

Zomerrapportage 2023

Inhoudsopgave

H 1	Inleiding	3
AANBIEDING		3
1.1	Organogram en dagelijks bestuur van de gemeente	4
1.1.1	Organogram	4
1.1.2	College van burgemeester en wethouders	4
1.2	Financieel beeld op hoofdlijnen	5
H 2	TUSSENTIJDSE BELEIDSVERANTWOORDING	6
Inleiding.....		6
2.1.1	Programma 1 Bedrijfsvoering.....	7
2.1.2	Programma 2 Dienstverlening	11
2.1.3	Programma 3 Fysiek	12
2.1.4	Programma 4 Sociaal Maatschappelijk.....	22
2.1.5	Programma 5 Economie & Toerisme.....	29
2.1.6	Veiligheid en Handhaving	33
2.1.7	Algemene dekkingsmiddelen.....	35
H 3	Financiële begroting	36
3.1	Financieel beeld	36
3.1.1	Inleiding.....	36
3.1.2	Resultaat.....	37
3.1.3	Financiële positie.....	38
3.1.4	Op korte termijn geen ombuigingen verwacht	38
3.2	Exploitatie.....	40
3.2.1	Inleiding.....	40
3.2.2	Exploitatie	40
3.2.3	Toelichting op de exploitatie	41
3.2	Balansonderdelen.....	66
3.3.1	Inleiding.....	66
3.3.2	Balansonderdelen en toelichting	66
Bijlagen – Exploitatie		69
Bijlagen – Balans.....		79

H1 Inleiding

AANBIEDING

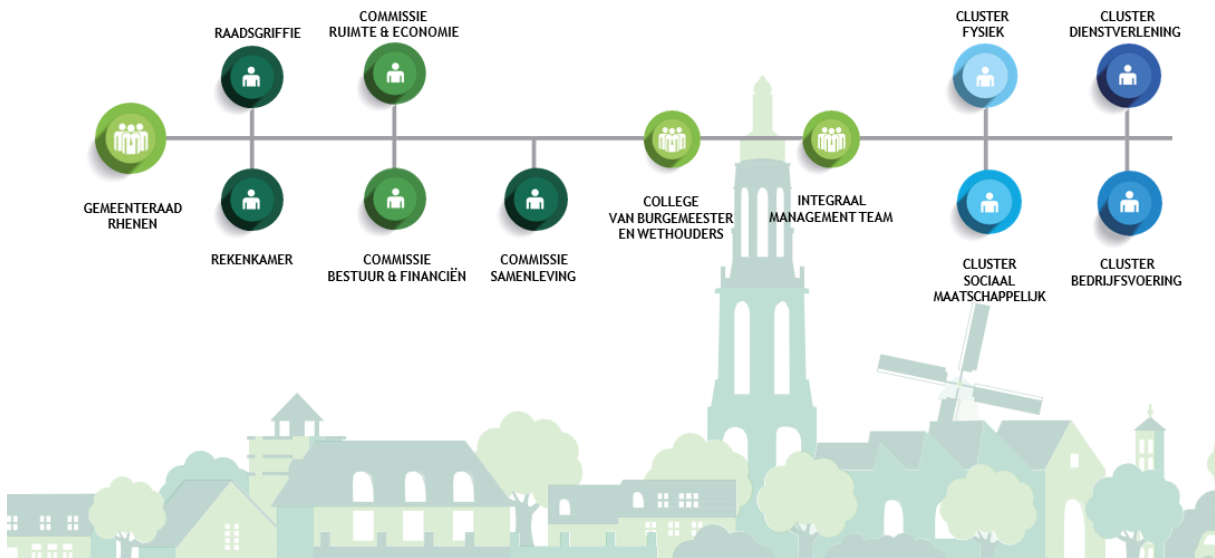
Voor u ligt de zomerrapportage 2023. Deze rapportage is nieuw ten opzichte van wat u gewend bent, namelijk een voor- en najaarsrapportage. De zomerrapportage is de eerste tussentijdse verantwoordingsrapportage van 2023. In de zomerrapportage informeert het college u over de voortgang van de bestuurlijke ambities uit het bestuursprogramma en over de financiële bijstellingen.

Naast deze rapportage ontvangt u in november nog een bijstelling van het financieel perspectief 2023 – 2027. Evenals in 2022 zal dit alleen een financiële bijstellingsrapportage zijn.

1.1 Organogram en dagelijks bestuur van de gemeente

1.1.1 Organogram

De inrichting van de organisatie is één van de bouwstenen om de doelen die de gemeente heeft te bereiken. In de afbeelding hieronder is het organogram van de gemeente Rhenen weergegeven.

1.1.2 College van burgemeester en wethouders

Het bestuur van de gemeente wordt gevormd door het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Het college van burgemeester en wethouders (college van B&W) is vergelijkbaar met het kabinet. Het college regeert en vormt het dagelijks bestuur van een gemeente. Hieronder volgt de samenstelling van het college van B&W op 1 juli 2023.

Burgemeester Hans van der Pas

Portefeuille:
coördinatie bestuur en beleid, kabinetszaken, openbare orde en veiligheid, handhaving, versterken lokale democratie en participatie, digitale samenleving, bedrijfsvoering en dienstverlening en regio Foodvalley.

Wethouder Gert van Laar (SGP)

Portefeuille:
ruimtelijke ontwikkeling, wonen, ruimtelijke projecten, beheer openbare ruimte, riolering, afvalverwerking, vergunningverlening en Omgevingswet.

Projecten:
Leefbaarheidsplan Elst, gezondheidscentrum Rhenen en visie op Rhenen.

Wethouder Dick Poortinga (Rhenens Belang)

Portefeuille:
welzijn, volksgezondheid en sport, kerngericht werken, Participatiewet, economie, recreatie en toerisme en cultuur (historie).

Projecten:
Kwinteloijen en Passantenhaven.

Wethouder Hans Boerkamp (D66)

Portefeuille:
Wet Maatschappelijke Ondersteuning, jeugd, onderwijs en kinderopvang, mobiliteit en bereikbaarheid, basismobiliteit en financiën en belastingen

Projecten:
Rijnburg, visie op sociaal domein, visie op Rhenen.

Wethouder Bert Fintelman (CDA)

Portefeuille:
landelijk gebied/buitengebied, duurzaamheid/klimaat, natuur/milieu, gemeentelijk vastgoed, grondbeleid en nutsbedrijven

Project:
MFG Rhenen

Financiële positie

De financiële positie van onze gemeente is ondanks het verwachte negatieve resultaat voor 2023 van € 1.092.000 redelijk tot goed te noemen. Deze conclusie kunnen we trekken uit een analyse van de financiële positie zoals die bij de jaarstukken 2022 en in de begroting 2023 heeft plaatsgevonden. De afgelopen periode hebben zich geen significante ontwikkelingen plaatsgevonden die het beeld uit de jaarstukken en de begroting 2023 wezenlijk doen veranderen.

Zoals in de aanbieding is gemeld ontvangt u in november nog een bijstelling van het financieel perspectief 2023 – 2027. Evenals in 2022 zal dit alleen een financiële bijstellingsrapportage zijn. We zullen echter, vooruitlopend op de jaarstukken, in die rapportage wel een totaal oordeel opnemen over de ontwikkeling van de financiële positie. Uitgangspunt hiervoor vormen de landelijke verplichte kengetallen aangevuld met de ratio over het weerstandsvermogen.

Ontwikkeling resultaat 2023

Op basis van de huidige inzichten komt het verwachte resultaat 2023 uit op € 1.092.000 nadelig. Ten opzichte van het laatste beeld bij de bijstelling van het financieel perspectief 2022 – 2026 (4e kwartaal 2022) is het resultaat met € 1.858.000 verslechterd. Deze verslechtering is vooral het gevolg van de hogere kosten bij jeugd maatwerk (indicatief € 1,1 miljoen)* en de hogere kosten van inhuur en inkoop ten opzichte van de beschikbare dekking.

** De Informatienota hierover is als bijlage toegevoegd aan het bestuurlijk voorstel.*

Inleiding

De tussentijdse beleidsverantwoording bestaat uit de verantwoording van de zeven reguliere programma's. Ze zijn een vast onderdeel van de producten uit de planning en control cyclus. Een programma is een samenhangende verzameling van activiteiten. De activiteiten worden uitgevoerd om de bestuurlijke ambities te realiseren.

In de zomerrapportage zijn per programma de volgende onderdelen opgenomen;

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat doen we nu?
3. Wat zijn de politiek relevante ontwikkelingen?
4. Wat kost het?

2.1.1 Programma 1 Bedrijfsvoering

Maatschappelijk doel

Inwoners en bedrijven hebben een slagvaardig en betrouwbaar bestuur en gemeentelijke organisatie en kunnen meedenken en meedoen om Rhenen nog mooier te maken.

Wat doen we nu?

Tot de reguliere activiteiten behoren onder meer:

Bestuur:

De reguliere activiteiten in deelprogramma Bestuur richten zich op: De gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de rekenkamer. Maar ook op de toekomst- en omgevingsvisie en de bestuurlijke samenwerking.

Organisatie:

De reguliere activiteiten in deelprogramma Organisatie richten zich op: Het ondersteunen van het bestuur door de medewerkers van de ondersteunende diensten personeel en organisatie, juridische zaken, communicatie, informatisering & automatisering, facilitaire zaken & documentaire informatievoorziening, financiën en receptie.

Facilitair:

De reguliere activiteiten in deelprogramma Facilitair richten zich op: Beheer gemeentelijk vastgoed voor eigen gebruik en het beheer van de buiten gebruik gestelde gebouwen. Binnen dit deelprogramma vallen ook de ondersteunende voorzieningen, zoals informatisering & automatisering, facilitaire zaken en personeelsvoorzieningen (waaronder opleidingen en arbodienst).

Wat zijn de (politiek) relevante ontwikkelingen?

Rol spelverdelers

Sinds september 2022 jaar zijn we gestart met de nieuwe functie spelverdelers. De spelverdelers hebben veel betekend in het ondersteunen van alle beleidsmedewerkers in de verbetering van de noodzakelijke interne en externe processen die komen kijken bij bestuurlijke besluitvorming, zoals het op tijd betrekken van externe partijen en de gemeenteraad.

Er is een krappe arbeidsmarkt, waardoor de gemeente veel nieuwe mensen moet inwerken, vaak

ook medewerkers zonder gemeentelijke ervaring. Ook zijn er veel medewerkers gestart in de coronaperiode waardoor het lastig was om goed ingewerkt te raken op je eigen werkveld of om goed integraal samen te werken. Voor deze medewerkers zijn de spelverdelers een vraagbaak. Ook bewaken de spelverdelers de voortgang van het bestuursprogramma, de kwaliteit van de stukken en zorgen zij voor een betere samenwerking team- en domein overstijgend.

Ontwikkelingen arbeidsmarkt

Een belangrijk aspect om de activiteiten en beleidsdoelen te realiseren is natuurlijk de personeelscapaciteit in de organisatie en de capaciteiten van de individuele medewerkers. In het eerste halfjaar is de instroom van medewerkers beduidend hoger dan de doorstroom/uitstroom. Het aantal vacatures vermindert en staan minder lang open. Vacatures staan minder lang open. Rhenen is een aantrekkelijk werkgever voor starters op de arbeidsmarkt en ervaren medewerkers die kiezen voor Rhenen vanwege de schaalgrootte, de organisatiecultuur, de uitdagingen en de mogelijkheden die dat biedt.

De nieuwe medewerkers vinden hun weg in de organisatie. Een deel van de nieuwe medewerkers heeft ervaring in het werkveld en in een gemeentelijke organisatie. Een deel heeft enkele jaren werkervaring in het vakgebied van hun functie. En een deel van de nieuwe medewerkers heeft vooral kennis van het vakgebied en start met het opbouwen van werkervaring. Zij hebben echter allen de potentie om te groeien in de functie en zijn gemotiveerd en enthousiast aan de slag om de activiteiten op te pakken die nodig zijn om de beleidsdoelen van Rhenen samen te realiseren. De nieuwe medewerkers worden ingewerkt door de teamgenoten, dit vraagt ook veel van hen. Belangrijk om ook aandacht te houden voor hun belasting en belastbaarheid.

Niet elke vacature kan direct ingevuld worden met vast personeel. Inhuurkrachten vullen de capaciteit aan waar dat nodig is. Soms als aanvulling en vaak als invulling van de werkzaamheden. Dit blijft nodig en wordt zorgvuldig afgewogen. Gevolgen van de arbeidsmarkt zijn onder andere zichtbaar bij projecten. Sommige projecten lopen vertraging op of worden uitgesteld. Een ander voorbeeld is team financiën: daar zijn veel nieuwe medewerkers gestart maar heeft het team ook te maken met zieke medewerkers, wat zijn effect op de capaciteit.

Bovengenoemde trends passen bij de landelijke trends zoals verwoord in de personeelsmonitor gemeenten 2022.

Participatie

In 2023 hebben we inwoners en organisaties weer regelmatig uitgenodigd om hun kennis, ervaring en expertise te delen om zo samen aan maatschappelijke opgaves en beleidsontwikkelingen te werken. Voorbeelden zijn de start van de versnelde woonopgave, het toetsen van de concept visie Sociaal Rhenen 2030 en de ontwikkeling van de nieuwe cultuurnota, Project Bondgenoten. Dit is gedaan in de vorm van bijeenkomsten, nieuws- en informatiebrieven en enquêtes via Rhenen Spreekt. Ook is in de eerste helft van 2023 gewerkt aan de voorbereiding van participatietrajecten: herinrichting Paardenveld, Gebiedsvisie Dr. Wallerstraat, Fietsveiliger Binnenveld, Project N233-Kruising Achterberg, Leefbaarheidsplan Elst, Sportaccommodatiebeleid, Participatiebeleid Omgevingswet.

Organisatieontwikkeling

In 2022 maakten we een nieuwe organisatievisie 2027: Slim samenspel. Belangrijke pijlers zijn het werken met focus en samenwerken. Ondanks de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt willen we een gezonde werklust voor onze medewerkers en resultaten voor onze inwoners. We zijn dit jaar daarom gestart met een nieuw samenspel waarin spelverdelers een grote rol hebben in integraliteit en het realiseren van het bestuursprogramma. Managers zich richten op teamontwikkeling richting zelforganiserende teams in 2027. Ook werken we met nieuwe kleinere teams die gestart zijn met teamplannen die zowel gaan over wat daadwerkelijk te realiseren is als ook over hoe we gaan

samenwerken in- en extern en hoe we onze talenten zo goed mogelijk benutten. We richten ons met de organisatievisie niet alleen naar binnen, maar we zorgen ervoor dat we klaar zijn voor de uitdagingen van de toekomst. Dit doen we onder andere door datagedreven werken verder te ontwikkelen binnen de organisatie.

Bij de organisatievisie hoort een passend duurzaam huisvestingsconcept wat aansluit bij hybride werken en past bij modern en aantrekkelijk werkgeverschap. Het concept draagt bij aan het slimme samenspel. Je doet je werk waar en wanneer dat het beste kan en afhankelijk van wat je wilt bereiken en welke activiteiten je doet en wie je daarvoor nodig hebt bepaal je waar je het beste kunt werken. Dat kan thuis zijn maar ook bij de klant, op locatie of op een geschikte plek in het huis van de gemeente. In het voorjaar is een projectgroep Rhenen Hybride gestart. Het sociaal plein is vooruitlopend gerealiseerd en in gebruik genomen. Op dit plein kunnen inwoners terecht voor advies en hulp bij zowel GGD als gemeente. Een mooie samenwerking met voordelen voor de inwoners.

Datagedreven werken

Gebruik van data en indicatoren is nodig om de ambities waar te maken daarvoor verantwoording af te leggen. De data dienen goed te worden beheerd en geanalyseerd, zodat het informatie en kennis wordt die het bestuur kan gebruiken bij het maken van hun keuzes. Ook is data nodig om de uitvoering van beleid te kunnen monitoren en evalueren, zodat de gemeente kan leren wat werkt en hierop kan bijsturen.

Voorbeelden waarvoor data nodig is zijn:

- a) Meer betaalbare woningen: hoeveel betaalbare woningen is de doelstelling; hoeveel hebben we er nu; wat is betaalbaar, nu en over 4 jaar?
- b) Afvalbeleid: hoeveel kilo restafval wordt er nu ingezameld per inwoner, hoe goed scheiden we ons afval, en heeft beleidswijziging effect?
- c) Zoveel mogelijk energie besparen: hoeveel energie gebruiken we; waar valt het meest besparen; welke maatregelen hebben het meeste/snelste effect?

De ambitie is om de data beschikbaar te stellen in overzichtelijke rapportages en op kaarten. De data die relevant is voor inwoners en bedrijven van de gemeente maken we openbaar toegankelijk.

Voortgang project Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Dit is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het doel van deze wet is het waarborgen/realiseren van de toegang tot overheidsinformatie als essentieel onderdeel van onze democratische rechtstaat. Daarbij hebben we te maken met het passief openbaar maken van informatie op verzoek (de zogeheten Woo-verzoeken) en het actief openbaar maken van overheidsinformatie. Het actief openbaar maken is nieuw. Hiervoor zou een landelijke website worden ingericht die gekoppeld wordt aan www.overheid.nl. De actieve openbaarmaking wordt gefaseerd ingevoerd om organisaties de tijd te geven om één en ander goed in te richten. Inmiddels is de stekker uit deze landelijke website getrokken en wordt gekeken naar een andere vorm. Het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties verwacht in de zomer 2023 over de wijze van bekendmaking meer duidelijkheid te verschaffen. In artikel 4.7 Woo is ook de verplichting opgenomen om, ter beantwoording van vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie, één of meer contactpersonen aan te wijzen. De procedure hiervoor is inmiddels opgestart. In de praktijk merken we dat Woo-verzoeken een groot beslag (kunnen) leggen op de bestaande capaciteit waardoor een goede/tijdige afdoening van deze verzoeken in het gedrag komt en een beroep op externe ondersteuning noodzakelijk/gewenst is.

ICT-ontvlechting en professionalisering ICT

In 2024 en 2025 is tijdelijk extra capaciteit nodig voor noodzakelijke (en wettelijk vereiste) professionalisering en kwaliteitsverbetering. Daarnaast is structurele capaciteit vanaf 2024 nodig voor systeembeheer, voornamelijk gericht op beveiligingstaken. Indien we niet investeren in extra capaciteit lopen we het risico van uitval van en mogelijke inbraak in onze ICT-systemen. Daarnaast

lopen we ook een risico dat we niet voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van informatieveiligheid. Het complete overzicht van het kostenplaatje voor de ontvlechting wordt na de definitieve knip van 23 juni opgesteld. Hierover wordt het college in september gerapporteerd. Naar alle waarschijnlijkheid kunnen de kosten voor de ontvlechting zelf binnen de begroting opgevangen worden.

CO² monitoring slim op weg

Vanaf 2024 moeten alle grote werkgevers (>100 fte) in Nederland de CO² uitstoot van het wagenpark en de uitstoot van de werknemers die naar kantoor of afspraken rijden registreren. De provincie heeft iemand ingeschakeld om gemeenten hiermee op weg te helpen. Hoe dit vorm gaat krijgen moet nog worden bepaald.

Wat kost het?

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Saldo van baten en lasten (A)	8.310 N	368 N	1.652 N	10.330 N	8.691 N	7.634 N
Mutaties reserves (B)	42 V	0 N	181 V	223 V	238 V	111 V
Geraamd resultaat (A+B)	8.267 N	368 N	1.471 N	10.106 N	8.453 N	7.523 N

2.1.2 Programma 2 Dienstverlening

Maatschappelijk doel

Moderne dienstverlening die aansluit bij de behoeften en verwachtingen van onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Wat doen we nu?

Tot de reguliere activiteiten behoren onder meer:

Rhenense publieksbalie

De reguliere activiteiten in deelprogramma Rhenense publieksbalie richten zich op: Burgerzaken (zoals burgerlijke stand, rijbewijzen, reisdocumenten) en verkiezingen.

Wat zijn de (politiek) relevante ontwikkelingen?

Visie op Dienstverlening

In het Bestuursprogramma 2022-2026 is opgenomen dat we in 2023 aan de slag gaan met een Visie op Dienstverlening. We stellen een visie op de gemeentelijke dienstverlening op. Hierbij stellen we een uitvoeringsplan vast en voeren dat uit. In het derde kwartaal van 2023 informeren we de gemeenteraad over de beoogde aanpak.

Wat kost het?

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Saldo van baten en lasten (A)	659 N	15 N	112 V	562 N	493 N	628 N
Mutaties reserves (B)	0 N	0 N	0 N	0 N	160 N	53 V
Geraamd resultaat (A+B)	659 N	15 N	112 V	562 N	653 N	575 N

2.1.3 Programma 3 Fysiek

Maatschappelijk doel

Het bevorderen en in stand houden van een gezond en duurzaam leefmilieu/ openbare ruimte en in het bijzonder de zorg voor milieu, reiniging, afvalstoffenverwijdering en riolering.

Wat doen we nu?

Tot de reguliere activiteiten behoren onder meer:

Verkeer en openbare ruimte

De reguliere activiteiten in deelprogramma Verkeer en openbare ruimte richten zich op: Inrichting, aanleg, onderhouden/schoonhouden van wegen, riolering en openbaar groen, de afvalinzameling, de lijkbezorging, het parkeren, de openbare verlichting, speelvoorzieningen en de wijkonderkomens in Rhenen en Elst.

Ruimtelijke ontwikkeling

De reguliere activiteiten in deelprogramma Ruimtelijke ontwikkeling richten zich op: principeverzoeken, omgevingsvergunningen, bestemmingswijzigingen, bouwgrondexploitaties en faciliterende grondexploitaties, wonen en het woonwagenkamp.

Duurzaamheid

De reguliere activiteiten in deelprogramma Duurzaamheid richten zich op: Energietransitie, klimaatbestendigheid, grondstoffen en de circulaire economie.

Wat zijn de (politiek) relevante ontwikkelingen?

Integrale projecten

Voor 2023 staan de uitvoering van de volgende integrale projecten gepland:

1. Parallelweg Cuneraweg (van ambulancepost tot Kerkewijk);
2. Nieuwe Veenendaalseweg (rotonde Herenstraat tot Bantuinweg);
3. Achterbergsestraat (gedeelte J. van Arkelweg tot Valleiweg);
4. Autoweg (Larikshof tot Remmerden): oplossen wateroverlast en inrichting passend binnen 60 km en bedrijventerrein Remmerden.

En in voorbereiding zijn:

5. Inrichting van het Paardenveld als gebiedsontsluitingsweg (inclusief de rotonde Utrechtsestraatweg);
6. Inrichting en rioolvervanging Platanenlaan;
7. Klimaatadaptieve inrichting Bruine Engseweg.

Wisselingen in de formatie voor de integrale projecten leiden ertoe dat de planning uitloopt. De voortgang van projecten is met gemiddeld een half jaar vertraagd. Dit werkt door in de planning van 2023 en verder. Zo is de verwachting dat de uitvoering van de Autoweg en de voorbereiding van de Platanenlaan doorschuiven naar 2024.

Actualisatie Beeldkwaliteitsplan

Met het actualiseren van het beeldkwaliteitsplan hopen we een start te maken in 2023, maar de concrete uitwerking zal in 2024 plaatsvinden.

Groenbeleidsplan

Het groenbeleidsplan Rhenen, 2023-2028, multifunctioneel groen van waarde voor iedereen, is in januari vastgesteld door de gemeenteraad.

Glasvezel in de gemeente Rhenen

Met het afronden van de aanleg van een glasvezelnetwerk op industriepark Remmerden medio december 2022 heeft Delta-Fiber de gemeente Rhenen voor een groot gedeelte verglaasd. Begin 2023 zijn er met het bouwteam van KPN kennismakingsgesprekken gevoerd. Dit in navolging op het convenant wat er is afgesloten in 2021. KPN heeft aangegeven om medio augustus 2023 te willen starten met de uitrol van hun glasvezelnetwerk. Er zal worden gestart in de kern van Rhenen en aansluitend zullen de kernen van Achterberg en Elst volgen. Met de aanleg van het glasvezelnetwerk van KPN zal er voor de inwoners van de Gemeente Rhenen een breder aanbod van providers komen. De kosten die worden gemaakt voor bijvoorbeeld toezicht op de werkzaamheden worden betaald door de provider die het netwerk gaat aanleggen.

Fietspad onderlangs de Grebbeberg

Het 'fietspad onderlangs' is voor een groot deel als schelpenpad aangelegd. Er is een overeenkomst tussen de gemeente, eigenaar van de bovengrond en het Utrechts Landschap, eigenaar van de ondergrond waarin staat dat dit pad half-verhard moet blijven. Naast fietspad ontsluit dit pad ook enkele aanliggende woningen. Op het pad ontstaan veel gaten die het comfort voor de fietser negatief beïnvloeden. Herstel van de gaten is een intensief en herhalend onderhoud. De oplossing is gevonden in het volledig profileren van het pad en daarbij nieuw materiaal toevoegen. De kosten hiervan ad € 50.000 passen niet binnen de beschikbare onderhoudsbudgetten en dienen te worden bijgeraamd.

Mobiliteitsagenda

De mobiliteitsagenda bestaat uit 4 thema's: Duurzame mobiliteit en Parkeerbeleid, OV en knooppuntontwikkeling, Fiets en (regionale) fietsverbindingen en Logistiek. Uit deze mobiliteitsagenda komen na vaststelling een aantal activiteiten voort. Dit is bijvoorbeeld het ontwikkelen van nieuw parkeerbeleid, nieuw beleid voor deelmobiliteit en een plan voor het ontwikkelen van het stationsgebied. De uitvoerende maatregelen zijn nog niet bekend omdat er eerst nieuw mobiliteitsbeleid moet worden ontwikkeld. De mobiliteitsagenda vormt het kader voor het nog verder te ontwikkelen beleid. Vanwege de ambities, complexiteit, de omvangrijkheid en het ontbreken van voldoende ambtelijke capaciteit is het noodzakelijk om de komende jaren hiervoor extern capaciteit in te schakelen. Een goede zorgvuldige uitvraag is in voorbereiding. De genoemde bedragen, zoals in de concept mobiliteitsagenda zijn op dit moment niet realistisch. De bedragen zijn destijds de bedragen erg krap begroot, gezien de krapte op de arbeidsmarkt en de inflatie.

Verkeersluwer en verkeersveiliger Binnenveld

We beogen met dit project het doorgaand gemotoriseerd sluipverkeer door het Binnenveld te weren. Dit is geen doel op zich maar een middel. Het hoofddoel is om het Binnenveld fietsvriendelijker te maken voor zowel recreatief verkeer, schoolgaande jeugd en als woon-werkverkeer. Dit project doen we in Food Valley verband samen met Wageningen.

Beheerplan Kwintelooijen 2023-2032

In samenspraak met de gebiedsraad Kwintelooijen is een beheerplan opgesteld. Deze wordt in de vergadering van de gebiedsraad en Club Kwintelooijen besproken en wordt ter besluitvorming aan het college aangeboden.

Doorfietsroute Utrecht Science park – Veenendaal

De Provincie Utrecht werkt samen met een aantal gemeenten aan de doorfietsroute Utrecht-Veenendaal. Een klein deel van de route ligt ook in onze gemeente. De doorfietsroute (DFR) is ruim 30 km lang en begint in Utrecht Science Park. De route loopt dan via Bunnik, Odijk, Driebergen, Doorn, Leersum, Amerongen, over de Heuvelrug via Rhenen (Veenseweg en Cuneraweg) en eindigt in Veenendaal op de Raadhuisstraat. Rhenen wil het gebruik van fietsen stimuleren om de bereikbaarheid van woon-en werklocaties te verbeteren, de gezondheid te bevorderen en om een bijdrage aan een beter milieu te leveren. Tussen de provincie Utrecht en de gemeenten zijn ondertussen een samenwerkingsovereenkomst en een realisatieovereenkomst gesloten. Binnen de aanbesteding vallen de tracés binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug en de gemeente Rhenen. De provincie bereidt voor en realiseert de trajectdelen in mandaat van onze gemeente.

Plein huis van de gemeente

Voor het plein van het huis van de gemeente is een mooi en klimaatadaptief ontwerp gemaakt met minder stenen en meer groen. De puzzel om het hoogteverschil op te lossen is gelegd. In de tweede helft van het jaar gaat de schop in de grond.

Parkeergarage 't Rhenense hof

Gebruikers van parkeergarage 't Rhenense hof hebben de laatste jaren verschillende klachten ingediend bij vastgoedbeheer over de gladheid van de vloer tijdens regen en/of sneeuw. We vinden het belangrijk dat de garage onder alle weersomstandigheden veilig bereikbaar is. Bij het actualiseren van het meerjarenonderhoudsplan is er daarom voor gekozen om de dekvloer van de garage eerder te behandelen. De planning is om deze werkzaamheden het 2e deel van 2023 uit te voeren.

Versnelde woonopgave

Zo snel mogelijk tegemoetkomen aan de woningbehoefte

Doel versnelde woonopgave: In 2026 is het, het team Versnelde Woonopgave van de gemeente Rhenen gelukt om urgent woningzoekenden goede (tijdelijke) woonruimte te bieden waarbij de Rhenense samenleving trots is op het resultaat en de nieuwe inwoners zich welkom en betrokken voelen bij de samenleving.

Rhenen heeft de ambitie om 150 flexwoningen te bouwen. We onderzoeken verschillende locaties op geschiktheid. Het gaat om locaties waar reguliere woningbouw niet is toegestaan of waar binnen 5 jaar geen reguliere woningbouw mogelijk is. Voor de geschikte locaties werken we een businesscase uit met een analyse van de kosten en financiële risico's. De locatie Binnenweg is de eerste locatie waar flexwoningen geplaatst kunnen worden. Voor 20 woningen is via de stimuleringsregeling van het Rijk een subsidie toegekend. Volgens de huidige prognose kunnen deze woningen in 2023/2024 opgeleverd worden aan de locatie Binnenweg. De haalbaarheid van de overige 130 woningen wordt onderzocht. Daarnaast worden verschillende locaties met bestaand vastgoed onderzocht op de mogelijkheid voor transformatie naar tijdelijke woningen.

De locatie Nieuwe Veenendaalseweg 177 (voormalig Verspreidingsburo) wordt deels voor 3 jaar gehuurd door de gemeente voor de opvang van Oekraïners en deels door Nidos voor de opvang van alleenstaande minderjarige statushouders. De verbouwing van dit pand start is gestart in juli.

Voor elke locatie wordt een participatietraject gevolgd. Voor de locaties Binnenweg en Rhenen-West zijn de eerste bijeenkomsten geweest. Daarnaast zijn gemeentebreed in elke kern algemene bijeenkomsten georganiseerd om inwoners te informeren over de voorgenomen plaatsing van flexwoningen en om op te halen wat inwoners ons willen meegeven.

Wonen

Het tekort aan woningen is onverminderd groot.

Met de Nationale woon- en bouwagenda heeft het Rijk in 2022 een start gemaakt met meer regie op de volkshuisvesting. Er zijn in het hele land te weinig passende woningen voor iedereen. In 2023 zijn vervolgens de eerste woondeals gesloten met het Rijk, wij zijn in dit verband aangesloten bij de woondeal vanuit de regio Foodvalley die op 8 maart met het Rijk is gesloten. Met het ondertekenen van deze woondeal hebben we ons geconformeerd aan het uitgangspunt om tot 2030 2/3 van alle woningen betaalbaar te bouwen. De komende tijd zullen er aanvullende afspraken worden gemaakt over diverse thema's zoals flexwoningen, vakantieparken en ouderenhuisvesting. Daarnaast is op dit moment allerlei wetgeving in voorbereiding (zoals bijvoorbeeld de Wet Versterking regie Volkshuisvesting en de Huisvestingswet) die veel invloed hebben op ons lokale woonbeleid. Zodra de kaders vanuit het Rijk helder starten we met het opstellen van een nieuwe Woon(zorg)visie. De vaststelling van de nieuwe Huisvestingsverordening met daarin (voorrang)regels over de woonruimteverdeling hebben we onder andere met het oog op nieuwe wetgeving uitgesteld van 1 juli 2023 naar 1 januari 2024. We streven ernaar om samen met de andere Foodvalley gemeenten zoveel mogelijk gelijklopende regels op te stellen.

Tegenvallende voortgang woningbouw

Naast een aantal goed lopende woningbouwprojecten aan de Franseweg in Elst en de Populierenlaan in Rhenen verloopt ook de ontwikkeling van de locatie van het nieuwe gezondheidscentrum in Rhenen en de ontwikkeling van Achterberg-west volgens planning. De ontwikkeling van de locatie Mispel is voornamelijk stopgezet omdat de ontwikkelaar binnen de randvoorwaarden geen mogelijkheden zag. De doorgang van het project Damkro in Elst is op dit moment onzeker. Er zijn knelpunten op het gebied van stikstof en overstromingsrisico. Mogelijk vraagt dit om aanpassing van het ontwerp. De voortgang van het project Dorpshuis loopt op dit moment vertraging op als gevolg van een bezwarenprocedure.

Wet goed Verhuurderschap

Op 1 juli 2023 is de Wet Goed Verhuurderschap in werking getreden. Met de invoering van deze wet krijgen gemeenten een belangrijke rol bij het bevorderen van goed verhuurderschap. Zo moet iedere gemeente een meldpunt inrichten voor klachten over ongewenst gedrag van verhuurders en moeten gemeenten deze wet gaan handhaven. Optioneel kunnen gemeenten daarnaast een vergunningstelsel instellen als er sprake is van een groep verhuurders met ongewenst verhuurgedrag of als er sprake is problemen rondom de huisvesting van arbeidsmigranten. Gemeenten krijgen tot 1 januari 2024 de tijd voor het zorgvuldig vormgeven van de wettelijke verplichtingen. Op dit moment denken we aan het zo spoedig mogelijk inrichten van een laagdrempelig meldpunt via de website van de gemeente. De verdere aanpak gaan we de komende periode uitwerken, waarbij we er op dit moment van uitgaan dat er geen aanleiding is om een vergunningstelsel in te voeren. Regionaal wordt besproken of een regionale aanpak van deze werkzaamheden (nu of in de toekomst) mogelijk zinvol is.

Implementatie Omgevingswet

In maart 2023 besloot de Eerste Kamer dat de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt. Deze datum is definitief. Begin 2023 gaven we opdracht alle gangbare vragenbomen voor Rhenen in

te richten. Hierdoor kunnen inwoners vanaf inwerkingtreding Omgevingswet een relevante vergunningcheck doen. In het derde en vierde kwartaal van 2023 zet de organisatie 'de punten op de i'. Het nieuwe applicatiesysteem voor Vergunning Toezicht en Handhaving, RxMission, wordt ingericht overeenkomstig de procedures uit de Omgevingswet. Er wordt verder geoefend met het wijzigen van omgevingsplannen en het verder standaardiseren van de regels. Dit gebeurt in samenwerking met stedenbouwkundige bureaus. Daarnaast is het opleidingsplan afgerond. Medewerkers volgen in september, oktober 2023 de benodigde opleidingen. We bieden eind 2023 het participatiebeleid ter vaststelling aan.

Het jaar 2024 wordt het jaar waarin we in de praktijk verder leren. Dit geldt niet alleen voor gemeenten maar ook voor ontwikkelaars, inwoners en andere partijen. Daarnaast is er druk om eind 2023 ingediende aanvragen van uitgebreide omgevingsvergunningen te verwerken. Dit zorgt voor een grotere werkdruk bij vergunningen, het kan zijn dat er extra capaciteit nodig is.

Om aanvragen voor omgevingsvergunningen te kunnen ontvangen, leggen we de laatste hand aan de inrichting van ons nieuwe Vergunningen- Toezicht- en Handhavingssysteem. We streven ernaar om met dit nieuwe VTH-systeem in de tweede helft van dit jaar te gaan werken. Ook de Wet Kwaliteitsborging (hierna: Wkb) voor het bouwen treedt naar verwachting op 1 januari 2024 in werking. We richten ons nieuwe systeem daarom zodanig in, dat ook het proces rondom de Wkb goed werkt.

Daarnaast worden de huidige bestemmingsplannen omgezet naar het Omgevingsplan nieuwe stijl. Dit vergt een investering die gelijk is aan wat normaliter voor de herziening van onze bestemmingsplannen benodigd was. De schatting is dat dit gaat om € 100.000 per jaar waarbij 1-1-2029 de einddatum is. We starten hiermee in het derde kwartaal van 2024. De kosten voor de herzieningen van de bestemmingsplannen worden gedekt ten laste van de reserve ruimtelijke ordening.

Wonen en zorg

In de (geactualiseerde) woonvisie is de opgave voor Wonen en Zorg beschreven. We hebben onlangs een projectgroep met medewerkers (uit zowel het fysieke als het sociale domein) in het leven geroepen en een extern projectleider ingehuurd met als doel om voortvarend aan de slag te gaan met deze opgave. Dit gaan we doen aan de hand van drie sporen:

- Spoor 1

Bouwen/huisvesten voor ouderen met zorg (zoals beschreven in de Woonvisie), waarbij het gaat om 24-uurszorg en geclusterde woonvormen, bestaat uit 3 fasen: Fase 1: Inzichtelijk maken wat we al wel weten en welke dilemma's we bestuurlijk nog moeten voorleggen. Fase 2: Versnelling om vast 1 geschikte locatie te vinden en Fase 3: Samenwerken met Grondbeleid (ver- en aankoop). Maken van een afwegingskader. Om te komen tot meer geschikte locaties voor het bouwen en huisvesten voor ouderen met zorg.

- Spoor 2

Bouwen/huisvesten voor andere bijzondere doelgroepen die zorg nodig hebben. Hierbij gaat het in eerste instantie om een fasehuis voor kwetsbare jongvolwassenen. Samenwerking met het Opgaveteam Versnelde maatschappelijke woonopgave is van belang, de Visie Sociaal Domein het uitgangspunt. Afspraken en ambities die op regionaal niveau zijn uitgesproken vormen een belangrijke leidraad.

- Spoor 3.

Gaat over het versterken van de samenwerking tussen alle partijen die bijdragen aan zorg voor ouderen. Met alle (zorg)partijen samen willen we een actieplan op gaan stellen om de komende jaren in te kunnen spelen op de gevolgen van de toenemende vergrijzing en de verwachting dat het aantal mantelzorgers en professionele zorgverleners zal afnemen.

Kernrandenvisie

In juni 2023 is de Visie op Rhenen vastgesteld. De Visie op Rhenen 2035 bestaat uit verschillende deelgebieden waaronder de randzones. Deze randzones willen we verder uitwerken in de (Kern-)randenvisie. Uitgangspunt is om de kwaliteit van de randzones te verbeteren. Plan is dat het een integrale ontwikkelvisie wordt. De provincie Utrecht heeft hiervoor een leidraad opgesteld. Wanneer gemeente en de provincie overeenstemming bereiken over de ontwikkelvisie, kan deze door de gemeente worden gehanteerd als uitnodigend beleidskader. Planinitiatieven die hierbinnen passen, kunnen dan zonder nadere provinciale beoordeling worden uitgewerkt. Fase 1 van de opdracht is de verkenning en formulering van een projectplan. Het projectplan antwoordt op vragen als: welk participatieproces volgen we, wat wordt de rol van de raad en het college, op welke vragen moet de visie antwoord geven, in hoeverre is de visie bindend in hoeverre is het budget van € 100.000 voldoende. Hierna pas volgt fase 2. Fase 2 is het opstellen van de (Kern-)randenvisie overeenkomstig het vastgelegde proces. Het college heeft in haar bestuursprogramma een budget uitgetrokken van € 50.000 voor de kernrandenvisie. Daarna is extra budget van € 50.000 uitgetrokken. Dit bedrag wordt beschikbaar gesteld vanuit het positieve resultaat van de jaarrekening 2022. In het vierde kwartaal van 2023 wordt gestart met fase 1. Daarna is zichtbaar in hoeverre het budget van € 100.000 toereikend is. Het kan zijn dat voor een goede uitwerking extra budget nodig is.

(Erf)pachtbeleid

In de vergadering van 12 november 2013 heeft de raad van de gemeente Rhenen de 'Nota (Erf-)Pachtbeleid 2012' vastgesteld. Deze nota geeft achtergronden en beleidskaders voor agrarische gebruiksrechten op gemeentelijke eigendommen. In 2019 is de vrijwillige kavelruil succesvol afgerond waardoor de noodzaak is ontstaan voor actualisatie van het pachtbeleid. Daarnaast zijn er sinds 2013 veel nieuwe ontwikkelingen in de landbouw. Ook deze ontwikkelingen vragen om een heroverweging van het huidige pachtbeleid. Tenslotte is de gemeente op grond van een uitspraak van de Hoge Raad van 26 november 2021 verplicht om de verkoop van onroerende zaken openbaar aan te bieden en selectiecriteria te hanteren als er meerdere gegadigden (kunnen) zijn. Hiervoor is in 2022 een handleiding geschreven. De handleiding is nu verwerkt in de Nota (erf-)pachtbeleid 2023. Het nieuwe (erf-)pachtbeleid is in de vergadering van 4 april 2023 voorgelegd aan de raad ter besluitvorming. De raad achtte het stuk niet beslisrijp. Om deze reden is er voor 2023 extra budget nodig van naar schatting € 5.000 om het nieuwe (erf-)pachtbeleid voor het einde van het jaar beslisrijp te maken.

Ruimtelijke projecten

De stand van zaken ten aanzien van de verschillende ruimtelijke projecten is als volgt:

- **Achterberg West 2**

De ontwikkelaar en de gemeente zijn in overleg over de ruimtelijke invulling van het plangebied, passend binnen de kaders van de gemeente. Toegewerkt wordt naar een anterieure overeenkomst, grondverkoop gemeentelijke percelen en een aanvraag bestemmingsplanwijziging.

- **Gezondheidscentrum Kerk Nieuwe Veenendaalseweg (herontwikkeling)**

De omgevingsvergunning voor de bouw van het nieuwe gezondheidscentrum / appartementencomplex aan de Nieuwe Veenendaalseweg is aangevraagd. Vóór de zomer wordt gestart met de voorverkoop van de koopwoningen. Afhankelijk van de voorverkoop is de start bouw verwacht eind 2023/begin 2024. De tijdelijke huisvesting van de zorgpraktijken wordt voorbereid.

- **Vogelenzang**

In het 2e kwartaal van 2023 is de gebiedsontwikkeling Vogelenzang afgerond en is de financiële eindafrekening van de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en de ontwikkelaar, de VOF Vogelenzang, opgemaakt. U kunt in het najaar 2023 een uitgebreide informatienota tegemoetzien over de afronding van de wijk Vogelenzang.

- Damkro

Het plan bevat 26 woningen in het sociale, middeldure en dure segment, die voldoen aan de Woonvisie. We zijn in afwachting van de aanvraag om het bestemmingsplan te wijzigen. Voor dit plan liggen er grote uitdagingen op het gebied van stikstof en overstromingsrisico. Mogelijk vraagt dit om aanpassing van het ontwerp.

- Vrijgekomen locaties MFG Elst – Dorpshuis

De verkoopprocedure voor het voormalige Dorpshuis in Elst is tijdelijk stilgelegd. Nadat het college een beoogd koper had aangewezen, is een kort geding aangespannen. Na de uitspraak wordt duidelijk hoe het proces verder gaat.

- MFG Rhenen (zie deelprogramma 4.3)
- Haven Rhenen (zie deelprogramma 5.1)
- Kerkstraat 1-3 (zie deelprogramma 5.1)

Voortgang RES

In juni is de voortgangsrapportage van de RES 1.0 afgerond. Deze rapportage laat zien dat overheden, inwoners, ondernemers en de netwerkbedrijven moeten versnellen om deze doelstelling te halen. Of we als Regio Foodvalley onze doelstelling van 0.75 TWH behalen is afhankelijk van alle betrokken partijen om projecten, van tekentafel tot en met vergund, gerealiseerd te krijgen. Inclusief alle te overwinnen obstakels zoals netcongestie, nieuwe milieunormen voor windparken en de wespandief die de komende jaren rondom de Veluwe tot beperkingen leidt. In Rhenen lopen twee initiatieven voor zon op land. Als deze daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden voldoen wij aan onze ambitie voor 2030. Nog in 2023 wordt de vergunningaanvraag voor Remmerden en een principeverzoek voor de Nude verwacht. Daarnaast zijn we samen met gemeente Wageningen gestart met een onderzoek in ons gezamenlijke zoekgebied uit de RES voor windenergie. We willen weten of het daadwerkelijk mogelijk zou zijn om in dit gebied windmolens te plaatsen. Begin juni is opdracht gegeven dit inzichtelijk te maken.

Laadpalen elektrische auto's

In 2023 zijn tot nog toe 2 openbare laadpalen voor elektrische auto's geplaatst in de gemeente Rhenen. Dit heeft niet te maken met het tekort aan verzoeken vanuit inwoners, maar doordat er een groot tekort is aan laadpalen (en onderdelen) en monteurs bij de leveranciers. Voor de gemeente Rhenen zijn er op dit moment 10 locaties waar een verkeersbesluit voor is gemaakt, maar hier kan dus nog geen laadpaal geplaatst worden. Wij gebruiken deze tijd om een verzamelverkeersbesluit te maken voor de locaties die wij eerder hebben opgenomen in onze plankaart met voorkeurlocaties. Hierdoor kunnen verzoeken die bij deze locaties aansluiten meteen worden doorgezet en ontstaat er bij ons geen vertraging. Daarnaast zijn we bezig met nieuwe beleidsregels rondom elektrische laadpalen waarin staat geformuleerd hoe we omgaan met het plaatsen van een laadpaal van verzoek tot plaatsing. Ook hebben we ons als gemeente opgegeven voor een aanbesteding rondom snelladers die door de MRA-E wordt uitgezet. We verwachten dit jaar te horen of er binnen de gemeente Rhenen geschikte locaties zijn voor snelladers.

Voortgang afval- en grondstoffenbeleid

Eind 2020 is het afval- en grondstoffenbeleid gemeente Rhenen 2020-2030 vastgesteld met als doel om de bronscheiding te verhogen en het restafval te verlagen. Met de eerste maatregelen uit het uitvoeringsprogramma van het afval- en grondstoffenbeleid is de bronscheiding met 5,5% gestegen tot 74% en het restafval is afgenomen van 187kg tot 130kg per inwoner per jaar. We zien echter dat de huidige maatregelen steeds minder effect hebben op het bevorderen van de bronscheiding en terugdringen van het restafval. In het bestuursprogramma heeft het college opgenomen dat ze het

restafval conform de doelstelling in 2023 willen terugbrengen tot 110kg en in 2026 tot 70kg per inwoner per jaar. De doelstelling voor 2022 hebben we destijds niet gehaald en de doelstelling van 110kg restafval in 2023 halen we waarschijnlijk ook niet met de huidige maatregelen. De verwachting is dat we eind 2023 op 115 tot 120 kg per inwoner uitkomen. Dit brengt ons bij fase 2 uit het uitvoeringsprogramma; een nieuw inzamelsysteem. We gaan een onderzoek laten uitvoeren met mogelijke scenario's wat betreft een nieuw inzamelsysteem. Naast mogelijkheden voor een nieuw inzamelsysteem wordt in het onderzoek ook gekeken naar het afvalbrengstation. In de investeringsplanning 2024 is een vervangingsinvestering van € 500.000 voor het afvalbrengstation opgenomen. Deze zal worden betrokken bij de te onderzoeken scenario's. Op het moment van schrijven zijn we voor het onderzoek een bureau aan het werven. De scenario's die uit het onderzoek naar voren komen leggen we vervolgens voor aan de raad.

Afkoppelen

Groenblauwe subsidie om inwoners te stimuleren

Het opstellen van een subsidieregeling om inwoners te stimuleren hun woning af te koppelen, is onderdeel van het Waterrioolplan uit 2022. Het sluit aan bij een klimaatadaptieve inrichting en bij het faciliteren van inwoners en bedrijven op het gebied van duurzaamheid. Op 23 september 2023 is een afkoppeldag bij de ontmoetingskerk in Rhenen. Op deze dag wordt de subsidieregeling "afkoppelen hemelwater en groene daken: Rhenen 2023 – 2027" gelanceerd. Inwoners kunnen dan subsidie ontvangen voor het afkoppelen van hemelwater of het plaatsen van een groen dak. Omdat bekendheid van de regeling cruciaal is voor de effectiviteit, wordt ook ingezet op communicatie. Onder andere met behulp van een afkoppelcoach.

Ontsteden en Vergroenen

'Ontsteden en vergroenen' zijn projecten die voortkomen uit het Ruimtelijk Adaptatie Plan (RAP) en het Groenbeleidsplan. Dit jaar is een voorbeeld Heuvelrugtuin aangelegd aan de Christinastraat in Elst, hierin staat beplanting die de biodiversiteit verhogen en inheems is. Een voorbeeld voor bewoners die hun tuin willen vergroenen.

Daarnaast zijn we bezig om weer een wijkactie voor te bereiden zoals we voorgaande jaren in Rhenen en Elst gedaan hebben. Het doel is om voortuinen te vergroenen door een plantenpakket in bepaalde straten aan te bieden. Deze acties deden we samen met Rhenam. Rhenam heeft aangegeven dit jaar niet mee te doen vanwege de vele vacatures die zij hebben. Op dit moment onderzoeken we of wij een wijkactie in het centrum van Rhenen kunnen organiseren met bijvoorbeeld geveltuinten. Daarnaast willen we volgend jaar deelnemen aan het NK Tegelwippen.

Isolatievouchers en Soorten Management Plan (SMP), Nationaal Isolatie Programma

Rhenen doet mee met project Isolatievouchers van de provincie Utrecht. Woningeigenaren met een kleinere beurs krijgen de mogelijkheid met deze voucher hun woning te isoleren. Om mee te mogen doen moet Rhenen voldoen aan de Wet Natuurbescherming en natuurvriendelijk isoleren. Dit houdt in dat er een SMP moet worden opgesteld voor de hele gemeente. In juni wordt gestart met het aanbestedingstraject. In de tussentijd kunnen woningen via een pré-SMP met het nemen van eenvoudige maatregelen geïsoleerd worden. Provincie betaalt mee, gemeentelijke kosten worden gedekt uit de CDOKE (Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor uitvoer voor klimaat- en energiebeleid).

Naast het isolatievoucherproject van de provincie komt er ook een Nationaal Isolatie Programma (NIP), welke voor eind oktober aangevraagd gaat worden. Ook hierbij kunnen woningeigenaren met een woning met energielabel D, E, F of G, met een WOZ waarde onder de € 429.300 hun woning isoleren, waarmee de doelgroep groter is dan de isolatievouchers.

Verruiming budget Lening Duurzaam Wonen

Sinds 2020 kennen we in de gemeente de mogelijkheid om via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) aantrekkelijke leningen te verstrekken aan inwoners om daarmee verschillende beleidsdoelen van de gemeente (met name verduurzaming, maar ook levensloopgeschiktheid, asbestverwijdering en klimaatadaptatie) te stimuleren. Uit een in het voorjaar uitgevoerde evaluatie is gebleken dat het saldo op de huidige lopende rekening binnenkort niet meer toereikend is om nog leningen te kunnen verstrekken. Omdat de lening een succesvol instrument is gebleken bij het behalen van onze ambities stellen wij voor om € 1.000.000 toe te voegen aan het bestaande fonds bij het SVn en om daarbij de kostenneutrale benadering van de regeling los te laten. Hierdoor kunnen we de regeling de komende jaren onder aantrekkelijke voorwaarden aan blijven bieden waarbij de structurele jaarlijkse lasten zijn berekend op € 5.300. Deze kosten kunnen worden gedekt uit het bestaande budget voor duurzaamheid.

Pilot convenant toekomstbestendig bouwen

In 2022 heeft Rhenen het convenant toekomstbestendig bouwen ondertekend met de hoogste ambitie, goud. We beginnen met een pilotwijk om dit te implementeren. Eerst intern en daarna met Rhenam is gekeken naar een reëel ambitieniveau voor de verschillende onderdelen. In juni wordt dit verder uitgewerkt in de gebiedsvisie.

Energieneutraal Rhenen

Na het afronden van de beleidsevaluatie Zon-op-Land gaan we in de tweede helft van 2023 een nieuw beleidskader Energie-op-Land opstellen. Hier kan ook beleid over windenergie, energieopslag of alternatieve energie aan toegevoegd worden.

Naast het lopende onderzoek naar netcongestie op Remmerden gaan we in de tweede helft van 2023 ook verkennen welke mogelijkheden er zijn om Remmerden aardgasvrij te gaan verwarmen. Zo kijken we naar de kansen voor warmte uit de rivier, de RWZI, de aarde of mogelijk een collectieve warmtepomp.

Verder gaat de Energie Coöperatie Rhenen verkennen waar we zonne-energie kunnen produceren op restgronden. Dit zijn bijvoorbeeld parkeerplaatsen. Zo benutten we de toch al schaarse ruimte extra efficiënt en komen we weer een stapje dichterbij het doel van een energieneutraal Rhenen.

Warmtetransitie, startwijk Achterberg en startwijk Remmerden

Achterberg is één van de gekozen startwijken in de Transitievisie warmte. Grote collectieve warmteoplossingen zijn hier niet waarschijnlijk, de focus ligt op woning gebonden oplossingen. Met ons energieloket, energieadviseurs en energievooperatie zijn bijeenkomsten georganiseerd om inwoners te informeren en te motiveren de woning te verduurzamen. Meedenken over een wijkgerichte aanpak bleek te vroeg. De behoefte aan hulp en informatie is groot. Daarom zijn 10 verschillende woningen doorgelicht. Er is een stappenplan gemaakt om de woningen te verduurzamen. Deze dienen als voorbeeldwoning voor Achterberg. Met het energieloket en de Energiecoöperatie Rhenen wordt in de zomer gekeken naar vervolgstappen.

In startwijk Remmerden wordt het warmtevraagstuk integraal opgepakt in het verduurzamen van het industrieterrein. Hiervoor zijn we in gesprek met o.a. het waterschap (HDSR) over mogelijkheden vanuit de rioolwaterzuivering e/o de Rijn. Er is opdracht gegeven voor een analyse van duurzame warmteoplossingen (aardwarmte/ aquathermie/ RWZI en all-electric), inclusief het bepalen van de kansrijkheid hiervan.

Wat kost het?

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Saldo van baten en lasten (A)	3.787 N	409 N	882 N	5.078 N	2.710 N	2.814 N
Mutaties reserves (B)	136 V	594 V	608 V	1.338 V	307 N	559 V
Geraamd resultaat (A+B)	3.651 N	185 V	274 N	3.740 N	3.017 N	2.255 N

2.1.4 Programma 4 Sociaal Maatschappelijk

Maatschappelijk doel

Rhenen is een vitale gemeente met een effectieve maatwerkondersteuning voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte.

Wat doen we nu?

Tot de reguliere activiteiten behoren onder meer:

Sociaal domein integraal

De reguliere activiteiten in deelprogramma Sociaal domein integraal richten zich op de ontwikkelingen en doelen die overkoepelend zijn aan de deelprogramma's in het sociaal domein (jeugd, maatschappelijke ondersteuning en participatie).

Jeugd preventief

De reguliere activiteiten in deelprogramma jeugd preventief richten zich op: onderwijshuisvesting, peuteropvang, onderwijsachterstandenbeleid, jeugd-/jongerenwerk en de direct betrokken medewerkers.

Jeugd maatwerk

De reguliere activiteiten in deelprogramma jeugd maatwerk richten zich op: leerlingenvervoer, de jeugdhulp, de jeugdveiligheid en de direct betrokken medewerkers.

Maatschappelijke ondersteuning preventief

De reguliere activiteiten in deelprogramma maatschappelijke ondersteuning preventief richten zich op: maatschappelijke huisvesting (gezondheidscentra, sportaccommodaties en dorpshuizen), sport, bibliotheek, muziek, welzijn, vrijwilligers, mantelzorg en buurtsportcoaches.

Maatschappelijke ondersteuning maatwerk

De reguliere activiteiten in deelprogramma maatschappelijke ondersteuning maatwerk richten zich op: Individueel toegekende voorzieningen, de taken van de gemeente op het gebied van de Wet verplichte GGZ, de ondersteuning overbelaste mantelzorgers, individuele welzijnsvragen, bemoeizorg, huiselijk geweld, het Algemeen Maatschappelijk Werk en het (samen met de regio) regelen van beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Participatie preventief

De reguliere activiteiten in deelprogramma participatie preventief richten zich op: Vluchtelingenwerk, nieuwkomers en maatschappelijke begeleiding.

Participatie Maatwerk

De reguliere activiteiten in deelprogramma participatie maatwerk richten zich op: werken in de sociale werkvoorziening (WSW-IW4), de gebundelde uitkering (BUIG: uitkeringen in het kader van Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz2004 en loonkostensubsidie), het minimabeleid, de schuldhulpverlening, het tijdelijk overbruggingskrediet zelfstandige ondernemers (Tozo) en de tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK).

Wat zijn de (politiek) relevante ontwikkelingen?

Visie Sociaal Domein

In mei 2023 heeft de Gemeenteraad de Visie Sociaal Rhenen 2030 vastgesteld. Hiermee hebben we de kaders om de ambities voor 2030 te realiseren. Om te zorgen dat we van Visie naar uitvoering komen, gaan we nu aan het slag met een integraal beleidskader (IBK). In dat IBK laten we per pijler

(uit de Visie) zien wat we willen bereiken. Een strategische planning gaat ons helpen om inzicht te geven wanneer we met welke onderwerpen aan de slag gaan en wat de samenhang in het sociaal domein is. Hiermee willen we raad in positie brengen om regie te voeren op de sociale agenda. Het integraal beleidskader en de bijbehorende strategische planning stellen we in de tweede helft van 2023 op, zodat de raad deze in 2023 kan vaststellen.

Talenthouse Elst en Rhenen

De beide Talenthouses hebben van de bezoekende jeugdigen het waarderingcijfer 8,9 gekregen. Dit cijfer is veelzeggend over de zeer positieve waardering van jongeren en de behoefte aan Talenthouse. Naar Talenthouse Elst komen wekelijks gemiddeld 34 jeugdigen. De komende tijd zal er geïnvesteerd worden om de oudere jeugd van 16+ meer deel te laten nemen. Naar Talenthouse Rhenen komen wekelijks gemiddeld 20 jeugdigen. De komende periode worden er themagerichte activiteiten voor meiden georganiseerd, met een frequentie van eens per 2 weken.

Jongerenwerk bezoekt tijdens het ambulante (straat) werk in Rhenen en Elst 35 vindplaatsen, dit zijn locaties in de openbare ruimte waar jongeren elkaar ontmoeten. Tijdens dit straatwerk wordt contact en vertrouwen opgebouwd. Vanuit deze vertrouwensrelatie worden tevens jongeren gestimuleerd om naar sociale- en vormende activiteiten bij Talenthouse te komen en worden participatietrajecten opgezet. Jongerenwerk heeft een bereik van 610 jongeren, dit is 23% van de jongeren van 12-23 jaar (op jaarbasis).

Verwachte budgetoverschrijding jeugdhulp van € 1,1 miljoen

We zien een toename in de jeugdhulpkosten in de eerste maanden van 2023 van 20%- 30% (inclusief 5% indexering) ten opzichte van het jaar 2022. We zien geen hele grote toename in aantallen, de kostenstijging wordt met name veroorzaakt door hogere intensiteit en complexiteit. Momenteel hebben we te maken met buitengewone moeilijke jeugdhulpvraagstukken, vooral zware GGZ-problematiek. Voor deze groep jongeren is het heel moeilijk om goede, gespecialiseerde jeugdhulp (verblijfsplekken) te vinden, het aanbod is schaars en veel duurder dan gebruikelijk. Andere trends die we waarnemen zijn:

- Hogere kosten door het woonplaatsbeginsel
- Meer jeugdhulp nodig voor Oekraïense gezinnen. Vanuit het Rijk krijgen we hiervoor in 2023 geen vergoeding. De kosten betreffen met name verblijfskosten/ Onder toezichtstelling (OTS). Toename in verblijf met 4. Dit aantal is nog niet opgenomen in onderstaande tabel, omdat de contractering nog loopt.
- Stijging in ondertoezichtstellingen en voogdij, belegd bij gecertificeerde instellingen (Samen Veilig Midden Nederland)
- Meer verlengde pleegzorg, meer jongeren op 18-jarige leeftijd kiezen voor verlengde pleegzorg tot 21 jaar
- Meer ambulante begeleiding

Hoofdcategorie	Subcategorie	2022	2023	Vershil
Ambulant		416	444	28
	Begeleiding	76	109	33
	Behandeling	104	99	-5
	Groep	38	47	9
	EED	24	20	-4
	GGZ basis	26	26	0
	GGZ spec	94	91	-3
	Kindergeneeskunde	50	51	1
	Overig	5	2	-3
Landelijke zorg		3	5	2
Veiligheid		20	23	3
Verblijf		33	37	4
	Deeltijdverblijf	4	6	2
	Pleegzorg	24	27	3
	Verblijf	7	6	-1
Totaal		473	509	36

Bij ambulante begeleiding zien we wel een toename in de aantallen met circa 33 jeugdigen. Er zijn verschillende redenen voor deze toename, te weten:

- We geven meer ambulante begeleiding vanwege het moeilijk plaatsen van kinderen in verblijf. Er zijn te weinig specialistische verblijfsplekken, waardoor er meer ambulante begeleiding thuis nodig is. Daarnaast zetten we ook meer begeleiding in om kinderen uit verblijf te kunnen houden.
- Na corona zien we meer thuiszitters die in de jeugdhulp belanden. Zij krijgen dagopvang. Vooral kinderen met autisme op speciaal onderwijs vallen uit. Na corona kunnen zij zich moeilijker staande houden. Het onderwijs/ samenwerkingsverbanden betalen deels mee in de kosten.
- Meer begeleiding nodig als overbruggingszorg, bijvoorbeeld bij wachtlijsten GGZ-jeugd en GGZ volwassenen. Kinderen krijgen begeleiding thuis als gevolg van GGZ volwassenen problematiek van een van de ouders. Door wachtlijsten bij de volwassen GGZ kunnen zij niet direct behandeld worden. Veelal moet jeugdhulp, intensieve begeleiding, worden ingezet om de veiligheid thuis voor het kind te kunnen garanderen.

De inschatting, na extrapolatie van datgene wat we nu waarnemen, is dat het budget voor jeugdhulp 2023 zal worden overschreden met circa € 1,1 mln. Een specificatie van dit bedrag is op hoofdlijnen: € 400.000 voor stijging ambulante jeugdhulp, € 500.000 voor GGZ-crisis opvang (circa 4 cliënten) en € 200.000 voor stijging duurdere verblijfskosten.

De autonome groei in het jeugdhulpgebruik wordt ook landelijk en regionaal waargenomen. Voor de jeugdhulpregio FoodValley is deze momenteel gemiddeld 10% (exclusief indexering). Rhenen zit boven het gemiddelde. Voorgaande jaren lieten we nog een stabiel uitgavenpatroon zien, maar sinds medio 2022 is een blijvende stijging van de uitgaven jeugdhulp waarneembaar.

Onze verwachting is dat de overschrijding ook een doorwerking heeft naar 2024. Het budget is hiertoe met € 750.000 verhoogd. We zullen er alles aan doen om de jeugdhulputgaven terug te brengen. In het bestuursprogramma staan al twee zaken genoemd vanuit de hervormingsagenda, namelijk:

1. Vroegsignalering/ normaliseren bij het onderwijs om jeugdhulp (vooral GGZ-problematiek) te voorkomen.
2. Uitbreiden preventieve jeugdhulp ter voorkoming van het inzetten van duurdere 2elijnsjeugdhulp.

Beide programma's starten vanaf september 2023. Verder wordt gekeken of we het proces van monitoring/ doorbraakmethode naar de voorkant kunnen halen en een projectteam kunnen vormen voor de complexe -/ crisiszaken.

Rechtmatigheid WMO en Jeugd

We willen in 2024 zorgen dat het toezicht op de rechtmatigheid voor WMO en Jeugd goed geregeld is. Daarvoor gaan we in het najaar (Q3 en Q4 2023) onderzoeken hoe we dit op een zo effectief mogelijke manier kunnen doen. Dit laten we door een (externe) partij doen die verstand van zaken heeft. Hiervoor heeft de Raad al budget beschikbaar gesteld. Waar mogelijk zoeken we aansluiting in de regio om de effectiviteit van de inzet zo groot mogelijk te maken.

Proeftuin veiligheid jeugd

De eerste resultaten uit de proeftuin zijn positief. Het gaat om een samenwerking tussen Utrechtse gemeenten in de Foodvalley regio. Er zitten verschillende partijen aan tafel die er met elkaar voor zorgen dat er sneller en meer passende hulp aangeboden wordt als het gaat om veiligheid. Armoede, schulden of bijvoorbeeld ouderproblematiek komt hierdoor ook in beeld. Hierdoor kunnen we onze inwoners beter helpen. We pakken aan, wat nodig is!

Medewerkers in de proeftuin ervaren meer werkplezier; er is betere samenwerking, juiste scholing en begeleiding. De samenwerking met onze partners binnen de veiligheidsketen wordt hierdoor ook bevorderd. Er zijn kortere lijnen, waardoor sneller geschakeld kan worden en expertise aan kan sluiten. Vanuit Rhenen zijn er 8 gezinnen geholpen vanuit de nieuwe werkwijze in de proeftuin. Waarbij er bij 1 casus uiteindelijk een maatregel is opgelegd. Vooral nog is de bekostiging verlopen middels een verkregen subsidie vanuit het Rijk. Aan het einde van Q1 2024 loopt deze af. Er worden momenteel gesprekken gevoerd over de continuering daarvan.

Nieuwbouw MFG Rhenen

De bouw van het MFG Rhenen is in 2023 gestart met de voorbereidende werkzaamheden, het opstellen van een uitvoeringsontwerp en het vaststellen van het definitief ontwerp. Het uitvoeringsontwerp is de laatste fase voor het bouwen van het MFG en is vastgesteld in de zomer van 2023. Bij het opstellen van het definitieve ontwerp bleek dat wij vanwege de netcongestie niet voldoende elektriciteit krijgen voor de nieuwbouw vanwege de netwerkcongestie. Omdat het nieuwe gebouw meer elektriciteit nodig heeft dan het huidige gebouw ('t Gastland). Het nieuwe gebouw wordt namelijk verwarmd met warmtepompen en is all-electric. Dit houdt in dat alle apparatuur elektriciteit vraagt. Daarom is er meer elektriciteit capaciteit nodig. De afgelopen maanden is samen met Stedin, Tennet en de Provincie en projectontwikkelaar gezocht naar een oplossing. Stedin heeft eind mei 2023 aangegeven dat zij tussen 20.00 en 16.00 uur voldoende elektriciteit kunnen leveren. Tussen 16.00 en 20.00 uur kunnen zij dit niet. Daarom heeft de raad begin juli 2023 besloten om te investeren in een accu (supercondensator), om het gebouw de hele dag van voldoende elektriciteit te kunnen voorzien. In de periode na het raadsbesluit wordt gekeken hoe de supercondensator in te passen in het gebouw en te optimaliseren (hoe kleiner, hoe goedkoper). Eind juni 2023 is gestart met de officiële bouw.

Impactmeting vrijwilligersorganisaties

In het Bestuursprogramma 2022-2026 hebben we het belang van onze vrijwilligersorganisaties aangegeven: "We waarderen, stimuleren en faciliteren vrijwilligerswerk en werken samen." De gemeente Rhenen heeft een vrijwilligers-ondersteuningsbeleid. Als uitvloeisel hiervan hebben we in het voorjaar van 2023 een impactmeting gehouden onder vrijwilligersorganisaties om te onderzoeken welke problemen zij ervaren door de gestegen (energie)kosten. Het beeld dat uit deze analyse naar voren komt is heel wisselend: een aantal organisaties heeft het financieel moeilijk, een groep waar die het financieel nog redt en een groep die een zonnige toekomst voor zichzelf ziet. Op grond van deze meting heeft de raad een subsidieverordening vastgesteld om vrijwilligersorganisaties in 2023 eenmalig te compenseren voor gestegen kosten. Het is een manier voor vrijwilligersorganisaties om op een laagdrempelige manier een eenmalige tegemoetkoming in de gestegen kosten te ontvangen.

Beleidskader sportaccommodaties:

Verantwoorde keuzes maken

Vanaf 2023 is binnen gemeente Rhenen een Werkgroep Beleidskader Sportaccommodaties actief waarin beleidsadviseurs participeren vanuit het sociale domein en fysieke domein. Bereikte resultaten zijn:

- De opdracht is vastgesteld door het college;
- Voor de uitvoering is een extern bureau geselecteerd, namelijk ICS Adviseurs;
- Met de werkgroep is een eerste concept afwegingskader ontwikkeld;
- Het concept afwegingskader is aan beide wethouders uit het fysieke en sociale domein voorgelegd;
- Voor sportverenigingen is een participatiebijeenkomst georganiseerd;
- De resultaten van de participatiebijeenkomst zijn verwerkt in het concept afwegingskader;
- Het concept afwegingskader wordt in augustus ter besluitvorming aan het college en in

september 2023 aan de raad voorgelegd.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA):

Integrale inzet op preventie

In 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend door gemeenten, GDD-en, VWS en zorgverzekeraars. Stip op de horizon: een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis.

Doelen zijn:

- a) Terugdringen van gezondheidsachterstanden, waaronder Kansrijke Start;
- b) Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten;
- c) Versterken van de sociale basis;
- d) Een gezonde leefstijl;
- e) Versterken van de mentale gezondheid;
- f) Vitaal ouder worden;
- g) Domein overstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur.

De financiering van gemeenten op het thema gezondheidsbevordering is nu grotendeels afhankelijk van tijdelijke middelen. In 2023 is vanuit de rijksoverheid één brede SPUK-regeling voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en versterken van de sociale basis. In deze brede SPUK worden 15 bestaande gezondheidsthema's en nieuwe interventies gebundeld en financiële middelen geoormerkt beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de kabinetsperiode 2023 – 2026. In deze brede SPUK is ook budget opgenomen voor het Preventieakkoord en het Sportakkoord. Eén van de subsidievoorwaarden is dat gemeenten voor 30 september 2023 een Integraal Plan van Aanpak indienen met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners.

Integraal Zorgakkoord (IZA)

In het najaar van 2022 is het Integraal Zorgakkoord ondertekend. Het IZA gaat over zorg die geregeld wordt in de Zorgverzekeringswet (Zvw). Daarin is vastgelegd wat er vanuit de basisverzekering wordt vergoed. In het akkoord maken de partijen afspraken over de kwaliteit, de toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg in Nederland.

Met de ondertekening van het IZA door de VNG zijn de gemeenten aan zet voor preventie, het opzetten van regionale preventieve voorzieningen en het verbeteren van de samenwerking tussen de eerstelijnszorg en het sociaal domein. Samen met de zorgverzekeraar Menzis, de zorg- en welzijnspartijen stellen we een regiobeeld en een regiovisie op. Deze zijn in 2023 klaar. Vervolgens gaan we aan de slag met de acties. De gemeenten in de Valleiregio overleggen met elkaar over wat zij belangrijk vinden voor de regiovisie. Zij hebben de gemeente Ede gemachtigd om hen te vertegenwoordigen in het overleg met de samenwerkingspartijen.

Beschermd wonen

Beschermd Wonen is een centrumgemeentelijke taak. Ede voert dit uit voor de Valleiregio (Barneveld, Ede, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel en Wageningen). Ede ontvangt de financiële middelen van het Rijk. De verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen wordt verlegd van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. Elke gemeente krijgt dan ook een eigen budget in plaats van dat de middelen naar de centrumgemeenten gaan. Het woonplaatsbeginsel betekent dat elke gemeente zelf verantwoordelijk wordt voor beschermd wonen voor haar eigen inwoners óók wanneer zij naar een andere gemeente verhuizen omdat daar de beste plek voor herstel is. De verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen wordt daarmee verlegd van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. Elke gemeente krijgt dan ook een eigen budget in plaats van dat de middelen

naar de centrumgemeenten gaan. Het plan was om dit per 1 januari 2024 in te voeren. Staatssecretaris Maarten van Ooijen (VWS) maakte echter onlangs bekend dat de streefdatum voor het van kracht worden van de Wet Woonplaatsbeginsel nu 1 januari 2025 wordt, dat geldt dan ook voor het bijbehorende nieuwe financieel verdeelmodel voor gemeenten.

Participatiewet

We verwachten dat het aantal personen met een uitkering eind 2023 hoger ligt dan het aantal personen met een uitkering eind 2022. Dit komt omdat we enerzijds verwachten dat de uitstroom laag zal zijn. De meeste mensen die enigszins kunnen werken, zijn al aan het werk in deze arbeidsmarkt. Een groot deel van de personen die nu gebruik moet maken van een uitkering heeft óf een langer traject nodig voordat ze kunnen instromen in de arbeidsmarkt óf kan (op termijn) wel een bijdrage leveren aan de samenleving, maar niet via betaald werk. Anderzijds verwachten we een hogere instroom omdat we meer statushouders moeten huisvesten en de meeste statushouders hebben gedurende hun eerste inburgeringsperiode ook ondersteuning nodig in de vorm van een uitkering. Op dit moment zijn de cijfers bekend tot en met april en daarin zien we ook een stijging. Als de verwachte stijging daadwerkelijk gerealiseerd wordt dan is het, op basis van de huidige informatie over het BUIG-budget, te verwachten dat we over 2023 een tekort gaan hebben op de BUIG. Het Rijk heeft toegezegd het macrobudget voor de BUIG te verhogen in verband met de hogere taakstelling huisvesting statushouders, maar of dit voldoende zal zijn is op dit moment nog niet duidelijk.

Uitvoer Wet inburgering

We zijn als gemeente sinds 2022, naast huisvesting, ook verantwoordelijk voor het inburgeren van statushouders. De huisvesting voeren we lokaal uit, samen met Rhenam en Vluchtelingenwerk. Veenendaal draagt zorg voor de beleidsvoorbereiding en de uitvoer van het inburgeringsproces en schakelt daarbij met Rhenen en de lokale partijen zoals het Netwerk voor nieuwkomers. De verantwoordelijkheid voor het inburgeringsproces is een nieuwe taak voor gemeenten. De basis van het inburgeringsproces staat inmiddels, maar vanuit de dagelijkse uitvoerpraktijk zien we nog punten die om doorontwikkeling of verfijning van afspraken vragen. Dit is gebruikelijk bij het implementeren van een nieuwe taak en heeft de aandacht van Rhenen en Veenendaal.

Daarnaast ervaren we in uitvoer knelpunten waar we relatief weinig invloed op hebben. Bijvoorbeeld het tekort aan docenten die onze inburgeraars de Nederlandse taal kunnen leren. Of de mate waarin vrijwilligers beschikbaar zijn om ondersteuning te bieden. Er worden over deze knelpunten gesprekken gevoerd met gecontracteerde partijen om naar oplossingen te zoeken.

Het feit dat we de komende jaren meer statushouders zullen moeten huisvesten en ondersteunen bij hun inburgering maakt dat het belangrijk is om hier met elkaar aandacht voor te hebben. Dit is een uitdaging voor alle gemeenten in Nederland.

Nieuwkomers onderwijs

- Basisonderwijs:

Door het hoge aantal nieuwkomers heeft iedere gemeente de opdracht gekregen scholen te ondersteunen het voorzien van onderwijs aan deze doelgroep. Lokaal is de Taalklas daaruit ontstaan. Hier kunnen alle kinderen gebruik van maken, die minder dan een jaar in Nederland wonen. Schooljaar '22 - '23 bestond met name uit kinderen van Oekraïense afkomst. De Taalklas zal volgend schooljaar in Elst worden gecontinueerd. Van de 15 kinderen uit de huidige Taalklas zullen er na de zomervakantie een aantal doorstromen naar het ISK en het merendeel naar regulier basisonderwijs. Kinderen die nog extra ondersteuning nodig hebben ontvangen dit op maat.

- Inzet Ondersteuning in de klas:

Het tweede deel van het schooljaar is er ingezet op ondersteuning aan en voor Oekraïense kinderen.

Een Oekraïens sprekende coach is een aantal uur gekoppeld aan de school. Hierbij is o.a. ingezet op het ondersteunen van de groepsdynamiek en individuele ondersteuning. Tijdens de evaluatie bleek dit erg helpend voor de kinderen, ouders en de leerkrachten.

- Voortgezet onderwijs:

Het nieuwkomersonderwijs voor leerlingen in het VO maken we gebruik van samenwerking in de regio. Vanuit Rhenen gaan deze jongeren naar de Internationale schakelklas (ISK) in Wageningen. De situatie is dit schooljaar kritiek geweest. Door hoge toestroom van leerlingen en tekort aan onderwijzend personeel is er in de loop van het jaar op het ISK een wachtlijst ontstaan. De doelgroep uit Rhenen is hier niet door getroffen. Echter zal de situatie volgend schooljaar niet meteen opgelost zijn. Er wordt regionaal goed samengewerkt aan dit vraagstuk.

Breed Offensief

De Eerste kamer heeft, in december 2022, de Wet Uitvoeren Breed Offensief vastgesteld. Deze wetswijziging heeft als doel het mogelijk maken om meer mensen met een (arbeids)beperking aan een baan te helpen en aan het te werk houden. Een aantal maatregelen is ingegaan per 1 januari 2023. En een aantal maatregelen gaat in per 1 juli 2023. Wij hebben besloten om de vier-weken zoektermijn voor jongeren (tussen de 18 en 27 jaar) met een arbeidsbeperking al per 1 april 2023 af te schaffen, zodat deze kwetsbare groep zonder vertraging geholpen kan worden vanuit de Participatiewet met werk en inkomen. We zullen in 2023 ook komen met voorstellen voor het aanpassen van de Re-integratieverordening.

Naast het uitvoeren en invoeren van wettelijke wijzigingen verkennen we in 2023 de mogelijkheden om, vanuit de gedachte van het Breed Offensief en "Simpel Switchen", de integrale samenwerking tussen bijvoorbeeld Wmo en Participatiewet te versterken met als doel om onze inwoners zo veel mogelijk kansen te bieden zich te ontwikkelen richting arbeidsmarkt (uiteeraard binnen wat mogelijk is). En we verkennen de mogelijkheid die een voorziening als de Steiger hierin (nog meer) kan betekenen.

Minimabeleid:

Ongekende toename bereik

In 2022 is het gebruik van de minimaregelingen door middel van de Cunerapas enorm gestegen. Deze stijging is gedeeltelijk een gevolg van de energietoeslag, die onder meer via de Cunerapas kon worden aangevraagd, en gedeeltelijk door de communicatie over de pas. In 2022 zagen we een stijging in het gebruik van 50%. Naar verwachting zal het gebruik van de Cunerapas (+30%) en Langdurigheidstoeslag (+25%) ook in 2023 toenemen.

Plan van Aanpak Armoedebestrijding

Het project Plan van Aanpak Armoedebestrijding liep tot 31 december 2022. Inmiddels is de evaluatie gemaakt, en daaruit komt een vervolg. Voor 2023 worden de kosten van het vervolg gedekt uit de Armoedereserve.

Wat kost het?

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Saldo van baten en lasten (A)	19.294 N	1.284 N	2.708 N	23.285 N	20.203 N	19.016 N
Mutaties reserves (B)	42 V	482 V	288 V	812 V	287 V	254 V
Geraamd resultaat (A+B)	19.252 N	802 N	2.420 N	22.473 N	19.915 N	18.761 N

2.1.5 Programma 5 Economie & Toerisme

Maatschappelijk doel

Gemeente Rhenen is een gemeente waar het goed ondernemen is waarbij de kwaliteit van de leefomgeving in acht wordt genomen

Wat doen we nu?

De reguliere activiteiten in programma Economische zaken & Toerisme richten zich onder meer op: het ondernemersklimaat, de agrarische sector, toerisme en recreatie, cultuur- en erfgoed en deelname aan reguliere overleggen in de regio over economische zaken en rondom landbouw.

Wat zijn de (politiek) relevante ontwikkelingen?

Transitie landelijk gebied

Onze centrale ligging, de cultuur, het landschap en de natuur zorgen ervoor dat mensen graag in onze gemeente willen wonen en werken. Gelijktijdig heeft de gemeente met grote uitdagingen te maken. Denk hierbij aan opgaven rond landbouw, natuur, water, de energietransitie, verstedelijking, mobiliteit en recreatie. Opgaven die ook gevolgen hebben voor het buitengebied. Daarom is het noodzakelijk om in te zetten op een integrale en toekomstbestendig buitengebied.

De agrarische sector is belangrijk in onze gemeente. Agrariërs produceren niet alleen ons voedsel, maar zij zijn ook onze landschapsbeheerders. De laatste jaren staat de agrarische sector onder druk mede door maatregelen vanuit de Rijksoverheid. Dit zorgt voor veel onzekerheid onder agrariërs over hun toekomst.

Het is onze ambitie dat het agrarisch bedrijf in onze gemeente blijft voortbestaan met een gezonde en duurzame bedrijfsvoering. Samen met onze agrarische ondernemers zoeken wij naar een goede balans tussen een gezonde natuur en een duurzame rendabele landbouw in ons buitengebied.

Beleidsadviseur Landelijk Gebied

Als gemeente nemen we deel aan drie provinciale gebiedsprocessen (waaronder gebiedsproces Binnenveld), hebben we een actieve bijdrage aan de ontwikkeling van het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied vanuit regio Foodvalley en heeft de Rijksoverheid de piekbelastersaanpak uitgerold. Om als gemeente betrokken te zijn bij deze processen en om onze agrariërs te ondersteunen hebben we sinds 1 april een adviseur landelijk gebied.

Vanwege bovenstaande ontwikkelingen en om onze agrariërs te betrekken zijn er extra financiën nodig. Het gaat dan hier om (eigen) onderzoeken, beleidsvorming en -uitvoering, communicatie en participatie. Via de regio Foodvalley zijn we in gesprek met het ministerie van LNV om de extra kosten die de gemeenten maken gecompenseerd te krijgen. Op dit moment is daar nog geen uitsluitsel over te geven.

Verkoop pand Kerkstraat 1-3

Op 14 juni 2016 heeft de raad ingestemd met het voorstel om het rijksmonument "Het Rondeel" en 'het Rode Kruisgebouw' aan de Kerkstraat 1-3 en de Markt 20 in Rhenen te gebruiken ten behoeve van wonen en maatschappelijke/commerciële activiteiten. Waarbij een invulling moet worden gevonden die de rust, klasse en kwaliteit van het Museumkwartier respecteert en tegelijkertijd gepaste levendigheid creëert. Hierop heeft een initiatiefgroep van zelfstandige ondernemers zich verenigd in het collectief 't Brandtweer en belangstelling getoond om de beoogde activiteiten op te zetten in beide panden. Op 24 september 2018 heeft het college besloten om de panden te verkopen

en aan te bieden aan stichting 't Brandtweer en de raad hierover te informeren. De koopovereenkomst is op 28 augustus 2020 getekend. In de tussentijd is de planologische procedure doorlopen. Het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning zijn op 16 november 2022 onherroepelijk geworden, waarna overdracht medio februari 2023 zou volgen.

Een andere geïnteresseerde in het pand is een kort geding gestart tegen de gemeente om levering tegen te houden. Op 22 maart 2023 heeft de rechtbank uitspraak gedaan in het kort geding. De door eiser gevorderde verbod tot levering van de panden aan de Kerkstraat 1-3 aan Stichting 't Brandtweer is toegewezen. Uitkomst van het kortgedingvonnis is dat er op dit moment rechtens geen geldige koopovereenkomst (meer) bestaat tussen de gemeente Rhenen en Stichting 't Brandtweer.

Het college heeft vervolgens besloten om geen juridische vervolgstappen te nemen tegen het vonnis en een proces tot een openbare verkoopprocedure in gang te zetten. Dit proces duurt minstens 1 jaar. Stichting 't Brandtweer heeft de gemeente aansprakelijk gesteld. De gemeente heeft de aansprakelijkheid weerlegd. De financiële consequenties zijn op dit moment nog niet volledig te overzien.

Motie Evenementen

Op basis van de motie grotere evenementen (Perspectiefnota 2023) is in de begroting 2023 een bedrag van € 150.000 ter beschikking gesteld voor het ondersteunen van grote bestaande evenementen. In februari 2023 heeft het college de subsidieregelingen Grote evenementen en Koningsdagen vastgesteld, zodat bestaande evenementen werden ondersteund. Voor deze regeling is totaal € 150.000 incidenteel voor 2023 beschikbaar gesteld met de volgende onderverdeling:

- Subsidieregeling Grote evenementen € 120.000
- Subsidieregeling Koningsdagen € 30.000

Omdat de Rijnweek geen aanspraak maakt op de subsidie, bleef er een bedrag van bijna € 110.000 over voor grote evenementen. Daarom heeft het college in mei 2023 besloten om de subsidieregeling te verruimen, zodat we meer ondersteuning aan evenementenorganisatoren kunnen bieden.

- De regeling ook open te stellen voor nieuwe evenementen;
- Maximaal 25% (in plaats van 15%) van de begrote kosten als subsidie te bieden tot een maximum van € 20.000;
- Dit zowel voor reeds ingediende als nieuwe aanvragen te laten gelden;
- Ook B-evenementen en eenmalige evenementen op te nemen in subsidieregeling
- De aanvraagtermijn te verlengen tot 31 december 2023.

Inmiddels zijn er 13 aanvragen ingediend en 12 gehonoreerd voor een totaalbedrag van € 68.500. Als na deze verruiming van de subsidieregeling alsnog een restantbedrag overblijft, dan vloeit dit terug in de algemene reserve.

Integraal gebiedsplan stadshaven en omgeving

College zet in op een integraal gebiedsplan stadshaven en omgeving, inclusief de Loswal, met een goede inpassing van een nieuw havenontwerp. Daarbij wil het college rekening houden met de natuurlandschappelijke waarde van het Uiterwaardegebied en de toegankelijkheid van het gebied.

In januari 2023 is de raad via een raadsinformatienota geïnformeerd over de voortgang m.b.t. de vernieuwing van de stadshaven en het gebiedsplan. Vervolgens vond er op 25 april een werkbijeenkomst plaats met de raadscommissie Ruimte en Economie, waarbij twee concept scenario's van het gebiedsplan werden gepresenteerd, inclusief het nieuwe havenontwerp. Tenslotte vond er op 17 mei een consulterende raadscommissie plaats waarbij de fracties zich konden uitspreken over de gepresenteerde scenario's.

De discussie in de raadscommissie heeft een duidelijke richting gegeven voor de inhoud van het plan en voor het verdere proces. Op 30 juni jl. is er een stakeholdersbijeenkomst gehouden met deelname van de initiatiefgroep, stichting Uiterwaarden Rhenen, deelnemers klankbordgroep, Utrechts

Landschap, Holding Moeke (CFO), ambtelijke delegatie, adviesbureau Arcadis en een verkeerskundige. Doel hiervan was te komen tot een gezamenlijk voorstel. Vervolgens zal dit voorstel worden uitgewerkt tot een collegevoorstel, inclusief investeringsbegroting. Het college streeft ernaar om in september een voorstel voor te leggen aan de raad, inclusief de investeringsbegroting.

Nieuw vergunningen-, toezicht- en handhavingsbeleid

In 2023 schrijven we nieuw beleid voor vergunningen, toezicht en handhaving (VTH). Met ons bestaande VTH-beleid werken we inmiddels zeven jaar. Het beleid is nu aan vervanging toe. In het huidige beleid zijn de doelen onduidelijk en ruim geformuleerd, waardoor reflecteren en evalueren moeizaam gaat. Verder treden de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen op 1 januari 2024 in werking. Door deze veranderingen op te nemen in nieuw beleid, voldoen we aan de wettelijke eisen die aan VTH-beleid worden gesteld. We kiezen ervoor het VTH-beleid op te laten opstellen door een externe partij, waarbij wij de input voor het beleid leveren. We selecteren op dit moment een partij die ons hierbij helpt. Eind 2023 stellen we naast het VTH-beleid ook het daar bijbehorende jaarprogramma vast. Na de vaststelling van het beleid en het jaarprogramma sturen we deze stukken ter kennisname aan uw raad.

Wandel- en fietsknooppuntennetwerk

We zetten de ingezette samenwerking met het Routebureau Utrecht voor een wandel- en fietsknooppuntennetwerk voort.

Bezoekerscentrum Kwinteloijen

De bouw van het horecapaviljoen c.q. bezoekerscentrum op Kwinteloijen is gestart. De beoogde planning richt zich op een opening in het najaar. De initiatiefnemer heeft ook een exploitant bekend gemaakt voor de horecavoorziening. Daarnaast heeft de Bosgroep Midden Nederland een beheerplan voor Kwinteloijen in een conceptversie opgesteld.

Economische agenda

In 2022 is de gemeenteraad geconsulteerd over de concept economische agenda. Hierdoor hebben alle partijen in de gemeenteraad kunnen aangeven waar voor hen de prioriteiten liggen op het gebied van economie in gemeente Rhenen. De terugkoppeling van de gemeenteraad heeft gezorgd voor een nieuwe versie van de Economische agenda. In tweede kwartaal is de Economische agenda verstuurd naar de raad ter besluitvorming. In de raadsvergadering van juli 2023 is de Economische agenda vastgesteld door de gemeenteraad.

Regio Foodvalley – Human Capital Agenda

In november 2022 heeft het regiobestuur ingestemd met een voorstel rondom het concretiseren van de uitwerking van de Human Capital Agenda. En in 2023 is de Meerjaren Human Capital Agenda vastgesteld door het algemeen bestuur van Regio Foodvalley. De bedoeling van de Human Capital Agenda is te werken aan de grote uitdagingen rondom de krappe arbeidsmarkt. De uitwerking van de Human Capital gaat branchegericht werken en heeft drie focus opgaven. De eerste branche waar een programma voor is opgesteld is de branche energietransitie.

Elektrische veerpont

In 2021 hebben beide oevergemeenten besloten de voet/fietsveerpont tussen Rhenen en Lienden (gemeente Buren) te verduurzamen. In 2023 is dit gerealiseerd. Op 20 april 2023 is de nieuwe elektrische veerpont gedoopt en op 27 april was de eerste vaart. De komst van een nieuwe

elektrische veerpont is een nauwe samenwerking met de beide gemeenten en Uiterwaarde tot standgekomen.

Wat kost het?

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Saldo van baten en lasten (A)	1.230 N	45 N	402 N	1.677 N	1.054 N	1.077 N
Mutaties reserves (B)	33 V	0 N	231 V	264 V	15 V	14 V
Geraamd resultaat (A+B)	1.197 N	45 N	172 N	1.414 N	1.039 N	1.063 N

2.1.6 Veiligheid en Handhaving

Maatschappelijk doel

Rhenen is een gemeente waar inwoners, bezoekers en ondernemers veilig zijn en zich veilig voelen.

Wat doen we nu?

De reguliere activiteiten in deelprogramma Openbare orde en veiligheid richten zich op: Criminaliteitsaanpak, ondermijning, buurtbemiddeling, demonstraties, brandweezorg, crisisbeheersing en geneeskundige zorg.

De reguliere activiteiten in deelprogramma Handhaving richten zich op: toezicht, juridische en bestuurlijke handhaving en de taken van de boa's.

Wat zijn de (politiek) relevante ontwikkelingen?

Aan de slag met de aanbevelingen evaluatie van de Jaarwisseling

Na het onderzoek in 2022 naar de jaarwisseling in Achterberg heeft het COT (Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement) drie aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen houden in dat er een duidelijk handelingskader moet worden geformuleerd, dat alternatieven voor de huidige traditie moeten worden verkend en dat er verbinding moet worden opgebouwd met buurtbewoners en jongeren. Om aan deze aanbevelingen te voldoen, is er afgelopen jaar hard gewerkt aan het versterken van het handelingskader en het bevorderen van verbinding. Een belangrijke stap hierin is het ontwikkelen van een communicatiestrategie in samenwerking met Bureau COEN. In het afgelopen jaar lag de focus voornamelijk op het communiceren van de regels met betrekking tot de jaarwisseling.

Dit jaar zijn we actief aan het verkennen welke alternatieve initiatieven er georganiseerd kunnen worden. Zodat er niet alleen beperkingen worden opgelegd, maar ook iets positiefs kan worden geboden. We hebben de samenwerking met bureau COEN hierin doorgezet. Tot slot is er een bondgenotenoverleg gestart met sleutelfiguren in de gemeenschap van Achterberg. Deze sleutelfiguren, die vanwege hun achterban, functie of rol een positieve invloed hebben op de omgeving, worden betrokken bij het proces om de verbinding te vergroten en samen te werken aan een veilige en positieve jaarwisseling in Achterberg.

Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 & Uitvoeringsplan 2023-2024

Gezamenlijk met de gemeenten Veenendaal, Utrechtse Heuvelrug, Renswoude en Wijk bij Duurstede is er de afgelopen periode gewerkt aan de ontwikkeling van een vierjarig beleidskader, het Integraal Veiligheidsplan (IVP). Het doel van dit plan is het aanbrenge van gerichte focus en het maken van afspraken over onze inzet en prioriteiten voor de komende tijd. In het IVP staan drie gezamenlijke prioriteiten: ondermijning, digitale veiligheid en maatschappelijke onrust. Ook zijn er twee lokale prioriteiten: een veilige woon- en leefomgeving en zorg en veiligheid.

Het integraal veiligheidsplan is in april 2023 definitief vastgesteld. Om het beleidskader daadwerkelijk te vertalen naar concrete acties, hebben we een tweejarig uitvoeringsplan (UVP) opgesteld. Dit uitvoeringsplan is in mei 2023 goedgekeurd door het college. Op dit moment voeren we de acties uit het plan uit, met als doel het bereiken van de gestelde doelstellingen uit het IVP.

Huisvesting VRU

Op 4 juli 2022 heeft het algemeen bestuur van de VRU de opdrachtformulering 'Huisvesting VRU' vastgesteld. Samen met de VRU en andere gemeenten werken we aan het in kaart brengen van de huidige (financiële) situatie van de huisvesting, met name de brandweerkazernes. Een volgende stap is het ontwikkelen van scenario's voor de toekomstige organisatie van de huisvesting van de VRU.

Opvang vluchtelingen oorlog Oekraïne

We vangen circa 80 Oekraïense vluchtelingen op in de gemeente Rhenen. Basisbehoeften van vluchtelingen zijn huisvesting, geld voor dagelijkse behoeften, onderwijs en werk, contact met familie en vrienden en veiligheid. De focus ligt op participatie en integratie van Oekraïense vluchtelingen.

Huisvesting statushouders

De opgave is om in de eerste helft van 2023, 19 statushouders te huisvesten in de gemeente Rhenen. De opgave voor de tweede helft van 2023 is om 32 statushouders te huisvesten. De verwachting is dat de opgave voor 2023 gerealiseerd wordt.

Wat kost het?

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Saldo van baten en lasten (A)	2.326 N	75 N	97 N	2.497 N	2.185 N	2.242 N
Mutaties reserves (B)	56 V	0 N	0 N	56 V	87 V	44 V
Geraamd resultaat (A+B)	2.270 N	75 N	97 N	2.441 N	2.098 N	2.198 N

2.1.7 Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

In dit programma zijn de middelen verantwoord die vooraf geen bepaald bestedingsdoel hebben of niet toe te rekenen zijn aan de inhoudelijke programma's. Voorbeelden hiervan zijn: belastingen, uitkeringen uit het gemeentefonds, treasury, dividend en onverdeelde lasten (stelposten).

Wat kost het?

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Saldo van baten en lasten (A)	37.005 V	437 N	2.463 V	39.031 V	38.845 V	35.280 V
Mutaties reserves (B)	21 V	592 V	0 N	613 V	449 N	72 N
Geraamd resultaat (A+B)	37.026 V	155 V	2.463 V	39.644 V	38.396 V	35.207 V

H3 Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit (een toelichting op):

(3.1) Het financieel beeld

(3.2) De exploitatie 2023

3.1 Financieel beeld

Het financieel beeld bestaat uit (een toelichting op):

(3.1.1) Inleiding

(3.1.2) Resultaat

(3.1.3) Financiële positie

3.1.1 Inleiding

Een gezonde financiële huishouding is cruciaal om te kunnen investeren in de samenleving. Het gemeentelijk huishoudboekje moet dus op orde zijn. De afgelopen jaren had de gemeente een solide financiële positie. Deze positie werd bevestigd door de provincie als toezichthouder en door de accountant. De financiële positie van onze gemeente is ondanks het verwachte negatieve resultaat in 2023 van € 1.092.000 redelijk tot goed te noemen. Voor een toelichting hierop verwijzen wij u naar onderdeel 3.1.3 Financiële positie.

Zoals in de aanbidding is gemeld ontvangt u in november nog een bijstelling van het financieel perspectief 2023 – 2027. Evenals in 2022 zal dit alleen een financiële bijstellingsrapportage zijn. Vooruitlopend op de jaarstukken 2023 zal in die rapportage wel een oordeel over de ontwikkeling

van de financiële positie worden opgenomen. Uitgangspunt hiervoor vormen de landelijke verplichte kengetallen aangevuld met de ratio over het weerstandsvermogen.

3.1.2 Resultaat

Op basis van de huidige inzichten komt het verwachte resultaat 2023 uit op € 1.092.000 nadelig. Ten opzichte van het laatste beeld* hierover is het (geraamd) resultaat met € 1.858.000 verslechterd. De grootste verschillen zijn hieronder toegelicht. Een uitgebreide analyse per programma treft u vanaf pagina 41 aan.

Nummer	Onderwerp	Bedrag x € 1.000
1.	Toename gebruik maatwerkzorg Jeugd	1.100 N
2.	Meerkosten inhuur/inkoop bedrijfsvoering exclusief inzet organisatie brede inhuurbudgetten zoals het knelpuntenbudget	631 N
3.	Verwachte overschrijding energietoeslag 2023	122 N
4.	Hogere kosten ICT ontvlechting	88 N
5.	Exploitatietekort bestemmingsheffingen afval/riolering ten laste van de algemene middelen**	117 N
6.	Vrijval voorziening wegen n.a.v. controle jaarstukken	235 V

* *Bijstelling van het financieel perspectief 2022 – 2026 uit 4^e kwartaal 2022*

** *Geen middelen meer beschikbaar in de bestemmingsreserve heffingen en egalisatievoorziening riolering.*

Het hiervoor gepresenteerde geraamd resultaat van € 1.092.000 N heeft zich na het vaststellen van de begroting 2023 (november 2022) als volgt ontwikkeld:

Verloopoverzicht resultaat	Begroting 2023
A. Begroting 2023 vastgesteld	1.730 V
B. Raad december: belastingverordeningen 2023	289 V
C. Doorwerking bijstelling financieel perspectief 2022 - 2026	1.253 N
D. Bijstellingen Zomernota 2023	1.858 N
Geraamd resultaat 2023	1.092 N

In het geraamd resultaat kan een onderscheid worden aangebracht tussen het saldo van baten en lasten en de mutaties aan de reserves. Dat onderscheid is van belang omdat de raad op grond van het budgetrecht ervoor kan kiezen om minder te onttrekken aan de reserves omdat bijvoorbeeld het saldo van baten en lasten voordelig is.

Uitsplitting van het geraamd resultaat 2023 (€ x 1.000)	Geraamd resultaat	Saldo van baten en lasten	Mutatie reserves
Zomernota 2023	1.092 N	4.398 N	3.306 V

3.1.3 Financiële positie

De financiële positie van onze gemeente is ondanks het verwachte negatieve resultaat in 2023 van € 1.092.000 redelijk tot goed te noemen. Deze conclusie kunnen we trekken uit een analyse van de financiële positie zoals die bij de jaarstukken 2022 en in de begroting 2023 heeft plaatsgevonden. De afgelopen periode hebben zich geen significante ontwikkelingen plaatsgevonden die het beeld uit de jaarstukken en de begroting 2023 wezenlijk doen veranderen. Ten opzichte van de begroting 2023 zien we wel een toename van de vaste activa (gemeentelijk bezit). De vaste activa wordt doorgaans gefinancierd door het aantrekken van langlopende geldleningen op de kapitaalmarkt. Doordat de gemeente ultimo 2022 een financieringsoverschot heeft en de omvang van de eigen financieringsmiddelen ten opzichte van de begroting 2023 is toegenomen is het aantrekken van geldleningen nu niet nodig. Meer informatie hierover kunt u lezen in hoofdstuk 3.3 balansonderdelen.

De financiële positie is door de val van het kabinet wel onzeker geworden. Wat de precieze betekenis hiervan is voor gemeenten en meer specifiek voor de gemeente Rhenen is nog niet bekend. Zodra wij hierover informatie ontvangen, zullen wij u informeren.

3.1.4 Op korte termijn geen ombuigingen verwacht

Ondanks het verwachte negatieve resultaat over 2023 van bijna € 1,1 miljoen is het college niet van plan om nu een ombuigingsoperatie op te starten. Zo'n traject legt een fors beslag op de ambtelijk inzet. Hierdoor zal het een vertragend effect hebben op de uitvoering van het bestuursprogramma. Daarnaast is de verwachting dat het negatieve resultaat een incidenteel karakter heeft. Ook de voordelige jaarrekeningresultaten van de afgelopen jaren zijn bij de afweging om geen ombuigingsoperatie op te starten meegewogen. De laatste 2 jaren is hierdoor de omvang van de algemene reserve toegenomen met € 3 miljoen. Tenslotte zien we dat bij de jaarrekening het geprognosticeerde resultaat vaak gunstiger uitpakt dan eerder werd verwacht. Mogelijke voorbeelden hiervan in 2023 zijn:

a. Meevaller circulaires uitkering gemeentefonds: de laatste jaren zien we dat de ontwikkeling van het gemeentefonds bij de jaarstukken voordeliger uitpakt dan onze prognose in de laatste budgetrapportage.

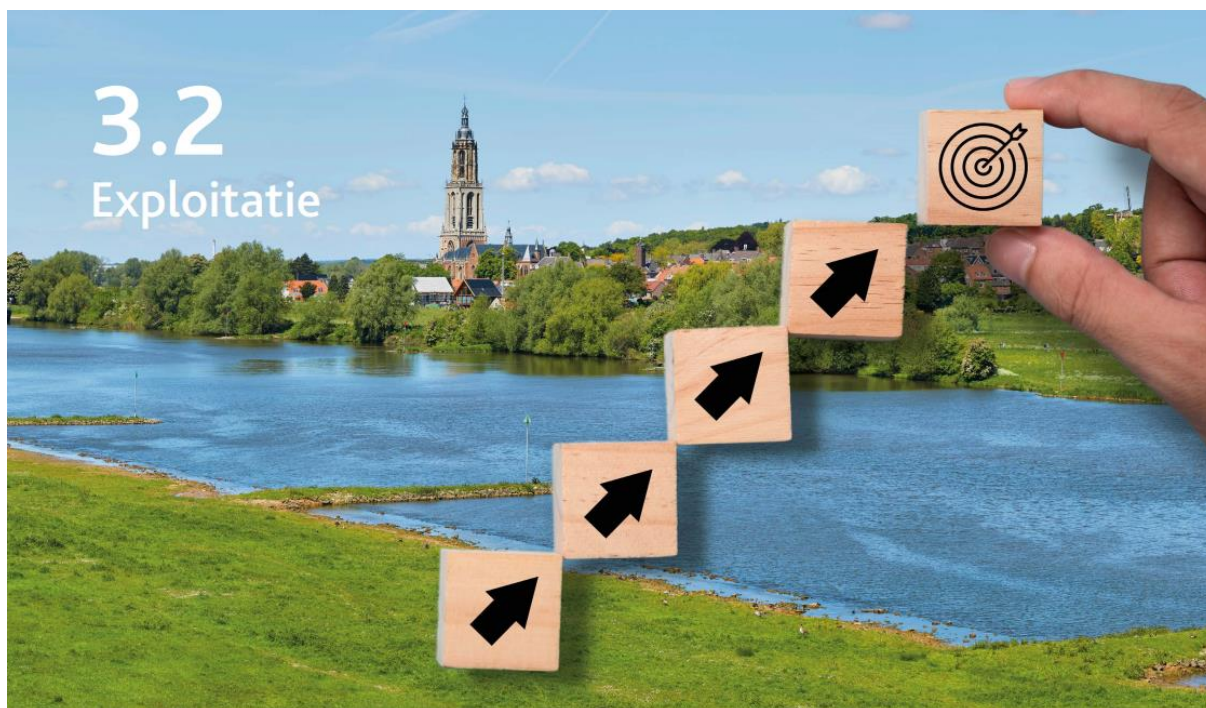
b. Stelpost prijsinflatie: voor het opvangen van de prijsontwikkelingen 2023 resteert nog een bedrag van € 100.000. Als hierop geen of beperkt aanspraak wordt gemaakt dan leidt dit tot een voordeel in de jaarstukken 2023. Het voordeel heeft een structureel karakter.

c. Crisisopvang ontheemden Oekraïne: De verwachting is dat we in 2023 opnieuw geld zullen overhouden op de rijksuitkering. Het deel dat we ontvangen voor huisvestingskosten (circa 50%) zullen we na aftrek van de lasten 2023, conform de eerder geformuleerde beleidslijn, reserveren ten behoeve van de versnelde woningbouw. Van de overige 50% hebben we bij de jaarrekening 2022 € 660.000 overgehouden en middels het rekeningresultaat toegevoegd aan de algemene reserve. Over een mogelijk voordeel in 2023 informeren wij u in de oktoberrapportage. Of het voordeel een incidenteel dan wel structureel karakter heeft is nog moeilijk aan te geven.

d. Vrijval voorziening onderhoud wegen: Bij investeringsprojecten in wegen zijn meestal bijdragen vanuit de voorziening onderhoud wegen beschikbaar. Deze worden in mindering gebracht op de investering. Bij de controle van de jaarrekening 2022 heeft de accountant aangegeven dat deze handelswijze niet is toegestaan. Dit is echter al jarenlang een gebruikelijke werkwijze in onze gemeente, maar ook in andere gemeenten. Omdat wij hierop nooit eerder geattendeerd zijn hebben wij hierover een vraag gesteld aan de commissie BBV. Op 14 augustus hebben wij een antwoord ontvangen. Ook de commissie is van mening dat dit niet is toegestaan. Dit betekent dat in de eerstvolgende rapportage nog een voordeel zal worden verwerkt. Het voordeel heeft een

incidenteel karakter.

e. Niet ingevulde vacatureruimte: Van de nog openstaande vacatures is bij de zomernota een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van het moment waarop deze vacatures naar verwachting worden ingevuld. Als dat moment zich later voordoet dan ontstaat vacaturevoordeel die, afhankelijk of en kan worden ingehuurd, tot een financieel voordeel leidt bij de jaarrekening 2023. Het voordeel is voornamelijk incidenteel van aard.

3.2 Exploitatie

De exploitatie bestaat uit:

- (3.2.1) Inleiding
- (3.2.2) Exploitatie
- (3.2.3) Toelichting exploitatie

3.2.1 Inleiding

De exploitatie van een gemeente bestaat uit de baten en lasten inclusief reserves van zeven programma's. Een programma is een samenhangende verzameling van activiteiten. Deze worden uitgevoerd om de beoogde bestuurlijke doelen binnen een programma te realiseren. Een belangrijk onderdeel van deze is het actualiseren van de baten en lasten uit de begroting 2023. Dit is nodig om tijdig te kunnen anticiperen op mogelijke tekorten of inzicht te krijgen in een positieve ontwikkeling van het resultaat. Extra (incidentele) financiële ruimte biedt de mogelijkheid om te investeren in bestuurlijke ambities of het versterken van de vermogenspositie. Om te komen tot een actuele prognose zijn alle budgetten in juni tegen het licht gehouden. Dit is gebeurd in gesprekken met de budgetverantwoordelijk medewerkers waarbij de laatste inzichten zijn verwerkt in de nieuwe prognose. Hierbij is ook rekening gehouden met de doorwerking van de jaarrekening 2022 en de realisatie 2023. Hoewel de nieuwe prognoses op een zorgvuldige manier tot stand is gekomen blijft het moeilijk om sommige budgetten vooraf goed te voorspellen. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van de open einde regelingen en de fluctuaties in de uitkering uit het gemeentefonds.

3.2.2 Exploitatie

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het geraamd resultaat per programma in beeld gebracht. Het geraamd resultaat is gelijk aan het saldo van baten en lasten na verrekening van de mutaties reserves. Het totaal geraamd resultaat van € 1.092.000 is gelijk aan het verwachte jaarrekeningresultaat over 2023.

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Programma 1 - Bedrijfsvoering	8.267 N	368 N	1.471 N	10.106 N	8.453 N	7.523 N
Programma 2 - Dienstverlening	659 N	15 N	112 V	562 N	653 N	575 N
Programma 3 – Fysiek	3.651 N	185 V	274 N	3.740 N	3.017 N	2.255 N
Programma 4 – Sociaal maatschappelijk	19.252 N	802 N	2.420 N	22.473 N	19.915 N	18.761 N
Programma 5 – Economie & toerisme	1.197 N	45 N	172 N	1.414 N	1.039 N	1.063 N
Programma 6 – Veiligheid & handhaving	2.270 N	75 N	97 N	2.441 N	2.098 N	2.198 N
Programma 7 – Algemene dekkingsmiddelen	37.026 V	155 V	2.463 V	39.644 V	38.396 V	35.207 V
Geraamd resultaat	1.730 V	965 N	1.857 N	1.092 N	3.221 V	2.832 V

In tegenstelling tot wat u van ons gewend was zijn in deze rapportage geen digitale links opgenomen. Dit betekent dat de specificatie van de baten, lasten en de mutaties aan de reserves per deelprogramma en per product als bijlage in deze rapportage zijn opgenomen.

3.2.3 Toelichting op de exploitatie

In dit onderdeel is het geraamd resultaat 2023 per programma (zie tabel op de vorige pagina) verder uitgewerkt. Ook zijn vergelijkende cijfers opgenomen van de jaarrekening 2022 en 2021. Verder zijn de financiële bijstellingen die in de Zomerrapportage hebben plaatsgevonden toegelicht.

Programma 1 - Bedrijfsvoering

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	47 V	0 N	77 V	124 V	1.684 V	47 V
Lasten	8.357 N	368 N	1.728 N	10.453 N	10.375 N	7.680 N
Saldo van baten en lasten (A)	8.310 N	368 N	1.652 N	10.330 N	8.691 N	7.634 N
Onttrekking uit reserves	42 V	0 N	181 V	223 V	253 V	255 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	15 N	144 N
Mutaties reserves (B)	42 V	0 N	181 V	223 V	238 V	111 V
Geraamd resultaat (A+B)	8.267 N	368 N	1.471 N	10.106 N	8.453 N	7.523 N

Toelichting verschil saldo baten en lasten (A): € 1.652.000 N

1.1 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma bestuur is € 128.000 (V)

1.1.1 Overige verschillen: € 128.000 V

- De loonkosten van het bestuur zijn voor 2023 verlaagd met € 76.000 (V). Met het oog op de uitbreiding van het aantal raadsleden was de vergoeding in de begroting 2023 te hoog geraamd (€ 25.000 V). Ook heeft er een personele verschuiving plaatsgevonden naar de ondersteuning van het management.
- Van de gereserveerde middelen voor de uitvoering van de strategische agenda FoodValley is € 36.500 (V) toegekend aan de inhoudelijke programma's.
- Van het beschikbare WOO-budget is € 77.000 (V) overgeheveld naar deelprogramma 1.2 Personeelskosten organisatie. Dit budget is ingezet voor een projectleider en een WOO-regisseur.
- Verder zijn de financiële gevolgen van de aanbesteding van de accountant verwerkt (€ 14.000 N). Dit geldt ook voor het benodigde budget voor het uitvoeren van onderzoeken door de rekenkamer (€ 15.000 N). Hiertegenover staat voor hetzelfde bedrag een onttrekking aan de reserve budgetoverheveling heet plaatsgevonden.

- e) Voor de afrondende werkzaamheden van het project toekomstvisie is een budget opgenomen van € 22.000 (N). Dekking vindt conform besluitvorming raad plaats ten laste van de algemene reserve. Ook is een budget opgenomen van de evaluatie van het participatiestatuuut (€10.000 N). Dit is een van de voorgenomen activiteiten uit het bestuursprogramma. Het budget was in de begroting 2023 beschikbaar en is in deze rapportage overgeheveld naar het juiste deelprogramma.
- f) Tenslotte zijn er kleinere verschillen met een omvang van € 28.000 (N).
- g) Overige verschillen € 2.500 V.

1.2 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma organisatie is € 1.094.000 (N)

1.2.1. Inhuur personeel bedrijfsvoering: € 962.000 (N)

In 2023 is bij verschillende onderdelen van bedrijfsvoering ingehuurd. De belangrijkste onderdelen waarvoor is ingehuurd zijn:

- a) Inhuur automatisering en informatisering (€ 450.500 N): project ICT ontvlechting, project informatiebeleid en data, project hybride werken, invulling openstaande vacature informatieadviseur, vervanging wegens ziekte vaste medewerkers en het op orde brengen van het digitale informatiebeheer inclusief het opstellen van een stappenplan.
- b) Inhuur Personeel en organisatie (€ 179.500 N): inhuur wegens ziekte, openstaande vacatures waaronder door pensionering.
- c) Inhuur juridische zaken (€ 90.000 N): vertrek juridische adviseur (intern doorgeschoven naar een andere functie).
- d) Projectleider WOO en WOO-regisseur: € 77.000 (N). Dekking uit het WOO budget in deelprogramma 1.1 Bestuur.
- e) Inhuur financiën (€ 180.500 N): inhuur wegens ziekte van twee medewerkers en openstaande vacature senior medewerker.
- f) Inhuur spelverdelers wegens zwangerschapsverlof (€ 47.500 N).
- g) Door een striktere scheiding tussen inhuur en inkoop van diensten is het jaarlijks beschikbare inhuurbudget financiën overgeheveld naar deelprogramma 1.3 Facilitair (€ 63.000 V). Betreft vooral de kosten voor het beheer van de verzekeringsportefeuille en het budget voor het opstellen van de planning en control documenten.

Voor de dekking van de inhuur en de inkoop diensten en ondersteuning bedrijfsvoering (deelprogramma 1.3 Facilitair) is het budget loonkosten verlaagd met € 768.000. De inhuur onder punt g. is gedekt uit de reserve bestuurs/collegeprogramma. Zie hiervoor het raadsvoorstel over de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022.

1.2.2. Ontwikkeling loonkosten 2023: € 157.000 N

De loonkosten bedrijfsvoering zijn met € 925.000 N significant gestegen ten opzichte van het eerdere beeld. De nieuwe organisatievisie heeft ertoe geleid dat functies van medewerkers soms in een ander programma van de begroting zijn ondergebracht. Zo is de formatie bedrijfsvoering uitgebreid met de formatie van het vastgoed beleid en beheer. Dit geldt ook voor de formatie van de procesregisseurs accommodatiebeleid. Tenslotte is de formatie van de spelverdelers ondergebracht bij bedrijfsvoering. Tegenover deze nadelen staan in andere programma's voordelen. Verder leidt de nieuwe CAO voor gemeentebambtenaren tot een verhoging van de loonkosten met gemiddeld 9%. Tenslotte is als gevolg van openstaande vacatures in 2023 € 768.000 V ingezet voor de dekking van inhuur en voor de inkoop van adviezen en ondersteuning op gebied van bedrijfsvoering. Zie hiervoor deelprogramma 1.3 Facilitair.

1.2.3. Overige verschillen: € 25.000 V

1.3 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma facilitair is € 686.000 (N)

1.3.1. Gestegen kosten gas, water en elektra in 2023: € 174.000 (V)

In september 2021 begon de energiecrisis. Doordat aan de coronacrisis een eind kwam raakte de wereldwijde economie weer langzaam op stoom. Dat leidde tot een grotere energievraag waaraan niet zo snel kon worden voldaan. De oorlog in Oekraïne maakte de energiecrisis vanaf februari 2022 nog veel erger. De schaarste en onzekerheid over toekomstige leveranties zorgde steeds weer voor stijgende energieprijzen. Dit had zowel gevolgen voor de prijs van gas als elektriciteit. De financiële gevolgen voor het gemeentelijk vastgoed werden structureel ingeschat op € 326.000. Het bedrag voor vastgoed is gereserveerd binnen programma bedrijfsvoering. In deze rapportage is het bedrag toegewezen aan de afzonderlijke vastgoedobjecten. Dit leidt tot een verlaging van de stelpost bij bedrijfsvoering van € 326.000 (V). Echter, een deel van de hogere energielasten heeft betrekking op het vastgoed van bedrijfsvoering. Voorbeelden hiervan zijn het gemeentehuis en locatie Remmerden. Dit leidt tot een nadeel van € 152.000 (N).

1.3.2. Inkoop van diensten bedrijfsvoering: € 370.500 N.

- a) De bijstellingen komen vooral voort uit een striktere scheiding tussen inhuur en inkoop (inkoop van diensten en advisering). Hierdoor is het jaarlijks beschikbare budget voor de uitbesteding van de financiële dienstverlening overgeheveld van deelprogramma 1.2 Organisatie (€ 63.000 N). Betreft voornamelijk de financiële dienstverlening voor het beheer van de verzekeringsportefeuille en het opstellen van de planning en control documenten.
- b) Project 'Ontwikkelplan jaarrekening 2023' (€ 45.000 N): projectmatige opvolging van bevindingen n.a.v. jaarrekeningcontrole 2022.
- c) Uitbesteding verbijzonderde interne controle i.v.m. niet kunnen invullen van de vacature en fiscale dienstverlening (€ 183.000 N). De fiscale werkzaamheden zijn voor maximaal € 28.500 incidenteel in verband met BTW afrekeningen oude jaren.
- d) De functie van salarisadministrateur wordt alsnog ingekocht in plaats van ingevuld met vaste formatie. Dit betekent een verschuiving van het budget loonkosten uit deelprogramma 1.2 Organisatie naar 1.3 Facilitair (inkoop diensten bedrijfsvoering): € 49.500 (N).
- e) Toename juridische procedures. Budget in 2023 incidenteel verhoogd met € 30.000 (N).

1.3.3. Verkoop vastgoed Kerkstraat 1-3: € 0

De verkoop van het pand Kerkstraat 1-3 is door een gerechtelijke uitspraak te niet gedaan. We hebben besloten om geen juridische vervolgstappen te nemen tegen het vonnis en een proces tot een openbare verkoopprocedure te starten. Voor de verkoopprocedure maken we kosten voor inhuur van een projectleider (voor 2023 € 36.000 N) en verkoopkosten (€ 15.000 N). Daarnaast is er een WOO verzoek ingediend waar voor de afdoening een extern bureau wordt ingeschakeld (€ 17.000 N). De verkoop gaat op basis van inschrijving waarmee de verkoopopbrengst nog niet geraamd kan worden. Wel verwachten we de hier geraamde verkoopkosten te kunnen dekken uit de verkoopopbrengst. We verwerken deze kosten budgettair neutraal door een voorlopige verkoopopbrengst van € 68.000 te ramen.

1.3.4. Overige verschillen € 489.500 N

- a) Voor de realisatie van een klimaat adaptief plein voor het gemeentehuis is in het bestuursprogramma een budget opgenomen van € 25.000 N. In deze rapportage is het centraal gereserveerde budget overgeheveld van deelprogramma 7.2 Overige algemene dekkingsmiddelen.
- b) Opstellen advies accommodatiebeleid. Als onderdeel van het vastgoed en accommodatiebeleid wordt ook een prijzenbeleid opgesteld. De kosten hiervan bedragen circa € 42.000 N. Deze lasten kunnen grotendeels gedekt worden uit de hiervoor beschikbare middelen in de reserve budgetoverheveling en uit vacatureruimte voor accommodatiebeleid.
- c) De ICT ontvlechting met de gemeente Veenendaal was beoogd op 1 januari. Op ontvlechting is een half jaar later gerealiseerd. Dit betekent dat de dienstverleningsovereenkomst met Veenendaal langer heeft doorgelopen. Ook zijn er meer kosten voor de ontvlechting gemaakt. Per saldo leidt dit tot een nadeel van € 88.000 N. Tenslotte is van het projectbudget € 48.500 V ingezet als dekking voor de inhuur van de projectleider. De kosten hiervan zijn verantwoord in deelprogramma 1.2 Organisatie.
- d) Structurele toename kosten telefonie en gebruik glasvezel: € 20.000 (N).
- e) Hogere bijdrage gemeenschappelijke regeling RAZU door uitbreiding van de formatie en de loon- en prijsontwikkelingen: € 23.000 (N).
- f) Bijdrage aan slachtoffers Turkije en Syrië (€ 20.200 N). Dekking ten laste van de algemene reserve.
- g) Kosten recruitment (waaronder onderzoek naar andere wervingsmethoden) en hogere kosten werving en selectie. Budget incidenteel verhoogd met € 135.000 (N). Bedrag van € 80.000 gedekt uit resultaat jaarstukken 2022.
- h) Toevoeging aan de voorziening verlofsparen: € 59.000 (N).
- i) Door de personele krapte op de arbeidsmarkt en het knelpunt om geschikte inhuur te vinden nemen de kosten van overwerk toe. Budget incidenteel verhoogd met € 30.000 (N).
- j) Indexering schoonmaakkosten vastgoedobjecten bedrijfsvoering: € 15.000 (N)
- k) Overige verschillen € 80.800 N.

Toelichting verschil mutatie reserve (B): € 181.000 N

1.1 Het saldo van de reservemutaties van het deelprogramma bestuur is € 37.100 V

- a) Onttrekking reserve budgetoverheveling: onderzoeken rekenkamer 2023 (€ 15.100 V).
- b) Onttrekking algemene reserve: afrondende werkzaamheden toekomstvisie Rhenen (€ 22.000 V).

1.3 Het saldo van de reservemutaties van het deelprogramma facilitair is € 144.000 V

- a) Onttrekking reserve budgetoverheveling: opstellen van een prijzenbeleid in het kader van het accommodatie- en vastgoedbeleid (€ 13.700 V). Fiscale werkzaamheden: afrekening BTW oude jaren (€ 20.000 V).
- b) Onttrekking algemene reserve: bijdrage aan slachtoffers Turkije en Syrië (€ 20.000 V).
- c) Onttrekking reserve bestuurs-/collegeprogramma: Recruitment HRM. Dekking uit jaarrekeningresultaat 2022 (€ 80.000 V).
- d) Overige verschillen: diverse kleinere onttrekkingen aan reserves: € 10.300 V.

Programma 2 - Dienstverlening

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	264 V	0 N	62 V	326 V	298 V	283 V
Lasten	923 N	15 N	50 V	888 N	791 N	911 N
Saldo van baten en lasten (A)	659 N	15 N	112 V	562 N	493 N	628 N
Onttrekking uit reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	53 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	160 N	0 N
Mutaties reserves (B)	0 N	0 N	0 N	0 N	160 N	53 V
Geraamd resultaat (A+B)	659 N	15 N	112 V	562 N	653 N	575 N

Toelichting verschil saldo baten en lasten (A): € 112.000 (V)

2.1 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma Rhenense publieksbalie is € 112.000 (V)

2.1.1. Overige verschillen € 112.000 (V).

- a) De loonkosten van deelprogramma Rhenense publieksbalie zijn afgenomen door het onderbrengen van medewerker begraafplaatsadministratie onder deelprogramma 3.1 (47.500 V) en de medewerker BAG/BGT onder deelprogramma 1.2 (40.000 V). Tevens is er een voordeel op inschaling van een aantal nieuwe medewerkers (23.000 V) en overige verschillen (38.500 V). Tot slot is er meer ingehuurd (24.000 N) wegens ziekte.
- b) Gestegen kosten (41.000 N) voor automatisering en applicaties door prijsstijging van licenties en noodzakelijke uitbreidingen, o.a. door de ontvlechting met Veenendaal.
- c) Bij het vaststellen van de legesverordeningen zijn de tarieven geïndexeerd. De hogere opbrengst is in de begroting op een stelpost geraamd en wordt nu functioneel geraamd onder gelijktijdige aframing van de stelpost (deelprogramma 7.2). Voor het deelprogramma Rhenense publieksbalie betreft het een bedrag van € 13.000 (V). Verder stijgt de verwachte legesopbrengst met € 23.000 (V) onder andere door een stijging in het aantal aanvragen van reisdocumenten.
- d) De kosten voor de verkiezingen op 15 maart 2023 zijn hoger (€ 24.000 (N)) uitgevallen. Dit komt enerzijds doordat het een dubbele verkiezing was (Provinciale Staten en Waterschap), dit brengt dubbel zoveel drukwerk en portokosten met zich mee. Daarnaast is de Nieuwe Procedure Vaststelling Verkiezingsuitslag in werking getreden waardoor er meer stembureauleden ingezet moeten worden en de regels voor vervoer van stembiljetten zijn strenger, waardoor extra boxen aangeschaft zijn. Er was onverwacht veel werk op de stembureaus waardoor besloten is de stembureauleden een extra vergoeding te geven. In november 2023 zal de vervroegde verkiezing Tweede Kamer plaatsvinden. Het financiële effect van deze vervroegde verkiezing is op het moment van schrijven van de zomernota nog onvoldoende duidelijk. Ook is onbekend of extra compensatie verleend wordt vanuit het Rijk. Daarom wordt dit effect meegenomen bij de financiële bijstelling in het najaar.
- e) Tenslotte zijn er kleinere verschillen met een omvang van € 16.300 (V).

Programma 3 - Fysiek

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	7.203 V	405 V	447 V	8.055 V	6.594 V	7.172 V
Lasten	10.990 N	814 N	1.329 N	13.133 N	9.304 N	9.986 N
Saldo van baten en lasten (A)	3.787 N	409 N	882 N	5.078 N	2.710 N	2.814 N
Onttrekking uit reserves	160 V	1.129 V	608 V	1.897 V	307 V	593 V
Toevoeging aan reserves	24 N	535 N	0 N	559 N	614 N	34 N
Mutaties reserves (B)	136 V	594 V	608 V	1.338 V	307 N	559 V
Geraamd resultaat (A+B)	3.651 N	185 V	274 N	3.740 N	3.017 N	2.255 N

Toelichting verschil saldo baten en lasten (A): € 882.000 (N)

3.1 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma verkeer en openbare ruimte is € 61.000 (N)

3.1.1 Afval € 147.500 (N)

- Niet halen afval ambitie € 60.000 (N). In het bestuursprogramma heeft het college opgenomen dat ze het restafval in 2023 willen terugbrengen tot 110kg. Op dit moment is de verwachting dat de ambitie voor 2023 niet gehaald wordt. Er wordt verwacht dat de hoeveelheid restafval eind van het jaar is teruggebracht tot 115 à 120 kg. Verder is de verwachting dat het grof huishoudelijk afval wordt teruggebracht naar 15 kg in plaats van de 10 kg in de afvalambitie. Dit betekent dat de totale afvalkosten € 60.000 minder afnemen.
- Afronden traject uittreden Utrechtse Heuvelrug uit RAR € 35.000 (N). Vanaf 1 mei 2023 zijn er geen verplichtingen over en weer met betrekking tot de uittreding van de gemeente Utrechtse Heuvelrug uit het afvalbrengrstation Remmerden. Conform het raadsbesluit is de voorgestelde bezuiniging op de onkostenvergoeding aan de Kringloop niet doorgevoerd. Er resteert ook nog de in het raadsvoorstel gepresenteerde niet te realiseren besparing. Met de afronding van het traject van uittreden van de gemeente Utrechtse Heuvelrug kunnen deze posten vervallen.
- Stimuleren afvalscheiding € 30.000 (N). Vanuit het bestuursprogramma is € 30.000 beschikbaar gesteld voor het stimuleren van afvalscheiding en voor het inzetten op communicatie en voorlichting over het afval- en grondstoffenbeleid Rhenen (2020 – 2030).
- Inhuur vanwege ziekte € 28.000 (N). Vanwege langdurige ziekte wordt er langer ingehuurd dan verwacht.
- Overige kleine verschillen € 5.500 (V).

3.1.2 Riolering €108.500 (N)

- Subsidie afkoppelen regenwater € 12.500 (N). In het WRP (Waterrioolplan) 2023-2027 is de groenblauwe subsidieregeling opgenomen. Dit betreft te verstrekken subsidies voor het afkoppelen van regenwater. Structureel is de verwachting dat de kosten €50.000 bedragen. De subsidieregeling gaat het laatste kwartaal van 2023 in en daarom is voor 2023 de verwachting €12.500 (N) aan subsidies te verstrekken. Dit wordt gedekt uit de reserve heffingen.
- Lagere opbrengst rioolheffing € 56.000 (N). Uit de kwartaalrapportage over de belastingopbrengsten van Ede blijkt dat de verwachte opbrengst rioolheffing achterblijft bij de eerdere verwachtingen. Bij de berekening van het tarief is uitgegaan van een hoger aantal m³ waterverbruik dan bij de uiteindelijke aanslagoplegging. Het betreft een afwijking van ongeveer 3% van de verwachte opbrengst rioolheffing.

- c) Extra onderhoud rioolgemalen € 30.000 (N). Vanwege de ouderdom van de rioolgemalen is extra onderhoud nodig in 2023.
- d) Overige kleine verschillen € 10.000 (N).

3.1.3 Overige verschillen: € 195.000 (V)

- a) Lonen en inhuur € 32.500 (V). Op de formatie is een voordeel van € 323.000 (V) door het onderbrengen van de functies voor vastgoed beleid en vastgoed beheer onder DP 1.2. De formatie van de strategisch adviseur Fysiek domein is onder gebracht bij DP 5.1. Door nog openstaande vacatures is er een voordeel (€ 101.000 (V)). Hier staat inhuur tegenover voor € 150.500 (N). Er is extra formatie voor de projectleider infra en medewerker mobiliteit uit (€ 86.000 (N)). Ook wordt er vanuit het jaarrekeningresultaat 2022 een bedrag van € 80.000 (N) beschikbaar gesteld voor de vacature van senior medewerker mobiliteit en vanuit het bestuursprogramma is een bedrag van € 50.000 (N) beschikbaar voor de problematiek bij de kruising Achterbergsestraatweg. Tot slot zijn er overige kleine verschillen op de loonsom van totaal € 25.000 (N).
- b) Vrijval wegen van € 235.000 (V). In het erratum bij de jaarrekening 2022 is, op aangeven van de accountant, een aanpassing gebeurd voor het verwerken van de bijdrage vanuit de voorziening groot onderhoud wegen aan drie investeringen met een maatschappelijk nut. Hierdoor is de voorziening wegen € 235.000 te hoog. Dit bedrag laten we in deze zomernota vrijvallen.
- c) Overige verschillen € 72.500 (N).

3.2 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma ruimtelijke ontwikkeling is € 695.000 (N)

3.2.1 Implementatie omgevingsweg € 150.000 (N)

Na enkele jaren uitstel wordt de omgevingswet per 1 januari 2024 van kracht. Voor de implementatie van de wet zijn incidentele budgetten nodig voor onder meer het participatietraject, het standaardiseren van regels, het opstellen van archeologiebeleid en het uitvoeren van het opgestelde opleidingsplan. De kosten ramen we op € 150.000 (N). Dekking kan plaatsvinden ten laste van de reserve uitvoering collegeprogramma. Bij de jaarrekening zijn de in 2022 ontvangen middelen uit het gemeentefonds ad € 219.000 aan deze reserve toegevoegd.

3.2.2. Begroting 2023 OdrU € 71.000 (N)

- a) De begroting 2023 en bijgestelde begroting 2023 van de OdrU leiden tot hogere kosten ad € 121.500 (N) enerzijds als gevolg van meer uren dienstverlening en anderzijds als gevolg van een verhoging van het uurtarief met € 5. De gestegen kosten kunnen worden gedekt door een verhoging van de inkomsten uit anterieure overeenkomsten ad € 60.000 (V) en aanwending van de budgetten duurzaamheid (€ 5.000 deelprogramma 3.3) en ondermijning (€ 4.000 deelprogramma 6.1)). Een deel van de kostenstijging heeft een relatie met de omgevingswet en kan voor 2023 incidenteel gedekt worden ten laste van de algemene reserve (€ 25.500). De gevolgen van de prijsstijging kunnen tot een bedrag van € 41.500 worden gedekt ten laste van de stelpost prijsinflatie.
- b) Om de algemene reserve van de OdrU op het vastgestelde niveau te krijgen dient er een eenmalige aanvulling van de deelnemende gemeenten te komen. Voor Rhenen is dit een bedrag van € 9.500 (N).

3.2.3. Duurzaamheidsleningen € 20.000 (N)

Vanaf 2020 verstrekt de gemeente Rhenen via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (Svn) duurzaamheidsleningen. Het voor deze leningen beschikbaar gestelde budget ad € 500.000 is nagenoeg volledig uitgeput. De lening is een succesvol instrument bij het behalen van de onze ambities op het gebied van duurzaamheid. Wij stellen voor om het budget met € 1.000.000 op te hogen. De hiermee gemoeide rentelasten van € 14.500 (N) worden gedekt door de ontvangen rente van € 15.000 (deelprogramma 7.2). Daarnaast betalen we een beheersvergoeding van € 5.500 (N). Deze kosten inclusief het voordeel op de rente wordt gedekt uit het budget duurzaamheid (€ 5.500 deelprogramma 3.3)

3.2.4. Beheer van de agrarische en overige gronden € 30.000 (N)

- a) In april 2023 is het nieuwe (erf-)pachtbeleid aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. De raad achtte het stuk nog niet beslisrijp. Het opstellen van de de nota is uitbesteed. De extra kosten voor het bijstellen van de nota ramen we op € 5.000 (N).
- b) Voor de verkoop en verhuur van stukjes restgroen worden kosten gemaakt. Hiervoor is geen budget beschikbaar in de begroting. De verwachte advies- en begeleidingskosten hiervoor bedragen naar verwachting € 25.000 (N). Dit bedrag kan tot een bedrag van € 13.000 worden gedekt uit een nog in de reserve projecten beschikbaar budget.

3.2.5. Projecten bestuursprogramma € 150.000 (N)

Voor het programma Ruimtelijke Ontwikkeling zijn voor 2023 de volgende budgetten vanuit het bestuursprogramma geraamd:

- Plan en visie voor de kernrandzones € 50.000 (N)
- Opstellen actiever grondbeleid met grondmarktanalyse € 50.000 (N)
- Actieve zoeken naar woonvormen voor ouderen en kwetsbaren € 50.000 (N)

De middelen voor het bestuursakkoord zijn in de begroting geraamd op een stelpost. Deze stelpost wordt aangewend ter dekking van deze kosten (deelprogramma 7.2)

3.2.6. Wet Goed Verhuurderschap €18.500 (N).

Per 1 juli 2023 is de Wet Goed Verhuurderschap in werking getreden. Gemeenten moeten een meldpunt inrichten voor klachten over ongewenst gedrag en de wet handhaven. De hiermee gemoeide kosten betreffen grotendeels handhavingskosten. De hoogte van de kosten is nog niet duidelijk. Vooralsnog kiezen we voor een budgettaire neutrale benadering door het budget af te stemmen op de middelen die we via het gemeentefonds ontvangen. Voor 2023 betekent dit een structureel budget van € 11.500 (N) en een incidenteel invoeringsbudget van € 7.000 (N).

3.2.7. Verkoop voormalig Dorpshuis Elst € 35.000 (N)

De verkoopprocedure voor de verkoop van het voormalig Dorpshuis Elst is via een kort geding stopgezet. Het college heeft besloten om de uitspraak na te leven een nieuw besluit tot verkoop te nemen. Door de nieuwe situatie moeten we extra kosten maken voor projectleiding ad € 20.000 (N) en plankosten ad € 15.000 (N). Daarnaast moeten extra huisvestingskosten worden geraamd (deelprogramma 1.3)

3.2.8. Project verstrekken isolatievouchers € 0

Rhenen doet mee met het project isolatievouchers van de provincie Utrecht. Woningeigenaren met

een kleinere beurs krijgen de mogelijkheid om met deze voucher hun woning te isoleren. We ontvangen een subsidie van € 261.000 (116 vouchers x € 2.250) voor de periode 16 maart 2023 tot 30 juni 2025. In april is de 1e termijn van € 87.000 (V) ontvangen (2e termijn volgt in 2024). Dit bedrag wordt geraamd om de isolatievouchers te verstrekken € 87.000 (N).

3.2.9. Personeelskosten ruimtelijke ontwikkeling € 145.000 (N)

- a) De ontwikkeling van de personeelskosten ruimtelijke ontwikkeling geven in 2023 een nadeel van € 117.500. Door meerdere vacatures ramen we verlaging van de loonkosten met € 317.000 (V). Om de capaciteit op niveau te houden is het noodzakelijk om in te huren tot een bedrag van € 455.000 (N). Er is vanwege vacatures met name ingehuurd voor de omgevingsvergunningen, projectleiding, adviseur ruimtelijke ontwikkelingen en implementatie omgevingswet. De inhuurkosten voor de omgevingswet ad € 20.500 kunnen worden gedekt ten laste van de algemeen reserve.
- b) Daarnaast heeft een actualisering van de loonstaat plaatsgevonden op basis van de nieuwe teamindeling, bijstelling formatiekosten en de nieuwe cao gemeenten. Voor het deelprogramma ruimtelijke ontwikkeling betekent dit € 7.000 (N) hogere loonkosten.

3.2.10 Overige verschillen € 75.500 (N)

- a) Stijging energiekosten € 39.000 (N). Door de energiecrisis en de stijgende prijzen voor gas en elektra, zijn de energietarieven in 2023 met een factor van 2,5 gestegen. Binnen dit deelprogramma zorgen de gestegen kosten voor energie van het gemeentelijk vastgoed voor een nadeel van € 39.000. Dit bedrag is in mindering gebracht op de hiervoor opgenomen stelpost binnen DP 1.3.
- b) Indexering legesopbrengsten € 39.000 (V). Bij het vaststellen van de legesverordeningen zijn de tarieven geïndexeerd. De hogere opbrengst is in de begroting op een stelpost geraamd en wordt nu functioneel geraamd onder gelijktijdige aframing van de stelpost (deelprogramma 7.2). Voor het deelprogramma ruimtelijke ontwikkeling betreft het een bedrag van € 39.000 (V).
- c) De kapitaallasten van de reeds gerealiseerde flexwoningen zijn overgeheveld van programma 4 'Sociaal - Maatschappelijk' naar deelprogramma 3.2 ruimtelijke ontwikkeling: € 71.900 (N)
- d) Overige kleinere verschillen € 3.600 (N).

3.3 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma duurzaamheid is € 126.000 (N)

3.3.1. Personeelskosten € 129.500 (N)

De formatie is uitgebreid met de vacature voor een beleidsadviseur duurzaamheid, een beleidsmedewerker duurzaamheid en een beleidsadviseur hergebruik grondstoffen (€ 218.500 (N)). De vacatureruimte geeft een voordeel van €165.000 (V). Hier staat inhuur tegenover voor een bedrag van € 76.000 (N).

3.3.2 Overige verschillen € 3.500 (V)

Er zijn overige verschillen van totaal € 3.500 (V)

Toelichting verschil mutatie reserve (B): € 608.000 (V)

3.1 Het saldo van de reservemutaties van het deelprogramma verkeer en openbare ruimte is € 399.000 (V)

- a) Onttrekking reserve heffingen ten behoeve van riolering € 129.500 (V). Betreft de onttrekking aan de reserve ter equalisatie van de toename van de rioleringskosten (inclusief BTW) en de lagere opbrengst van de rioolheffing.
- b) Onttrekking reserve heffingen ten behoeve van afval € 104.000 (V). Betreft de onttrekking aan de reserve ter equalisatie van de toename van de afvalkosten (inclusief BTW). De totale toename op afval is in deze Zomernota €220.000 (inclusief BTW). De onttrekking aan de reserve is €104.000 omdat met deze onttrekking de reserve heffingen uitgeput is. Dat betekent dat € 116.000 van de toename op afval ten laste van de exploitatie is.
- c) Onttrekking reserve collegeprogramma ten behoeve van dekking vacature senior mobiliteit € 80.000 (V). Vanuit het jaarrekeningresultaat 2022 een bedrag van €80.000 beschikbaar gesteld voor de vacature van senior medewerker mobiliteit.
- d) Onttrekking reserve budgetoverheveling Leefbaarheid Elst € 35.500 (V). Onderdeel van het leefbaarheidsplan Elst is het realiseren van een multicourt. Dit is echter afhankelijk van de bestemming van het terrein van de Woudmees. In 2023 wordt meer duidelijk over die bestemming en dus ook hoe we de middelen voor het multicourt op een goede manier kunnen inzetten.
- e) Onttrekking aan de Projectenreserve € 50.000 (V). Voor de aanleg van het schelpenpad onderlangs de Grebbeberg is uit het jaarrekeningresultaat 2022 €50.000 beschikbaar gesteld.

3.2 Het saldo van de reservemutaties van het deelprogramma ruimtelijke ontwikkeling is € 209.000 (V)

- a) Voor de implementatie van de omgevingswet is in 2022 € 219.000 rijksmiddelen ontvangen. Met de bestemming van het rekeningresultaat is dit bedrag toegevoegd aan de reserve uitvoering collegeprogramma. Ter dekking van de in het deelprogramma ruimtelijke ontwikkeling geraamde implementatie kosten wordt € 196.000 (V) aangewend.
- b) De kosten voor de verkoop en verhuur van restgroen kan tot een bedrag van € 13.000 (V) worden gedekt ten laste van de reserve projecten.

Programma 4 – Sociaal Maatschappelijk

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	5.261 V	0 N	3.921 V	9.182 V	7.761 V	6.825 V
Lasten	24.555 N	1.284 N	6.629 N	32.467 N	27.963 N	25.841 N
Saldo van baten en lasten (A)	19.294 N	1.284 N	2.708 N	23.285 N	20.203 N	19.016 N
Onttrekking uit reserves	51 V	482 V	288 V	821 V	634 V	452 V
Toevoeging aan reserves	9 N	0 N	0 N	9 N	347 N	197 N
Mutaties reserves (B)	42 V	482 V	288 V	812 V	287 V	254 V
Geraamd resultaat (A+B)	19.252 N	802 N	2.420 N	22.473 N	19.915 N	18.761 N

Toelichting verschil saldo baten en lasten (A): € 2.708.000 (N)

4.0 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma sociaal domein is € 68.000 (N)

4.0.1. Visie sociaal domein € 45.000 (N)

De Visie Sociaal Rhenen 2030 is een gezamenlijke visie op het sociaal domein samen met inwoners, professionals en maatschappelijke partners van de gemeente Rhenen. Het college van burgemeester en wethouders heeft opgeschreven welke acties zij gaat doen om de doelen in het coalitieakkoord 2022-2026 waar te maken. De Visie op het Sociaal Domein 2030 is vastgesteld. Om vervolgens een integraal beleidskader en een integrale Verordening Sociaal Domein te maken is specifieke expertise nodig. Hiervoor zijn ook extra middelen nodig, derhalve € 45.000 (N) in 2023. De dekking vindt plaats ten laste van de reserve uitvoering collegeprogramma.

4.0.2. Inclusiebeleid € 89.000 (V)

In de loonstaat is een formatie-uitbreidingen opgenomen waarvan het budget (inclusiebeleid) al in de begroting Sociaal domein 2023 is gereserveerd. Dit budget is vanaf 2023 structureel verlaagd met € 89.000 (V).

4.0.3. Jeugdproblematiek € 190.000 (N)

Het college heeft via het coalitieakkoord € 190.000 (N) structureel vrijgemaakt om vroeg in te kunnen spelen bij signalen van Jeugdproblematiek en het bieden van proactief hulp.

4.0.4. Kapitaallasten flexwoningen € 78.000 (V)

Betreft de overheveling van de kapitaallasten van de flexwoningen naar deelprogramma ruimtelijke ontwikkeling (3.2) € 78.000 (V).

4.1 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma jeugd preventief € 175.000 (N)

4.1.1. Talenthouse € 60.000 (N)

Het Talenthouse is er voor kinderen en jongeren die behoefte hebben om elkaar te ontmoeten in een ontspannen, ongedwongen maar wel georganiseerde setting. Na de uitbreiding met de kernen Achterberg en Rhenen heeft er in 2022 een evaluatie voor het Talenthouse Elst plaatsgevonden. In het bestuursprogramma is er vanaf 2023 de komende drie jaren € 60.000 (N) per jaar beschikbaar gesteld voor het voortzetten en evalueren op basis van indicatoren van het experiment Talenthouse Elst. Hiervoor is een budget opgenomen in het bestuursprogramma.

4.1.2. Basisonderwijs € 20.000 (N)

Vanaf 2023 trekt het college per jaar tot en met 2025 voor een extra Impuls aan muziekonderwijs en cultuuroefening € 20.000 (N) uit. Hier tegenover staat een dekking ten laste van de reserve uitvoering collegeprogramma.

4.1.3 Personeelskosten € 114.000 (N)

De ontwikkeling van de personeelskosten jeugd preventief geven in 2023 een nadeel van € 114.000. Door vacatures en een actualisering van de loonstaat op basis van de nieuwe teamindeling, bijstelling formatiekosten en de nieuwe cao gemeenten verlagen we de loonkosten met € 66.500 (V). Om de capaciteit op niveau te houden is het noodzakelijk om in te huren tot een bedrag van € 180.500 (N). Het gaat voornamelijk om inhuur van een leerplichtambtenaar en een beleidsmedewerker mobiliteit (voor het leerlingenvervoer).

4.1.4. Overige verschillen € 19.000 (V)

- a) Door de energiecrisis en de stijgende prijzen voor gas en elektra, zijn de energietarieven in 2023 met een factor van 2,5 gestegen. Binnen dit deelprogramma zorgen de gestegen kosten voor energie van het gemeentelijk vastgoed voor een nadeel van € 20.000 (N). Dit bedrag is in mindering gebracht op de hiervoor opgenomen stelpost binnen DP 1.3.
- b) Verder zijn er overige verschillen van € 39.000 (V)

4.2 Het saldo van baten en lasten deelprogramma jeugd maatwerk € 1.512.000 (N)

4.2.1. Jeugdzorg Maatwerk € 1.407.000 (N)

Er is een toename in de jeugdhulpkosten in de eerste maanden van 2023 van 20%- 30% ten opzichte van het jaar 2022. De autonome groei in het jeugdhulpgebruik wordt ook landelijk en regionaal waargenomen. Voor de jeugdhulpregio Food Valley is deze momenteel gemiddeld 10% (exclusief indexering). Rhenen zit boven het gemiddelde. Voorgaande jaren lieten we nog een stabiel uitgavenpatroon zien, maar sinds medio 2022 is een blijvende stijging van de uitgaven jeugdhulp waarneembaar.

We zien geen hele grote toename in aantallen, de kostenstijging wordt met name veroorzaakt door hogere intensiteit en complexiteit. Momenteel hebben we te maken met buitengewone moeilijke jeugdhulpvraagstukken, vooral zware GGZ-problematiek. Voor deze groep jongeren is het heel moeilijk om goede, gespecialiseerde jeugdhulp (verblijfsplekken) te vinden, het aanbod is schaars en veel duurder dan gebruikelijk. Andere trends die we waarnemen zijn hogere kosten door het woonplaatsbeginsel, meer jeugdhulp voor Oekraïense gezinnen, stijging in toezichtstellingen en voogdij, meer pleegzorg en meer ambulante begeleiding. Bij ambulante begeleiding zien we wel een toename in de aantallen met circa 33 jeugdigen.

De inschatting, na extrapolatie van datgene wat we nu waarnemen, is dat het budget voor jeugdhulp 2023 naast de indexatie zal worden overschreden met ongeveer € 1.100.000 (N). Een specificatie van dit bedrag is op hoofdlijnen: € 400.000 voor stijging ambulante jeugdhulp, € 500.000 voor GGZ-crisis opvang (ongeveer 4 cliënten) en € 200.000 voor stijging duurdere verblijfskosten. Daarnaast zijn de budgetten met 4,9% geïndexeerd. Dit heeft in een budget bijstelling geresulteerd van ruim € 307.000 (N). De bijstelling van deze budgetten kunnen worden gedekt ten laste van de stelpost prijsindexatie.

NB: Vanaf 2023 is het project Herijking tarieven van start gegaan. De herijking stelt vast wat de tarieven in 2023 hadden moeten zijn. De uitkomsten van deze herijkte tarieven liggen in september voor de eerste keer voor aan de fysieke adviestafel. De uitkomsten zal een nadelig effect van € 160.000 opleveren. Het mogelijke effect en de zomerrapportage hebben elkaar gekruist om dit nog goed in de rapportage te kunnen verwerken. Op later moment zal hier tijdens de oktoberrapportage op terug gekomen worden.

4.2.2. Leerlingenvervoer € 110.000 (N)

In opdracht van het Sociaal Fonds Taxi berekent NEA/Panteia jaarlijks de kostenstijging voor het taxivervoer. De index is gebaseerd op de na- en voor calculatie kostenontwikkelingen in respectievelijk 2022 en 2023. NEA/Panteia heeft berekend dat de kosten in het taxivervoer in 2023 met 13,7% gaat stijgen. Als gevolg van deze ontwikkelingen heeft de vervoerder de tarieven per 1 januari 2023 met 13,7% verhoogd in de lijn van de NEA- indexering, derhalve € 82.000(N). De stelpost prijscompensatie wordt aangewend ter dekking van deze extra uitgaven. Daarnaast is het budget opgehoogd met € 28.000(N) aan extra middelen vanuit het gemeentefonds (de meicirculaire 2023). Deze middelen kunnen worden ingezet voor Oekraïense kinderen.

4.2.3 Personeelskosten € 57.000 (N)

De ontwikkeling van de personeelskosten jeugd maatwerk geven in 2023 een nadeel van € 57.000. Door vacatures en een actualisering van de loonstaat op basis van de nieuwe teamindeling, bijstelling formatiekosten en de nieuwe cao gemeenten verlagen we de loonkosten met € 214.500 (V). Om de capaciteit op niveau te houden is het noodzakelijk om in te huren tot een bedrag van € 271.500 (N). Het gaat voornamelijk om inhuur van jeugdconsulenten en een data-analist.

4.3.4. Overige verschillen € 62.000 (V)

4.3 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma maatschappelijke ondersteuning preventief is € 389.000 (N)

4.3.1. Gala € 0 (N)

In 2023 heeft de gemeente een specifieke uitkering aangevraagd via de regeling Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 (SPUK BREED) voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2026. Voor 2023 heeft het Rijk een bedrag toegekend van € 341.000 (N). Dit bedrag beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis en de niet bestede middelen vloeien terug naar het Rijk. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om diverse afspraken uit te kunnen voeren. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De baten en lasten zijn budgettair neutraal in de zomerrapportage verwerkt.

4.3.2. Stevige sociale basis kernen € 50.000 (N)

Voor het stimuleren en faciliteren van een stevige sociale basis in alle kernen is in de zomernota voor 2023 budget opgenomen van € 50.000 (N). Deze middelen worden ingezet voor onderzoek hoe op basis van data en indicatoren op wijkniveau integraal prioriteiten gesteld kunnen worden bij de aanpak voor Leefbaarheid. Dekking kan plaatsvinden ten laste van de reserve uitvoering collegeprogramma.

4.3.3. Vervanging gymmatten gymzalen Lijsterbes, Achterberg en Elst € 20.000 (N)

Ter vervanging van gymmatten is er € 20.000 (N) uit de reserve Groot gymmaterialen beschikbaar gesteld.

4.3.4 Personeelskosten € 141.000 (N)

De ontwikkeling van de personeelskosten van maatschappelijke ondersteuning preventief geven in 2023 een nadeel van € 141.000. Door vacatures en een actualisering van de loonstaat op basis van de nieuwe teamindeling, bijstelling formatiekosten en de nieuwe cao gemeenten verhogen we de

loonkosten met € 141.000 (N).

4.3.5. Overige verschillen € 178.000 (N)

- a) Door de energiecrisis en de stijgende prijzen voor gas en elektra, zijn de energietarieven in 2023 met een factor van 2,5 gestegen. Binnen dit deelprogramma zorgen de gestegen kosten voor energie van het gemeentelijk vastgoed voor een nadeel van € 110.500 (N). Dit bedrag is in mindering gebracht op de hiervoor opgenomen stelpost binnen DP 1.3.
- b) Er zijn overige verschillen van totaal €67.500 (N)

4.4 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma maatschappelijke ondersteuning maatwerk is € 64.000 (V).

4.4.1 Woonvoorzieningen € 72.000 (N)

In verband met een verwachte grote woningaanpassing van € 72.000 (N) zal het budget overschreden worden. Meestal zijn er geen grote aanpassingen en dan volstaat het budget. Maar als er een woningaanpassing komt, is dit meestal meteen een groot bedrag. Hiervoor is geen extra budget beschikbaar in de begroting

4.4.2 Valleihopper € 60.000 (V)

In april 2023 heeft de gemeente het jaarverslag en – rekening met betrekking tot de gerealiseerde lasten en baten over 2022 ten opzichte van de begroting ontvangen. De totale kosten van de Valleihopper vallen lager uit dan begroot, derhalve € 60.000 (V). De belangrijkste oorzaak is de lagere vervoersvolumes die slechts 63% zijn van de oorspronkelijke vervoervolumes van vóór de coronacrisis. Voor de gemeente Rhenen ligt dit percentage nog iets lager, namelijk 61%.

4.4.3 Huishoudelijke ondersteuning € 8.000 (N)

Er vindt voor het budget huishoudelijke hulp een geringe bijstelling plaats ondanks de gefaseerde loonsverhoging van de CAO VVT over 2023 en 2024 van in totaal 10%. Het effect voor de gemeente in 2023 is € 48.000 (N). Bovendien vindt er nog een verrekening van het depot plaats met twee zorgaanbieders, een voordeel van € 40.000 (V). De stelpost looncompensatie zal worden aangewend ter dekking van deze kosten.

4.4.4 Personeelskosten € 103.000 (V)

De ontwikkeling van de personeelskosten maatschappelijke ondersteuning maatwerk geven in 2023 een voordeel van € 103.000. Door vacatures en een actualisering van de loonstaat op basis van de nieuwe teamindeling, bijstelling formatiekosten en de nieuwe cao gemeenten verlagen we de loonkosten met € 117.000 (V). Om de capaciteit op niveau te houden is het noodzakelijk om in te huren tot een bedrag van € 14.000 (N).

4.4.5 Overige verschillen € 19.000 (N)

4.5 Het saldo van baten en lasten deelprogramma participatie preventief € 37.000 (V)

4.5.1. Crisisopvang ontheemden Oekraïne € 110.000 (V)

In 2022 zijn door een inval in Oekraïne vluchtelingen naar verschillende landen gevlucht, zo ook richting Nederland. Ook in 2023 zijn de veiligheidsregio's en de gemeenten verantwoordelijkheid voor het geven van opvang van deze vluchtelingen te organiseren. Het Rijk heeft ter compensatie voor 2023 middelen vrijgemaakt om te kunnen voorzien in de zorg en opvang voor Oekraïense vluchtelingen. Voor 2023 gaan we uit van een (voorlopige) uitkering € 2.054.000. De verantwoording

vindt plaats door een splitsing te maken in zowel de programma's 4 (sociaal domein) als 3. Programma 4 € 1.943.000 voor Levensonderhoud en overige algemene kosten en Programma 3 € 110.000 voor o.a. onderhoud gebouwen, gas water en elektra. De totale baten voor de crisisopvang zijn inmiddels ontvangen.

NB: Op dit deelbudget ontstaat een positief voordeel van € 110.000 (V) omdat de genoemde kosten zoals gas, licht, water etc. op deelproduct Flexwoningen in Programma 3 worden verantwoord. Aangezien deze kosten al de begroting zijn geraamd levert dat in deze zomerrapportage een budgettair voordeel op van € 110.000. De verwachting is dat we in 2023 opnieuw geld zullen overhouden op de rijksuitkering. Het deel dat we ontvangen voor huisvestingskosten (circa 50%) zullen we conform de eerder geformuleerde beleidslijn reserveren ten behoeve van de versnelde woningbouw. In de jaarrekening 2022 hebben we € 660.000 overgehouden en middels het rekeningresultaat toegevoegd aan de algemene reserve. In de oktoberrapportage zullen we het resultaat voor 2023 bepalen.

4.5.2 Personeelskosten € 50.500 (N)

De ontwikkeling van de personeelskosten participatie preventief geven in 2023 een nadeel van € 50.500. Door vacatures en een actualisering van de loonstaat op basis van de nieuwe teamindeling, bijstelling formatiekosten en de nieuwe cao gemeenten verlagen we de loonkosten met € 82.000 (V). Om de capaciteit op niveau te houden is het noodzakelijk om in te huren tot een bedrag van € 132.500 (N). Het gaat voornamelijk om inhuur van een beleidsadviseur participatie.

4.5.3. Overige verschillen 22.500 (N)

4.6 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma participatie maatwerk is € 665.000 (N)

4.6.1. Aanpak energiearmoede € 0 (N)

Het Rijk heeft in 2022 voor zowel 2022 als 2023 een specifieke uitkering energiearmoede toegekend van in totaal 331.000. De gemeente heeft in 2022 een gedeelte van de middelen in gezet. De balanspositie energiearmoede per 1-1-2023 is € 316.000 (N). Deze middelen worden middels de zomerrapportage overgeheveld ten gunste van de exploitatie en gericht worden ingezet om huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen.

4.6.2. Compensatie energietoeslag € 122.000 (N)

In 2022 is er energietoeslag uitgekeerd. Ook voor 2023 worden er middelen door het Rijk beschikbaar gesteld om een energietoeslag uit te keren. De regeling compensatie energietoeslag is inmiddels door de Raad vastgesteld en is voor een bedrag van € 922.000 opgenomen. Dekking kan plaatsvinden ten laste van de reserve armoedebestrijding, € 322.000 en de verwachte middelen, € 600.000 uit het gemeentefonds via de septembercirculaire 2023. Het wetsvoorstel Energietoeslag 2023 is door het Rijk nog niet definitief vastgesteld. Het bedrag dat de gemeente uiteindelijk zal ontvangen is nog onduidelijk. De middelen die we naar verwachting ontvangen van het Rijk zijn naar verwachting onvoldoende om de totale kosten van de voorgestelde wijzigingen te kunnen dekken. Naar verwachting is de overschrijding op het budget ongeveer € 122.000 (N).

4.6.3. Wsw € 65.000 (N)

De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2023 naar aanleiding van de meicirculaire 2023. Door de raad is het nieuwe financieringsmodel voor de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) vastgesteld waarbij de rijksbijdrage Wsw jaarlijks ongewijzigd in zijn geheel beschikbaar wordt gesteld aan de Gemeenschappelijke Regeling Instituut voor Werkvoorziening Zuid-Oost Utrecht (GR IW4). De ontvangen rijksbijdrage liep voor 2023 ten opzichte van de begroting niet in de pas. Door het nieuwe financieringsmodel wordt vanaf 2023 de gehele bijdrage één op één doorgesluisd. Om het verschil tussen de bijdrage

van het rijk en de begroting te repareren heeft er een bijstelling plaatsgevonden van € 65.000 (N).

4.6.4. Uitvoeringskosten DVO sociale zaken gemeente Veenendaal € 89.000 (N)

Zoals verwacht zijn de indexatiecijfers hoger ten opzichte van de voorliggende jaren. Voor de salariscomponent geldt een indexatie van 4,0% en voor de kosten gerelateerd aan facilitaire zaken een index van 22,9%. Dit komt voornamelijk door de hoge energieprijzen. Dit betekent in het geval van de uitvoeringskosten van het basistarief dat er sprake is van een jaarlijkse toename van € 75.000 (N) en lokaal maatwerk van € 14.000 (N). Deze kosten wordt gedekt uit het budget stelpost looncompensatie.

4.6.5. BUIG middelen € 83.500 (N)

Het tussentijdse bijgestelde budget aan BUIG middelen vanuit het Rijk zal naar verwachting niet voldoende zijn om het totaal aan verstrekking aan bijstandsuitkeringen te kunnen dekken. Uit de reserve WWB zal middelen beschikbaar gesteld worden om het verwacht tekort van € 83.500 (N) op de BUIG middelen te kunnen dekken. De verwachting is dat het aantal personen met een uitkering eind 2023 hoger ligt dan het aantal personen met een uitkering eind 2022. Dit komt omdat we enerzijds verwachten dat de uitstroom laag zal zijn. Anderzijds verwachten we een hogere instroom omdat we meer statushouders moeten huisvesten en de meeste statushouders hebben gedurende hun eerste inburgeringsperiode ook ondersteuning nodig in de vorm van een uitkering.

4.6.6. Evaluatie plan van aanpak armoedebestrijding € 118.000 (N)

In januari 2020 namen college en gemeenteraad het Plan van Aanpak Armoedebestrijding 2020-2022 aan. Dit plan is opgesteld naar aanleiding van een motie uit juli 2019 om de armoedereserve in te zetten. In 2023 is het plan geëvalueerd. Niet alle doelen die zijn gesteld zijn behaald. Om de gestelde doelstellingen een vervolg te kunnen geven is een budget nodig van € 73.000 (N). De kosten kunnen worden gedekt ten laste van de reserve armoedebestrijding. Daarnaast heeft het college via het bestuursprogramma € 45.000 (N) vrijgemaakt om het bestaande plan Armoedebestrijding te actualiseren. Hiervoor zal de reserve uitvoering collegeprogramma garant staan.

4.6.7. Overige minimaregelingen € 105.000(N)

- a) Voor de minimaregeling sport en cultuur met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum heeft het collegemiddelen vrijgemaakt. € 45.000 (N) zal aan het budget toegevoegd worden. De reserve uitvoering bestuursprogramma wordt aangewend ter dekking van deze kosten.
- b) Er is extra budget van € 60.000(N) aan de minimaregelingen toegevoegd. Het gebruik van een aantal van de regelingen is door het hogere bereik van de Cunerapas toegenomen. Het aantal inwoners dat gebruik maakt van de Cunerapas is gestegen evenals langdurigheidstoeslag is toegenomen. Via de meicirculaire 2023 heeft de gemeente ter dekking in totaal € 27.000 ontvangen voor aanpak armoede en schulden.

4.6.8. Overige verschillen € 82.500 (N)

Toelichting verschil mutatie reserve (B): € 288.000 (V)

4.1 Het saldo van reservemutaties van deelprogramma jeugd maatwerk € 34.000 (V)

De kosten van inhuur voor twee jaar die samenhangen met het verschil tussen wat in de formatiestaat is verwerkt en wat officieel hoort te staan wordt voor 2023 gedekt uit de reserve Deelfonds Sociaal domein voor € 17.000.

Het budget Jeugd preventief waarvan de activiteiten 2022 niet zijn gerealiseerd als gevolg van niet beïnvloedbare omstandigheden zijn overgeheveld naar 2023, derhalve € 17.000.

4.2 Het saldo van reservemutaties van deelprogramma Wmo preventief € 36.000 (V)

Voor het vervangen van gymmatten in de gymzalen Lijsterbes, Achterberg en Elst wordt voor € 20.000 (V) gedekt uit de reserve groot gymmateriaal. Voor activiteiten met betrekking tot het initiatievenfonds en preventie zal voor € 20.000 (V) gedekt worden uit de reserve investeringen sociaal domein. Overige reservemutaties € 4.000 (N).

4.3 Het saldo van reservemutaties van deelprogramma Participatie preventief is € 218.000 (V)

Het verwacht tekort van € 165.000 (V) op de BUIG middelen zal gedekt worden uit de reserve WWB. Bij de verwerking van de oktoberbrief in 2022 is € 23.000 (V) teveel in de reserve armoedebestrijding geplaatst. Dit bedrag wordt onttrokken. De extra uitgaven naar aanleiding van de evaluatie plan van aanpak armoedebestrijding wordt voor € 25.000 (V) gedekt uit de reserve armoedebestrijding. Meerkosten om de pilot van het Jeugdfonds Sport en Cultuur (JFSC) worden gedekt uit de reserve armoedebestrijding. Overige reservemutaties € 5.000 (V).

Programma 5 – Economie en Toerisme

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	192 V	0 N	33 V	225 V	303 V	362 V
Lasten	1.422 N	45 N	435 N	1.902 N	1.357 N	1.439 N
Saldo van baten en lasten (A)	1.230 N	45 N	402 N	1.677 N	1.054 N	1.077 N
Onttrekking uit reserves	34 V	0 N	231 V	265 V	108 V	32 V
Toevoeging aan reserves	2 N	0 N	0 N	2 N	93 N	18 N
Mutaties reserves (B)	33 V	0 N	231 V	264 V	15 V	14 V
Geraamd resultaat (A+B)	1.197 N	45 N	172 N	1.414 N	1.039 N	1.063 N

Toelichting verschil saldo baten en lasten (A): € 402.000 N

5.1 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma Economische zaken is € 402.000 (N)

5.1.1. Werkbudget landelijk gebied € 68.000 (N)

In 2023 is de beleidsadviseur landelijk gebied begonnen. Er is een enorme dynamiek op de cruciale thema's voor het landelijk gebied. We zullen gaandeweg moeten anticiperen op de landelijke, provinciale en regionale dynamieken. En dat betekent steeds afwegen waar inzet en middelen nodig zijn. Naast de capaciteitsinzet van de in 2023 begonnen beleidsadviseur landelijk gebied moet er ook een werkbudget komen. Hiervoor is een structureel budget in de begroting beschikbaar van € 50.000 (N) (bestuursprogramma 8.11). Voor 2023 verwachten we nog extra kosten voor o.a. databeheer, communicatie, participatie en experimenteerruimte. We verhogen het budget hiertoe met € 18.000 (N). Daarnaast is in de begroting al een budget geraamd van € 12.000 voor het opstellen van Regionaal Perspectief Landelijk Gebied (RPLG). De dynamische omstandigheden hebben het risico dat achteraf alsnog onvoldoende blijken. Uitgangspunt is om kosten voortvloeiend uit rijks- of provinciale maatregelen te dekken uit middelen van deze hogere overheden. Echter voorfinanciering is mogelijk noodzakelijk.

5.1.2. Erfgoedvisie € 24.500 (N)

Om de ambities vanuit de erfgoedvisie te verwezenlijk zijn incidenteel en structureel extra middelen nodig. Deze zijn opgenomen in de Kadernota 2024. Besluitvorming hierover zal plaatsvinden bij de vaststelling van de begroting 2023. Om in 2023 wel een aantal activiteiten op te pakken wordt een incidenteel budget geraamd van € 18.000 (N). Dekking van deze kosten kan plaatsvinden ten laste het ontvangen provinciaal subsidie voor een kerkervisie (uit de reserve sociaal domein). Daarnaast wordt het budget van € 20.000 (N) uit het bestuursprogramma beschikbaar gesteld voor het behoud en verbeteren van het karakteristieke gezicht van de binnenstad. De kosten van erfgoed worden toegevoegd aan het product militair erfgoed. De kosten voor militair erfgoed kunnen in 2023 met € 13.500 (V) worden afgeraamd.

5.1.3. Project vitale stad € 7.000 (N)

De gemeente heeft in 2022 een provinciaal subsidie ontvangen van € 69.000 voor het project 'Vitale Stads- en Dorskernen Rhenen'. Met dit subsidie zijn twee projecten uitgevoerd gericht op gemeente brede samenwerking en toeristische samenwerking. Hiervoor is externe expertise ingehuurd. Het subsidie en de daarmee samenhangende kosten zijn verantwoord in 2022 en een deel in 2023. Per saldo dient een bedrag van € 7.000 (N) te worden geraamd als gevolg van benodigde extra ureninzet van het ingehuurde bureau.

5.1.4. Subsidie grote evenementen € 150.000 (N)

Naar aanleiding van een motie van de raad is een subsidieregeling Evenementen Rhenen 2023 vastgesteld. Hiervoor is een budget beschikbaar gesteld van € 150.000 (N). Met name omdat er in 2023 geen Rijnweek wordt georganiseerd is het budget tot nu toe nog niet volledig besteed. Het college heeft besloten het te subsidiëren bedrag te verhogen en de termijn voor subsidieaanvragen te verlengen. Het budget wordt gedekt uit de algemene reserve. Als na de verruiming van de subsidieregeling alsnog een restantbedrag overblijft, dan vloeit dit terug in de algemene reserve."

5.1.5. Uitvoeringsagenda recreatie & toerisme € 63.000 (N)

De uitvoeringsagenda recreatie & toerisme is in 2022 niet volledig uitgevoerd. Het hiervoor beschikbaar gestelde bedrag ad € 63.000 (N) is overgeheveld naar 2023 en wordt weer beschikbaar gesteld. Dekking vindt plaats ten laste van de reserve budgetoverheveling.

6. Stadshaven Rhenen € 37.500 (N)

In 2023 zijn met de raadscommissie Ruimte en Economie een werkbijeenkomst en consulterende raadscommissie gehouden over de vernieuwing van de stadshaven en het gebiedsplan. Het college streeft er naar om in september dan wel uiterlijk oktober een voorstel voor te leggen aan de raad inclusief de investeringsbegroting. Om te komen tot dit voorstel worden kosten gemaakt voor projectleiding en onderzoek. De onderzoekskosten ad € 24.500 kunnen worden gedekt ten laste van het krediet Loswal. Het budget voor planvoorbereiding ad € 100.000 is in de periode 2020-2022 volledig besteed. De projectkosten voor 2023 ad € 37.500 (N) dienen te worden geraamd.

7. Personeelskosten economie & toerisme € 16.500 (N)

- a) De ontwikkeling van de personeelskosten economie & toerisme geven in 2023 een nadeel van € 14.000. Een vacature geeft lagere loonkosten voor een bedrag van € 27.500 (V). Dit bedrag is deels aangewend voor het opstellen van de economische agenda voor een bedrag van € 13.500 (N).
- b) Daarnaast heeft een actualisering van de loonstaat plaatsgevonden op basis van de nieuwe teamindeling, bijstelling formatiekosten en de nieuwe cao gemeenten. Voor het deelprogramma ruimtelijke ontwikkeling betekent dit € 30.500 (N) hogere loonkosten.

8. Stijging energiekosten € 23.000 (N)

Door de energiecrisis en de stijgende prijzen voor gas en elektra, zijn de energietarieven in 2023 met een factor van 2,5 gestegen. Binnen dit deelprogramma zorgen de gestegen kosten voor energie van het gemeentelijk vastgoed voor een nadeel van € 23.000 (N). Dit bedrag is in mindering gebracht op de hiervoor opgenomen stelpost binnen DP 1.3.

9. Actualisatie MJOP € 12.500 (N)

Door de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan gebouwen hebben voornamelijk verschuivingen plaatsgevonden. Over alle programma's wis de actualisatie vrijwel budgettair neutraal. Voor het programma Economie en Toerisme neemt echter de dotatie aan de voorziening voor de gebouwen toe met € 12.500 (N).

Toelichting verschil mutatie reserve (B): € 231.000 V

5.1 Het saldo van de reservemutaties van deelprogramma economische zaken is € 231.000 (V)

- a) Het budget voor subsidieregeling grote evenementen Rhenen 2023 ad € 150.000 (V) wordt gedekt ten laste van de algemene reserve.
- b) De uitgaven voor uitvoering van de erfgoedvisie in 2023 ad € 18.000 (V) worden gedekt ten laste van de reserve sociaal domein.
- c) Het vanuit 2022 overgehevelde budget voor uitvoeringsagenda recreatie & toerisme ad € 63.000 (V) wordt gedekt ten laste van de reserve budgetoverheveling.

Programma 6 – Veiligheid & handhaving

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	20 V	0 N	0 N	21 V	75 V	57 V
Lasten	2.346 N	75 N	97 N	2.518 N	2.260 N	2.299 N
Saldo van baten en lasten (A)	2.326 N	75 N	97 N	2.497 N	2.185 N	2.242 N
Onttrekking uit reserves	56 V	0 N	0 N	56 V	87 V	75 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	31 N
Mutaties reserves (B)	56 V	0 N	0 N	56 V	87 V	44 V
Geraamd resultaat (A+B)	2.270 N	75 N	97 N	2.441 N	2.098 N	2.198 N

Toelichting verschil saldo baten en lasten (A): € 97.000 N

6.1 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma Veiligheid is € 138.000 (N)

6.1.1. Begroting 2023 Veiligheids- Regio Utrecht (VRU) € 90.500 (N)

a. De bijgestelde begroting 2023 van de VRU geeft een flinke kostenstijging. Deze wordt voor € 70.500 (N) veroorzaakt door het effect van de begin dit jaar afgesloten cao gemeenten. De kostenstijging kan worden gedekt uit de stelpost prijsinflatie (deelprogramma 7.2). Daarnaast stijgt de bijdrage met € 20.000 (N) als gevolg van de herijking van het gemeentefonds. Het effect van de herijking zorgt voor een toename van onze bijdrage met 0,02%, In de begroting 2023 is het voor Rhenen voordelige effect van de herijking in een hogere uitkering uit het gemeentefonds.

6.1.2. Aanbevelingen evaluatie jaarwisseling € 20.000 (N)

Het onderzoek in 2022 naar de jaarwisseling in Achterberg heeft een drietal aanbevelingen opgeleverd die in 2023 uitgevoerd gaan worden. Het creëren van verbinding vergt naast ambtelijke capaciteit de inschakeling van een externe partij voor gerichte communicatie en het werken aan een alternatief voor de huidige jaarwisseling. Ook het organiseren van preventieve acties, zoals het inzetten van een vuurwerkbus of het verspreiden van flyers/folders vraagt om extra middelen. Voor 2023 ramen we hiervoor een budget van € 20.000 (N).

6.1.3 Digitale veiligheid € 8.000 (N)

In het bestuursprogramma is vanaf 2023 een structureel budget van € 8.000 (N) opgenomen voor digitale veiligheid. Met dit budget willen we de digitale weerbaarheid van onze inwoners vergroten door middel van voorlichting voer cybercrime en digitale weerbaarheid aan inwoners onder andere op scholen en in de bibliotheek. De middelen voor het bestuursakkoord zijn in de begroting geraamd op een stelpost. Deze stelpost wordt aangewend ter dekking van deze kosten (deelprogramma 7.2)"

6.1.4. Stijging energie- en schoonmaakkosten € 23.000 (N)

Door de energiecrisis en de stijgende prijzen voor gas en elektra, zijn de energietarieven in 2023 met een factor van 2,5 gestegen. Binnen dit deelprogramma zorgen de gestegen kosten voor energie van het gemeentelijk vastgoed voor een nadeel van € 23.000 (N). Dit bedrag is in mindering gebracht op de hiervoor opgenomen stelpost binnen DP 1.3.

6.1.5. Overige ontwikkelingen € 2.500 (V)

6.2 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma handhaving is € 41.000 (V)

6.2.1. Personeelskosten handhaving € 51.000 (V)

- a) De ontwikkeling van de personeelskosten economie & toerisme geven in 2023 een nadeel van € 86.000. Meerdere vacatures geven lagere loonkosten voor een bedrag van € 104.000 (V). Om de capaciteit op niveau te houden is het noodzakelijk om in te huren tot een bedrag van € 139.000 (N). De inhuurkosten betreffen grotendeels capaciteit toezichthouder.
- b) Daarnaast heeft een actualisering van de loonstaat plaatsgevonden op basis van de nieuwe teamindeling, bijstelling formatiekosten en de nieuwe cao gemeenten. Voor het deelprogramma ruimtelijke ontwikkeling betekent dit € 86.000 (V) lagere loonkosten.

6.2.2. Kosten handhaving € 10.000 (N)

In het bestuursprogramma is een structureel budget van € 10.000 (N) opgenomen voor handhaving APV en Alcoholwet en het uitvoeren van Bibob-onderzoeken. De middelen voor het bestuursakkoord zijn in de begroting geraamd op een stelpost. Deze stelpost wordt aangewend ter dekking van deze kosten (deelprogramma 7.2).

Programma 7 – Algemene dekkingsmiddelen

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	39.499 V	1.259 V	66 V	40.825 V	40.270 V	36.558 V
Lasten	2.494 N	1.696 N	2.396 V	1.793 N	1.425 N	1.278 N
Saldo van baten en lasten (A)	37.005 V	437 N	2.463 V	39.031 V	38.845 V	35.280 V
Onttrekking uit reserves	80 V	592 V	0 N	671 V	205 V	612 V
Toevoeging aan reserves	58 N	0 N	0 N	58 N	654 N	684 N
Mutaties reserves (B)	21 V	592 V	0 N	613 V	449 N	72 N
Geraamd resultaat (A+B)	37.026 V	155 V	2.463 V	39.644 V	38.396 V	35.207 V

Toelichting verschil saldo baten en lasten (A): € 2.463.000 V

7.1 Het saldo van baten en lasten van deelprogramma belastingen is € 39.000 (N)

7.1.1. Belastingopbrengsten € 6.500 (N)

De opbrengst hondenbelasting is € 10.000 (V) hoger dan in de begroting geraamd. Dit is mogelijk het effect van de recent gehouden huis-aan-huis-controle op hondenbezit. We ramen deze meeropbrengst structureel. Op basis van de tweede rapportage uitvoering belastingen door de gemeente Ede verlagen we voor 2023 de opbrengst OZB met € 11.000 (N) en de opbrengst reclamebelasting met € 5.500 (N).

7.1.2. Toename bezwaarschriften WOZ € 32.500 (N)

Voor het belastingjaar 2023 zijn er in heel Nederland fors meer WOZ-bezwaren ingediend dan normaliter het geval is. In de meeste gevallen gaat het om meer dan een verdubbeling. In Rhenen zien we hetzelfde beeld. In 2022 had Rhenen in 2022 259 bezwaren in 2023 zijn dat er 601. Dit betekent ruim 2 keer zoveel bezwaren. De redenen hiervoor zijn 2-ledig:

- Toename bezwaren no-cure-no-pay bureaus;
- Vanwege stijging van de huizenprijzen in 2022 (in 2023 ook nog wel een stijging maar minder hard). Vanuit de WOZ wordt gewerkt (wettelijke verplicht) met de waardepeildatum 1-1-2022 en de perceptie van de belastingbetaler is dat in 2023 de huizenmarkt aan het dalen is.

Door de toename van het aantal bezwaren nemen de kosten van de DVO met de gemeente Ede toe met € 32.500 (N).

7.2 Het saldo van baten en lasten van de overige dekkingsmiddelen is € 2.502.000 (V)

7.2.1. Uitkering gemeentefonds vooral door decembercirculaire 2022 en meicirculaire 2023 positief: € 135.000 (V)

De uitkering uit het gemeentefonds is met een bedrag van € 35 miljoen de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. In vergelijking met de septembercirculaire 2022 is sprake van een positieve bijstelling met € 135.000 (V). Dit is vooral het effect van de decembercirculaire 2022 en de meicirculaire 2023. Van de voordelige bijstelling is € 180.000 gereserveerd in de programma's.

Voorbeelden hiervan zijn:

1. Flankerend beleid energie-armoede: € 34.000

2. Leerlingenvervoer Oekraïne en taal voor ontheemden uit Oekraïne: € 42.000
3. Integratie uitkering participatie: € 102.000 (wordt in kader van financieringsafspraken overgemaakt aan IW4)

7.2.2. Ontwikkeling loonkosten 2023: € 447.500 (V)

De loonkosten van het 'flexteam' zijn met € 447.500 (V) gedaald ten opzichte van de begroting 2023. Als onderdeel van de nieuwe organisatievisie is de toedeling van de loonkosten van de medewerkers aan de begrotingsprogramma's opnieuw beoordeeld. Dit heeft ertoe geleid dat de functie van de spelverdelers is ondergebracht in programma 1 'Bedrijfsvoering'. Verder zorgt de nieuwe CAO voor gemeenteamtensaren tot een verhoging van de loonkosten met gemiddeld 9%. Tenslotte is als gevolg van openstaande vacatures in 2023 € 127.000 (V) ingezet voor de dekking van inhuur en voor de inkoop van adviezen en algemene ondersteuning. "

7.2.3. Overige verschillen: € 1.919.500 (V)

- a) Bijstelling dividendopbrengst BNG: € 27.500 (V).
- b) Aframing onderuitputting kapitaallasten door actualisatie van investeringsprogramma: € 50.000 (N). In de begroting 2023 is rekening gehouden met het feit dat in 2022 niet alle investeringen worden gerealiseerd. Dit geeft in 2023 een voordeel te zien bij de afschrijvings- en rentelasten. Gelijkijdig met de actualisatie van de investeringslasten komt de stelpost onderuitputting te vervallen.
- c) De begroting 2023 is opgesteld op het prijsniveau 2022. Voor het opvangen van de prijsontwikkelingen in 2023 is in de begroting een stelpost opgenomen. Hiervan is in de zomernota € 700.000 (V) toegerekend aan de inhoudelijke programma's. Vooral ingezet voor het opvangen van de prijsstijgingen in de zorg. Een bedrag van € 64.000 (V) is ten gunste van het resultaat gekomen.

NB: Op de stelpost prijsinflatie resteert voor het opvangen van prijsontwikkelingen in de programma's nog € 100.000. Als hiervan in 2023 geen gebruik meer wordt gemaakt dan leidt dit tot een voordeel in de jaarstukken 2023.

- d) Bij de zomernota zijn de centraal gereserveerde incidentele en structurele middelen van het bestuursprogramma grotendeels toegerekend aan de inhoudelijke programma's: € 1.050.000 (V).
- e) Door de krapte op de arbeidsmarkt is in de begroting 2023 een budget opgenomen van € 50.000 (V) voor o.a. incidentele arbeidsmarkttoelagen. Gelet op het beperkte aantal beperkte op dit moment is de verwachting dat in 2023 nauwelijks nog een claim op deze middelen wordt gelegd. De stelpost is daarom afgeraamd.
- f) In de begroting 2023 is in de vorm van een stelpost rekening gehouden met de indexering van de inkomsten. In de programma's zijn de inkomsten bij deze nota op het niveau 2023 geraamd waardoor de stelpost kan vervallen: € 99.000 (N).
- g) Afrekening BTW voorgaande jaren (2018): € 42.000 (V).
- h) In 2023 zijn de beschikbare inhuurbudgetten waaronder het knelpuntenbudget volledig afgeraamd ter dekking van de inhuur en van de inkoop van (ondersteunende) diensten. De (noodzakelijke) inhuur en inkoop is daarbij losgekoppeld van het beschikbare budget. Bij de noodzakelijkheid van de inhuur is het 4-ogen principe toegepast. Deze andere werkwijze past in de organisatievisie waarbij het uitgaan van vertrouwen en het werken vanuit de bedoeling belangrijke uitgangspunten zijn: € 365.000 (V).
- i) In 2023 vindt inhuur plaats voor een openstaande vacature als beleidsadviseur van het flexteam (€ 80.000 N). Ook vindt inhuur plaats op gebied van openbare orde en veiligheid, mobiliteit en ondersteuning woningbouwopgave (€ 89.500 N). Deze inhuur wordt grotendeels gedekt uit het

voordeel op de loonkosten door niet ingevulde vacatures bij het flexteam en door de aframing van de organisatiebrede inhuurbudgetten (€ 169.500 N).

- j) Diverse overige verschillen: € 60.500 (N).

Het onderdeel balansonderdelen bestaat uit:

(3.3.1) Inleiding

(3.3.2) Balansonderdelen en toelichting

3.3.1 Inleiding

Een balans is een financieel overzicht van de bezittingen, het eigen vermogen en de schulden. Het geeft een beeld van de financiële positie op een bepaald moment en inzicht hoe de gemeente het bezit heeft gefinancierd. Dit geeft de raad inzicht in de ontwikkeling van bijvoorbeeld de investeringen en de inzet van de reserves en voorzieningen. In deze rapportage is een overzicht opgenomen van de investeringen (onderdeel van de vast activa) die in 2023 in uitvoering zijn en van de nog voorgenomen investeringen. Tenslotte is een verloopoverzicht opgenomen van de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen van de gemeente (onderdeel van het eigen respectievelijk vreemd vermogen).

3.3.2 Balansonderdelen en toelichting

Vaste activa

De vaste activa van de gemeente bestaat uit investeringen. Dit zijn uitgaven waarvan het economisch of maatschappelijk nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Investerings worden geactiveerd op de balans en afgeschreven op basis van de economische levensduur van de investering. De kapitaallasten (rente en afschrijving) komen ten laste van de programma's en moeten worden gedekt binnen de baten en lasten van de begroting. De boekwaarde van de vaste activa neemt in 2023 naar verwachting toe met € 6,0 miljoen. Dit is € 3 miljoen hoger dan werd verwacht in de begroting 2023. Dit heeft vooral te maken met de extra beschikbaar gestelde kredieten voor het nieuwe MFG Rhenen Voorbeelden hiervan zijn: krediet voor het opvangen van de prijsstijgingen en voor de oplossing van de problematiek rondom de netcongestie. Daarnaast was in de investeringsplanning geen rekening gehouden met het inhuizen van de GGD en het hybride werken. In de exploitatie waren hiervoor wel middelen (afschrijving en rente) gereserveerd. Deze extra investeringen leiden niet tot een hoger financieringstekort, maar tot een lager financieringsoverschot. Het financieringsoverschot dat de

gemeente heeft komt vooral door een tweetal geldleningen van in totaal € 10 miljoen die vooruitlopend op de realisatie van het nieuwe MFG in 2022 zijn aangetrokken. Ook het positieve resultaat van de jaarrekening 2022 heeft een positieve invloed op de hoogte van het financieringsoverschot.

Als onderdeel van de vaste activa zijn in onderstaand overzicht de lopende investeringen waarvoor een krediet beschikbaar is in beeld gebracht.

Lopende investeringen	Naam/omschrijving investering	Restant op 1-1-2023		Nieuw krediet 2023	
		Bruto inv.	Bijdrage	Bruto inv.	Bijdrage
50	Museumkwartier - Verpl. Rode kruis	50	0	0	0
1.684	Brandweerkazerne Elst	37	0	0	0
695	Huisvestingsconcept + GGD	-13	0	400	0
16.005	Nieuwbouw MFG Rhenen	13.227	0	725	0
18.434	Gebouwen	13.301	0	1.125	0
22	Speelplaats Achterberg	22	0	0	0
22	Grond, weg en waterbouw (economisch)	22	0	0	0
150	Herinrichting Kerkewijk	75	0	0	0
30	VK Herinrichting Achterbergsestraatweg	-13	0	0	0
140	Riolering Stichtserand Galgenberg	194	0	0	0
50	Riolering parallelweg Cuneraweg	353	0	0	0
30	Riolering Autoweg Remmerden	19	0	0	0
140	Relinen Riolering Beukenlaan	140	0	0	0
70	Riolering terrein dorps huis	0	0	70	0
25	Riolering parkeerterrein VVA Achterberg en parkeerterrein Sportweg Elst	0	0	25	0
50	Vorbereidingskrediet Zwarteweg 3e en 4e fase	50	0	0	0
25	Vorbereidingskrediet Zwarteweg 2e fase: aanpassen riolering kruising Achterbergsestraatweg	25	0	0	0
125	Vorbereidingskrediet herinrichting Paardenveld	125	0	0	0
50	Riool Oude Dijksestraat	49	0	0	0
44	Aanbiedstation / aanschaf 4+2 containers	0	0	44	0
20	Drukrioolgemaal	20	0	0	0
949	Riool en afval (met heffing)	1.037	0	139	0
330	Openbare ruimte nieuwbouw MFG Rhenen	330	0	0	0
30	VK Parkeren Binnenstad	26	0	0	0
60	VK Nieuwe Veenendaalseweg	-107	0	0	0
225	Verkeer Kwinteloijen	52	0	0	0
225	Herinrichting Kerkewijk	143	0	0	0
100	Loswal	91	0	0	0
168	Jaarlijkse vervanging armaturen	49	0	0	0
100	Verduurzaming nostalgische verlichting	100	0	0	0
28	Armaturen nostalgische verlichting	6	0	0	0
100	Herinrichting parkeerterrein VVA en Sportweg	0	0	100	0
70	Terrein Dorps huis	0	0	70	0
56	Herinrichting Bruine Engseweg	0	0	56	0
15	Herinrichting parkeerterrein VVA en Sportweg	0	0	15	0
175	Parallelweg Cuneraweg	174	0	0	0
22	Bomenvervanging Binnenveld	22	0	0	0
22	Heuvelrugtuin Elst	22	0	0	0
1.726	Grond, weg en waterbouw (maatschapp.)	909	0	241	0
185	Huisvestingsconcept + GGD	185	0	0	0
185	Inventaris	185	0	0	0
21.316	Totaal	15.454	0	1.505	0

Voor een specificatie van de nog voorgenomen investeringen 2023 verwijzen wij u naar de bijlage.

Eigen vermogen

Het totaal van de bezittingen (totale activa) minus de schulden is het eigen vermogen. Het eigen vermogen is samengesteld uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het verwachte jaarrekeningresultaat. In onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van het eigen vermogen gepresenteerd. Hierin is ook de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 verwerkt.

Reserves (x € 1.000)	Bestemming				Saldo 31-12-2023
	Saldo 01-01-2023	JRR2022	Toevoeging	Onttrekking	
1. Algemene reserve vrij besteedbaar	16.770	1.535	-	-877	17.428
2. Bestemmingsreserves					-
a. bestemmingsreserves (algemeen)	6.388	1.702	569	-2.759	5.900
b. bruto methode reserves	5.926	-	58	-275	5.709
Totaal reserves	29.084	3.237	627	-3.911	29.038

Bij het opstellen van de begroting 2023 was de verwachting dat het eigen vermogen ultimo 2023 ruim € 26 miljoen zou bedragen. De huidige verwachting per 31 december 2023 is € 29 miljoen. In dat bedrag is geen rekening gehouden met het verwachte tekort in 2023. We kunnen concluderen dat de extra financieringsbehoefte van € 3 miljoen die hiervoor bij de vaste activa is geschetst kan worden gefinancierd uit de toename van de eigen financieringsmiddelen.

Voor een specificatie van de reserves verwijzen wij u naar de bijlagen.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Het is een reservering voor toekomstige uitgaven waarbij de hoogte en het tijdstip van de besteding goed ingeschat kan worden, maar waarvan de kosten in de tijd onregelmatig gespreid zijn. Ook worden voorzieningen gevormd vanwege risico's die op de balansdatum bestaan en die kunnen leiden tot verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, maar redelijk is in te schatten.

Voorzieningen (x € 1.000)	Bestemming				Saldo 31-12-2023
	Saldo 01-01-2023	JRR2022	Toevoeging	Onttrekking	
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.737		126	-104	2.759
Voorzieningen voor egalisatie van kosten	1.970		769	-1.513	1.226
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebond	2.481		348	-289	2.539
Totaal voorzieningen	7.188	-	1.242	-1.906	6.524

In de begroting 2023 was de verwachting dat de omvang van de voorzieningen ultimo 2023 bijna € 4,8 miljoen zou bedragen. De verwachting is nu dat de omvang van de voorzieningen per 31 december 2022 € 6,5 miljoen bedraagt. De toename van de voorzieningen komt door het opnemen van een voorziening voor de pensioenen van wethouders bij de jaarrekening 2022 (stand per 31 december 2022: € 2.154.000).

Voor een specificatie van de voorzieningen verwijzen wij u naar de bijlagen. In onderstaande tabel zijn de investeringen gepresenteerd waarvan per 1 juli een krediet is vrijgegeven voor de uitvoering.

Bijlagen – Exploitatie

In onderstaande tabellen zijn de baten, lasten en mutaties aan de reserves per programma uitgesplitst per deelprogramma en daarna per product.

Programma 1 – Bedrijfsvoering

Deelprogramma 1.1 - Bestuur

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	0 N	0 N	0 N	0 N	1.599 V	0 N
Lasten	1.878 N	5 V	128 V	1.744 N	3.809 N	1.637 N
Saldo van baten en lasten (A)	1.878 N	5 V	128 V	1.744 N	2.210 N	1.637 N
Onttrekking uit reserves	0 N	0 N	37 V	37 V	62 V	128 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	16 N
Mutaties reserves (B)	0 N	0 N	37 V	37 V	62 V	111 V
Geraamd resultaat (A+B)	1.878 N	5 V	165 V	1.707 N	2.148 N	1.525 N

Deelprogramma 1.2 - Organisatie

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	0 N	0 N	0 N	0 N	33 V	4 V
Lasten	3.842 N	0 N	1.094 N	4.935 N	3.803 N	3.583 N
Saldo van baten en lasten (A)	3.842 N	0 N	1.094 N	4.935 N	3.770 N	3.580 N
Onttrekking uit reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	97 V	0 N
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	15 N	15 N
Mutaties reserves (B)	0 N	0 N	0 N	0 N	82 V	15 N
Geraamd resultaat (A+B)	3.842 N	0 N	1.094 N	4.935 N	3.688 N	3.595 N

Deelprogramma 1.3 - Facilitair

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	47 V	0 N	77 V	124 V	52 V	43 V
Lasten	2.638 N	374 N	763 N	3.774 N	2.763 N	2.460 N
Saldo van baten en lasten (A)	2.590 N	374 N	686 N	3.650 N	2.711 N	2.417 N
Onttrekking uit reserves	42 V	0 N	144 V	186 V	95 V	127 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	113 N
Mutaties reserves (B)	42 V	0 N	144 V	186 V	95 V	14 V
Geraamd resultaat (A+B)	2.548 N	374 N	542 N	3.464 N	2.616 N	2.403 N

Programma 2 – Dienstverlening

Deelprogramma 2.1 - Rhenense publieksbalie

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	264 V	0 N	62 V	326 V	298 V	283 V
Lasten	923 N	15 N	50 V	888 N	791 N	911 N
Saldo van baten en lasten (A)	659 N	15 N	112 V	562 N	493 N	628 N
Onttrekking uit reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	53 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	160 N	0 N
Mutaties reserves (B)	0 N	0 N	0 N	0 N	160 N	53 V
Geraamd resultaat (A+B)	659 N	15 N	112 V	562 N	653 N	575 N

Programma 3 – Fysiek

Deelprogramma 3.1 - Verkeer en openbare ruimte

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	5.206 V	0 N	103 N	5.103 V	5.207 V	5.251 V
Lasten	7.652 N	174 N	42 V	7.785 N	7.235 N	7.312 N
Saldo van baten en lasten (A)	2.446 N	174 N	61 N	2.681 N	2.027 N	2.061 N
Onttrekking uit reserves	99 V	59 V	399 V	557 V	190 V	269 V
Toevoeging aan reserves	24 N	0 N	0 N	24 N	141 N	34 N
Mutaties reserves (B)	75 V	59 V	399 V	533 V	49 V	235 V
Geraamd resultaat (A+B)	2.371 N	115 N	338 V	2.148 N	1.978 N	1.826 N

Deelprogramma 3.2 – Ruimtelijke ontwikkeling

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	1.997 V	405 V	186 V	2.587 V	1.371 V	1.808 V
Lasten	3.057 N	640 N	880 N	4.577 N	1.839 N	2.272 N
Saldo van baten en lasten (A)	1.061 N	235 N	695 N	1.990 N	468 N	465 N
Onttrekking uit reserves	0 N	1.070 V	209 V	1.279 V	88 V	306 V
Toevoeging aan reserves	0 N	535 N	0 N	535 N	473 N	0 N
Mutaties reserves (B)	0 N	535 V	209 V	744 V	385 N	306 V
Geraamd resultaat (A+B)	1.061 N	300 V	486 N	1.246 N	853 N	159 N

Deelprogramma 3.3 – Duurzaamheid

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	1 V	0 N	364 V	365 V	15 V	114 V
Lasten	281 N	0 N	490 N	771 N	230 N	402 N
Saldo van baten en lasten (A)	280 N	0 N	126 N	407 N	215 N	288 N
Onttrekking uit reserves	61 V	0 N	0 N	61 V	29 V	17 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Mutaties reserves (B)	61 V	0 N	0 N	61 V	29 V	17 V
Geraamd resultaat (A+B)	219 N	0 N	126 N	345 N	186 N	271 N

Programma 4 – Sociaal maatschappelijk

Deelprogramma 4.0 – Sociaal domein

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	0 N	0 N	0 N	0 N	1.921 V	0 N
Lasten	184 N	0 N	68 N	252 N	638 N	109 N
Saldo van baten en lasten (A)	184 N	0 N	68 N	252 N	1.282 V	109 N
Onttrekking uit reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	215 V	85 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Mutaties reserves (B)	0 N	0 N	0 N	0 N	215 V	85 V
Geraamd resultaat (A+B)	184 N	0 N	68 N	252 N	1.497 V	24 N

Deelprogramma 4.1 – Jeugd preventief

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	1.035 V	0 N	401 V	1.436 V	868 V	631 V
Lasten	2.333 N	16 N	576 N	2.926 N	2.219 N	2.031 N
Saldo van baten en lasten (A)	1.299 N	16 N	175 N	1.490 N	1.351 N	1.400 N
Onttrekking uit reserves	22 V	16 V	0 N	38 V	22 V	43 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Mutaties reserves (B)	22 V	16 V	0 N	38 V	22 V	43 V
Geraamd resultaat (A+B)	1.277 N	0 N	175 N	1.451 N	1.329 N	1.357 N

Deelprogramma 4.2 – Jeugd maatwerk

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	0 N	0 N	0 N	0 N	69 V	169 V
Lasten	6.247 N	0 N	1.512 N	7.760 N	6.485 N	5.764 N
Saldo van baten en lasten (A)	6.247 N	0 N	1.512 N	7.760 N	6.417 N	5.595 N
Onttrekking uit reserves	0 N	0 N	34 V	34 V	158 V	11 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	17 N	131 N
Mutaties reserves (B)	0 N	0 N	34 V	34 V	141 V	120 N
Geraamd resultaat (A+B)	6.247 N	0 N	1.478 N	7.726 N	6.276 N	5.715 N

Deelprogramma 4.3 – Maatschappelijke ondersteuning preventief

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	281 V	0 N	411 V	692 V	529 V	822 V
Lasten	3.620 N	67 N	801 N	4.487 N	3.908 N	4.833 N
Saldo van baten en lasten (A)	3.339 N	67 N	389 N	3.795 N	3.379 N	4.011 N
Onttrekking uit reserves	29 V	0 N	36 V	65 V	39 V	194 V
Toevoeging aan reserves	9 N	0 N	0 N	9 N	9 N	9 N
Mutaties reserves (B)	20 V	0 N	36 V	56 V	30 V	185 V
Geraamd resultaat (A+B)	3.319 N	67 N	353 N	3.739 N	3.350 N	3.826 N

Deelprogramma 4.4 – Maatschappelijke ondersteuning maatwerk

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	118 V	0 N	1 V	119 V	238 V	328 V
Lasten	4.713 N	103 N	63 V	4.752 N	4.797 N	4.550 N
Saldo van baten en lasten (A)	4.594 N	103 N	64 V	4.633 N	4.559 N	4.222 N
Onttrekking uit reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Mutaties reserves (B)	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Geraamd resultaat (A+B)	4.594 N	103 N	64 V	4.633 N	4.559 N	4.222 N

Deelprogramma 4.5 – Participatie preventief

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	0 N	0 N	2.365 V	2.365 V	32 V	0 N
Lasten	204 N	54 N	2.328 N	2.586 N	354 N	130 N
Saldo van baten en lasten (A)	204 N	54 N	37 V	221 N	321 N	130 N
Onttrekking uit reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	114 V	14 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	46 N
Mutaties reserves (B)	0 N	0 N	0 N	0 N	114 V	32 N
Geraamd resultaat (A+B)	204 N	54 N	37 V	221 N	208 N	162 N

Deelprogramma 4.6 – Participatie maatwerk

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	3.827 V	0 N	742 V	4.569 V	4.104 V	4.875 V
Lasten	7.254 N	1.044 N	1.407 N	9.704 N	9.562 N	8.425 N
Saldo van baten en lasten (A)	3.427 N	1.044 N	665 N	5.135 N	5.458 N	3.550 N
Onttrekking uit reserves	0 N	466 V	218 V	684 V	88 V	104 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	321 N	11 N
Mutaties reserves (B)	0 N	466 V	218 V	684 V	233 N	93 V
Geraamd resultaat (A+B)	3.427 N	578 N	446 N	4.451 N	5.691 N	3.457 N

Programma 5 – Economie en toerisme

Deelprogramma 5.1 – Economische zaken

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	192 V	0 N	33 V	225 V	303 V	362 V
Lasten	1.422 N	45 N	435 N	1.902 N	1.357 N	1.439 N
Saldo van baten en lasten (A)	1.230 N	45 N	402 N	1.677 N	1.054 N	1.077 N
Onttrekking uit reserves	34 V	0 N	231 V	265 V	108 V	32 V
Toevoeging aan reserves	2 N	0 N	0 N	2 N	93 N	18 N
Mutaties reserves (B)	33 V	0 N	231 V	264 V	15 V	14 V
Geraamd resultaat (A+B)	1.197 N	45 N	172 N	1.414 N	1.039 N	1.063 N

Programma 6 – Veiligheid en handhaving

Deelprogramma 6.1 – Openbare orde en veiligheid

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	0 N	0 N	0 N	0 N	12 V	12 V
Lasten	1.658 N	5 N	138 N	1.800 N	1.573 N	1.578 N
Saldo van baten en lasten (A)	1.658 N	5 N	138 N	1.800 N	1.561 N	1.566 N
Onttrekking uit reserves	56 V	0 N	0 N	56 V	56 V	75 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Mutaties reserves (B)	56 V	0 N	0 N	56 V	56 V	75 V
Geraamd resultaat (A+B)	1.602 N	5 N	138 N	1.745 N	1.505 N	1.490 N

Deelprogramma 6.2 – Handhaving

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	20 V	0 N	0 N	3 N	63 V	46 V
Lasten	689 N	70 N	41 V	717 N	687 N	722 N
Saldo van baten en lasten (A)	668 N	70 N	41 V	696 N	624 N	676 N
Onttrekking uit reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	31 V	0 N
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	31 N
Mutaties reserves (B)	0 N	0 N	0 N	0 N	31 V	31 N
Geraamd resultaat (A+B)	668 N	70 N	41 V	696 N	593 N	707 N

Programma 7 – Algemene dekkingsmiddelen

Deelprogramma 7.1 – Belastingen

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	5.410 V	8 N	7 N	5.396 V	5.004 V	6.003 V
Lasten	310 N	0 N	33 N	343 N	306 N	519 N
Saldo van baten en lasten (A)	5.100 V	8 N	39 N	5.053 V	4.698 V	5.483 V
Onttrekking uit reserves	11 V	0 N	0 N	11 V	49 V	433 V
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	503 N
Mutaties reserves (B)	11 V	0 N	0 N	11 V	49 V	70 N
Geraamd resultaat (A+B)	5.111 V	8 N	39 N	5.064 V	4.747 V	5.414 V

Deelprogramma 7.2 – Overige (algemene) dekkingsmiddelen

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	34.089 V	1.267 V	73 V	35.429 V	35.266 V	30.555 V
Lasten	2.164 N	1.696 N	2.424 V	1.435 N	1.119 N	759 N
Saldo van baten en lasten (A)	31.926 V	429 N	2.497 V	33.993 V	34.147 V	29.796 V
Onttrekking uit reserves	69 V	592 V	0 N	660 V	156 V	179 V
Toevoeging aan reserves	58 N	0 N	0 N	58 N	654 N	181 N
Mutaties reserves (B)	10 V	592 V	0 N	602 V	497 N	3 N
Geraamd resultaat (A+B)	31.936 V	163 V	2.497 V	34.595 V	33.650 V	29.794 V

Deelprogramma 7.3 – Onvoorzien

(x € 1.000)	Begroting 2023				Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	werkelijk	werkelijk
Baten	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Lasten	20 N	0 N	5 V	15 N	0 N	0 N
Saldo van baten en lasten (A)	20 N	0 N	5 V	15 N	0 N	0 N
Onttrekking uit reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Toevoeging aan reserves	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Mutaties reserves (B)	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Geraamd resultaat (A+B)	20 N	0 N	5 V	15 N	0 N	0 N

Productoverzicht per programma

Productoverzicht (x € 1.000)	Begroting 2023				2022	2021
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota	Werkelijk	Werkelijk
Programma 1 - Bedrijfsvoering						
Gemeenteraad en ond.	171 N	5 V	21 N	187 N	176 N	147 N
College van B&W en ond.	502 N	0 N	106 V	396 N	866 N	342 N
Bestuurs en personeelskosten	1.205 N	0 N	80 V	1.125 N	1.106 N	1.036 N
1.1 Bestuur	1.878 N	5 V	165 V	1.707 N	2.148 N	1.525 N
Ondersteunend pers. Org.	3.842 N	0 N	1.094 N	4.935 N	3.688 N	3.595 N
1.2 Organisatie (= personele overhead)	3.842 N	0 N	1.094 N	4.935 N	3.688 N	3.595 N
Huisvesting eigen gebruik	456 N	0 N	214 N	670 N	448 N	450 N
Vastgoed algemeen	81 N	326 N	291 V	116 N	45 N	44 N
Informatisering en autom.	956 N	0 N	46 N	1.002 N	967 N	839 N
Facilitaire dienstverlening	283 N	3 N	24 N	310 N	265 N	237 N
Overige bedrijfskosten	181 N	10 N	371 N	562 N	217 N	247 N
Overige personeelskosten	590 N	35 N	178 N	803 N	673 N	587 N
1.3 Facilitair (= materiële overhead)	2.548 N	374 N	542 N	3.464 N	2.616 N	2.403 N
Saldo Bedrijfsvoering	8.267 N	368 N	1.471 N	10.106 N	8.453 N	7.523 N
Programma 2 - Dienstverlening						
Burgerzaken	178 N	15 N	13 N	206 N	227 N	189 N
Opbrengsten Leges	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Personeelskosten	481 N	0 N	125 V	356 N	425 N	386 N
2.1 Rhenense Publieksbalie	659 N	15 N	112 V	562 N	653 N	575 N
Saldo Dienstverlening	659 N	15 N	112 V	562 N	653 N	575 N
Programma 3 - Fysiek						
Mobiliteit	499 N	0 N	76 N	575 N	508 N	545 N
Wegen	716 N	137 N	244 V	608 N	741 N	619 N
Openbaar groen & natuur	570 N	22 V	4 V	544 N	449 N	525 N
Afval	1.526 V	0 N	44 N	1.482 V	1.530 V	1.447 V
Water en Riolering	791 V	0 N	21 V	812 V	782 V	707 V
Lijkbezorging	333 V	0 N	19 N	313 V	369 V	345 V
Voertuigen en werkmaterieel	471 N	0 N	45 V	425 N	390 N	395 N
Opbrengsten Leges	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Personeelskosten	2.765 N	0 N	163 V	2.603 N	2.572 N	2.240 N
3.1 Verkeer en openbare ruimte	2.371 N	115 N	338 V	2.148 N	1.978 N	1.826 N
Ruimtelijke ordening	376 N	14 N	35 N	426 N	607 N	166 N
Ontwikkeling woningbouwloc.	52 N	0 N	31 N	82 N	92 N	177 V
Gronden en landerijen	81 V	0 N	82 N	1 N	54 V	70 V
Bouwen en Wonen	245 V	393 V	144 N	494 V	609 V	439 V
Opbrengsten Leges	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Personeelskosten	959 N	79 N	193 N	1.231 N	817 N	679 N
3.2 Ruimtelijke ontwikkeling	1.061 N	300 V	486 N	1.246 N	853 N	159 N
Duurzaamheid en milieu	73 N	0 N	154 V	81 V	65 N	102 N
Personeelskosten	146 N	0 N	280 N	426 N	120 N	169 N
3.3 Duurzaamheid	219 N	0 N	126 N	345 N	186 N	271 N
Saldo Fysiek	3.651 N	185 V	274 N	3.740 N	3.017 N	2.255 N
Programma 4 - Sociaal-Maatschappelijk						
Programma Sociaal Domein	184 N	0 N	68 N	252 N	1.627 V	24 N
Personeelskosten	0 N	0 N	0 N	0 N	130 N	0 N
4.0 Programma Sociaal Domein	184 N	0 N	68 N	252 N	1.497 V	24 N
Onderwijs & voorsch. Voorz.	683 N	0 N	19 V	664 N	591 N	607 N
Sociale basisond. Jeugd	195 N	0 N	80 N	275 N	213 N	241 N
Personeelskosten	398 N	0 N	114 N	512 N	525 N	509 N
4.1 Jeugd preventief	1.277 N	0 N	175 N	1.451 N	1.329 N	1.357 N
Jeugd vervoer	600 N	0 N	110 N	710 N	638 N	623 N
Jeugd maatwerk voorzieningen	4.504 N	0 N	1.328 N	5.832 N	4.694 N	4.112 N
Personeelskosten	1.143 N	0 N	40 N	1.183 N	945 N	981 N
4.2 Jeugd maatwerk	6.247 N	0 N	1.478 N	7.726 N	6.276 N	5.715 N
Volksgezondheid	591 N	0 N	1 V	590 N	686 N	547 N
Sport	642 N	33 N	180 V	495 N	608 N	1.274 N
Sociale basisond. Wmo	1.075 N	0 N	93 N	1.168 N	958 N	1.033 N
Welzijn	722 N	33 N	301 N	1.056 N	618 N	577 N
Personeelskosten	288 N	0 N	141 N	429 N	479 N	394 N
4.3 Maatschappelijke onderst. Preventief	3.319 N	67 N	353 N	3.739 N	3.350 N	3.826 N
Wmo maatwerk voorzieningen	3.599 N	103 N	39 N	3.741 N	3.553 N	3.239 N
Personeelskosten	996 N	0 N	103 V	892 N	1.005 N	983 N
4.4 Maatschappelijke onderst. Maatwerk	4.594 N	103 N	64 V	4.633 N	4.559 N	4.222 N
Participatie preventief	109 N	54 N	88 V	75 N	227 N	40 N
Personeelskosten	95 N	0 N	50 N	146 N	20 V	122 N
4.5 Participatie preventief	204 N	54 N	37 V	221 N	208 N	162 N
Participatie gericht op werk	1.570 N	0 N	156 N	1.725 N	1.609 N	1.734 N
Inkomensondersteuning	1.857 N	578 N	291 N	2.726 N	4.080 N	1.686 N
Personeelskosten	0 N	0 N	0 N	0 N	2 N	37 N
4.6 Participatie maatwerk	3.427 N	578 N	446 N	4.451 N	5.691 N	3.457 N
Saldo Sociaal-Maatschappelijk	19.252 N	802 N	2.420 N	22.473 N	19.915 N	18.761 N

Productoverzicht (x € 1.000)	Begroting				2022 Werkelijk	2021 Werkelijk
	2023					
	vastgesteld in november 2022	vastgestelde wijzigingen tot en met juni 2023	wijzigingen zomernota	na wijzigingen zomernota		
Programma 5 - Economie						
Economisch klimaat	98 N	12 N	69 N	179 N	31 N	64 N
Cultuur	589 N	33 N	19 N	642 N	590 N	650 N
Recreatie en toerisme	204 N	0 N	51 N	255 N	186 N	172 N
Opbrengsten leges	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Foodvalley	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Personeelskosten	306 N	0 N	33 N	339 N	232 N	177 N
5.1 Economische zaken	1.197 N	45 N	172 N	1.414 N	1.039 N	1.063 N
Saldo Economie	1.197 N	45 N	172 N	1.414 N	1.039 N	1.063 N
Programma 6 - Veiligheid & handhaving						
Brandweer en crisisbeheersing	1.330 N	0 N	114 N	1.444 N	1.254 N	1.293 N
Openbare orde en veiligheid	133 N	5 N	23 N	161 N	134 N	94 N
Personeelskosten	138 N	0 N	1 N	139 N	117 N	103 N
6.1 Openbare orde en Veiligheid	1.602 N	5 N	138 N	1.745 N	1.505 N	1.490 N
(Integrale) handhaving	6 N	0 N	26 N	32 N	14 V	23 N
Opbrengsten leges	0 N	0 N	0 N	0 N	31 V	31 N
Personeelskosten	662 N	70 N	67 V	664 N	638 N	654 N
6.2 Handhaving	668 N	70 N	41 V	696 N	593 N	707 N
Saldo Veiligheid	2.270 N	75 N	97 N	2.441 N	2.098 N	2.198 N
Programma 7 - (alg.) dekkingsmiddelen						
Belastingen	5.111 V	8 N	39 N	5.064 V	4.747 V	5.414 V
Personeelskosten	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
7.1 Belastingen	5.111 V	8 N	39 N	5.064 V	4.747 V	5.414 V
Uitkering gemeentefonds	33.733 V	1.282 V	135 V	35.150 V	34.784 V	30.214 V
Leningen en uitzettingen	98 V	196 V	23 V	317 V	32 N	115 V
Algemene baten en lasten	535 N	1.316 N	1.757 V	93 N	338 N	127 N
Personeelskosten	1.361 N	0 N	582 V	778 N	763 N	409 N
7.2 Overige (algemene) dekkingsmiddelen	31.936 V	163 V	2.497 V	34.595 V	33.650 V	29.794 V
Onvoorzien	20 N	0 N	5 V	15 N	0 N	0 N
Vennootschapsbelasting	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
7.3 Onvoorzien	20 N	0 N	5 V	15 N	0 N	0 N
7.3 VPB	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Saldo (algemene) dekkingsmiddelen	37.026 V	155 V	2.463 V	39.644 V	38.396 V	35.207 V
Totaal	1.730 V	965 N	1.857 N	1.092 N	3.221 V	2.832 V

Bijlagen – Balans

In onderstaande tabellen is een specificatie van de voorgenomen investeringen 2023 opgenomen. Ook is het verloop van de individuele reserves en voorzieningen in 2023 in beeld gebracht.

Voorgenomen investeringen	Naam/omschrijving investering	Beschikbaar krediet 1-1-2023		Nieuw krediet 2023	
		Bruto inv.	Bijdrage	Bruto inv.	Bijdrage
990	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed 2024 - 2026	0	0	990	0
176	Uitbreiding Eben Haezerschool	0	0	176	0
1.166	Gebouwen	0	0	1.166	0
41	Ombouw speelplaatsen en sport en beweegplek	0	0	41	0
9	Beregeningspomp Candia	0	0	9	0
50	Grond, weg en waterbouw (economisch)	0	0	50	0
1.250	80 containers laagbouw	0	0	1.250	0
1.910	Vorbereidings- en uitvoeringskredieten riolering	0	0	1.910	0
3.160	Riool en afval (met heffing)	0	0	3.160	0
22	Ombouw openbaar groen	0	0	22	0
1.483	Netto investeringen wegen	0	0	1.483	0
273	Jaarlijkse vervanging lichtmasten en armaturen	0	0	273	0
1.778	Grond, weg en waterbouw (maatschapp.)	0	0	1.778	0
152	Aanschaf voertuigen en werkmaterieel: borstelmaschine, tractor, werkvoertuigen	0	0	152	0
152	Vervoersmiddelen	0	0	152	0
66	Digitalisering planning en control cyclus	0	0	66	0
28	Plotter en CADstation	0	0	28	0
17	Veegafvalcontainer	0	0	17	0
20	Afvalbeleidsplan: versnipperaar voor snoeihout	0	0	20	0
39	Telefooncentrale en klantgeleidingssysteem	0	0	39	0
121	Jaarlijkse vervanging meubilair	0	0	121	0
15	Softwarepakket gravenadministratie	0	0	15	0
25	Klantgeleidingssysteem	0	0	25	0
22	Overig: verkiezingen (stemhokken, stembussen en materiaal), couverteermachine	0	0	22	0
352	Inventaris	0	0	352	0
6.658	Totaal	0	0	6.658	0

Overzicht reserves 2023 (x € 1.000)	Bestemming				
	Saldo 01-01-2023	JRR2022	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2023
A. Algemene reserves					
01-Algemene reserve	16.770	1.535	-	-877	17.428
Totaal algemene reserves	16.770	1.535	-	-877	17.428

Overzicht reserves 2023		Bestemming				
(x € 1.000)		Saldo 01-01-2023	JRR2022	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2023
B. Bestemmingsreserves						
02-Uitvoering collegeprogramma		1.064	760	-	-742	1.082
05-Bovenwijkse voorzieningen		184		-	-	184
09-Opleidingen en trainingen		126		-	-	126
10-Knelpunten organisatie		249		-	-	249
14-Restauratiefonds museum		170		2	-	172
16-Wet werk en bijstand		673		-	-165	508
17-Groot gymmateriaal		74		9	-20	63
18-Sociaal domein		75		-	-17	58
24-Duurzaamheid		268	204	-	-61	411
26-Bodemsanering		95		-	-	95
31-Begraafplaatsen (< € 10.000)		72		4	-	76
32-Werkmaterieel Remmerden (< € 10.000)		145		20	-5	160
35-Sociale woningbouw/vereveningsfonds		88		-	-	88
36-Ruimtelijke ordening/bestemmingsplannen		125		-	-	125
42-Stedelijke vernieuwing		81		-	-	81
43-Lokaal onderwijsbeleid		128		-	-	128
45-Armoede bestrijding		470	321	-	-397	394
48-Projectenreserve		475	50	-	-50	475
49-Budgetoverheveling		538		-	-203	335
53-Foodvalley		12		-	-	12
55-Kosten ruimen graven		8		-	-	8
56-Mobiliteit Foodvalley		177		-	-21	156
60-Behoor machinistenschool		157		-	-2	156
63-Investeren in het sociaal domein		430	16	-	-38	408
66-Wet inburgering		-		-	-	-
67-Bestemmingsheffing		504		-	-504	0
68-Versnelde woningbouwopgave			351	535	-535	351
Totaal bestemmingsreserves		6.388	1.702	569	-2.759	5.900

C. Bruto methode reserves

20-Sportaccommodaties		58		-	-2	56
29-Kapitaallasten Remmerden		113		-	-13	100
44-Lijsterberg		565		-	-22	543
46-Nieuwbouw gemeentehuis		872		-	-29	843
54-Het Bestegoed		1.447		58	-69	1.437
58-Binnenstad west		1.443		-	-40	1.403
61-Cuneratoren		725		-	-19	707
64-Brandweerkazerne Elst		476		-	-56	421
65-Kunstgrasveld Elst		227		-	-27	201
Totaal bruto methode reserves		5.926		58	-275	5.709

Overzicht voorzieningen 2023

(x € 1.000)		Saldo 01-01-2023	JRR2022	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2023
D. Voorzieningen						
05-Onderhoud gebouwen		1.631		478	-968	1.141
06-Onderhoud wegen		339		291	-545	85
11-Grondexploitatie		-		-	-	-
14-Riolering		37		-	-37	-0
16-Uitgestelde investering en onderhoud riolering		74		-	-	74
20-Egalisatie lijkbezorging		2.354		348	-252	2.449
22-VZ Bouwleges art. 22 lid 2		16		-	-	16
23-Verliezen gronden en gebouwen		558		-	-	558
24-Voorziening pensioenen wethouders		2.154		67	-104	2.117
25-Voorziening verlofsparen		25		59	-	84
Totaal voorzieningen		7.188		1.242	-1.906	6.524